

წლიური ანგარიში 2017

საქართველოს სოფლის მეურნეობა

„საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს 2017 წლის 7 დეკემბრის კანონის თანახმად, განხორციელდა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროების შერწყმა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროდ.

წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის მეურნეობის მიმართულებით განხორციელებული საქმიანობის 2017 წლის ანგარიშს.

წლიური ანგარიში 2017

საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგიული ხედვა, მდგრადი განვითარების პრინციპებზე დაყრდნობით, ითვალისწინებს ისეთი გარემოს შექმნას, რომელიც ხელს შეუწყობს აგროსასურსათო სექტორში კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების სტაბილურ ზრდას, სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფას, სურსათის უვნებლობასა და სოფლად სიღარიბის დაძლევას.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის
განვითარების სტრატეგია 2015-2020 წლები

შინაარსი

ფუნქცია და ამოცანები	6
სისტემაში შემავალი უწყებები	7
სოფლის მეურნეობა რიცხვებში	8
სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო	16
> შედავათიანი აგროკრედიტის პროექტი.....	17
> პროექტი „დანერგე მომავალი“	19
> აგროდაზღვევის პროგრამა.....	21
> სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი	23
> ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის პროგრამა	24
> აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	25
> ახალი და გაფართოებული საწარმოები	26
> სტანდარტების დანერგვა	27
> 2018 წელს განსახორციელებელი პროექტები	27
> სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მიერ განხორციელებული თანადაფინანსების ეფექტი ბიუჯეტში გადახდილ გადასახადების მოცულობაზე.....	30
ღვინის ეროვნული სააგენტო	34
> მარკეტინგი და პოპულარიზაცია.....	35
> „ქარვისფერი ღვინო“	42
> ექსპორტი.....	42
> საკანონმდებლო საქმიანობა	43
> რთველი 2017	44
> ვენახების კადასტრის პროგრამა	44
> ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის პროექტი	45
> ხარისხის კონტროლი.....	45
სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტო	46
საქართველოს მელიორაცია	50
სურსათის ეროვნული სააგენტო	56
> სურსათის უვნებლობა	57
> ვეტერინარული კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფა	61
> ფიტოსანიტარული კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფა.....	63

შინაარსი

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია..... 64

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი 74

საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგია და 2018-2020 წლების
სამოქმედო გეგმა 86

სახელმწიფოს მიერ სოფლის განვითარებისთვის ინიცირებული პროგრამები/პროექტები 87

LEADER-ის მიდგომის დანერგვის ხელშეწყობა - ადგილობრივი სამოქმედო ჯგუფების (**Local
Action Group**) ჩამოყალიბება მუნიციპალიტეტების დონეზე 90

საექსტენციო მომსახურება 92

პროფესიული განათლება და გადამზადება 94

სასწავლო ცენტრი 94

სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარების შესახებ ცნობიერების ამაღლება 95

ბაზრის საინფორმაციო სისტემა 96

სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსავლიანობის პროგნოზირება 97

დარგობრივი განვითარება..... 97

ევროინტეგრაცია 99

საერთაშორისო ვიზიტები, შეხვედრები 99

საერთაშორისო ხელშეკრულებები და შეთანხმებები.....106

ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია106

საერთაშორისო და დონორი ორგანიზაციები108

სოციალური თანადგომა112

გაზეთი „ჩვენი სოფელი“113

ინფრასტრუქტურული პროექტები114

საკანონმდებლო საქმიანობა114

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ფუნქცია-ამოცანები სოფლის მეურნეობის მიმართულებით

სამინისტროს ძირითად ფუნქციას საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება წარმოადგენს.

სამინისტროს ამოცანებია:

- აგრარული რეფორმების განხორციელება ქვეყნის ტრადიციებისა და საერთაშორისო გამოცდილების გათვალისწინებით;
- სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის განვითარების ხელშეწყობა;
- სოფლის მეურნეობის პირველადი პროდუქციის გადამუშავებისა და სასურსათო პროდუქციის წარმოების ხელშეწყობა;
- აგროსასურსათო სექტორში შემოსავლების ზრდისა და სურსათის უვნებლობის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინებით;
- საექსპორტო პოტენციალის გამოყენების, საერთაშორისო ბაზარზე პოზიციების მოპოვებისა და განმტკიცების ხელშეწყობა;
- შიდა და გარე ბაზრების მდგრადობისა და ტენდენციების შესახებ ინფორმაციის მოპოვება და ანალიზი;
- სოფლის მეურნეობის დარგში დასაქმებული მეურნე სუბიექტების სამეცნიერო-საკონსულტაციო მომსახურების, პროფესიული ცოდნის დაუფლებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ორგანიზების ხელშეწყობა;
- პესტიციდების, აგროქიმიკატების, ცხოველის ან/და მცენარის ახალი ჭიშების გამოცდის ორგანიზება და რეგისტრაცია კომპეტენციის ფარგლებში;
- სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის და ტექნოლოგიების განახლებისა და ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა;
- პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების საჭიროების პროგნოზირება და მათი გამოყენების ხელშეწყობა.

სამინისტროს სისტემური შვებავალი უწყებები

სურსათის
ეროვნული
სააგენტო

სსს სურსათის ეროვნული სააგენტო

სურსათის უვნებლობა ის პრიორიტეტია, რომელიც მოიცავს სახელმწიფო კონტროლის სრულ ჯაჭვს. მომხმარებლის უფლებების დაცვის მიზნით, სააგენტო ახორციელებს ადგილობრივი და იმპორტირებული სურსათის კონტროლს.

სააგენტოს მუშაობის უმთავრესი მიმართულებებია ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის, მცენარეთა სიჯანსაღის დაცვა.

სსს სოფლის მეურნეობის
სამინისტრო-კვლევითი
ცენტრი

სსს სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

ცენტრის საქმიანობის მიზანია, ხელი შეუწყოს სოფლის მეურნეობის დარგში არსებული პოტენციალის მაქსიმალურ გამოყენებას, მოსავლიანობის ზრდას, არსებული პრობლემების მეცნიერულ დონეზე გაანალიზებასა და გადაჭრას, თანამედროვე, ინოვაციური ტექნოლოგიებისა და მეთოდოლოგიების დანერგვას, სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში რისკის შეფასების უზრუნველყოფა საუკეთესო პრაქტიკის, სამეცნიერო გამოცდილების საშუალებითა და მათზე დაყრდნობით. www.scra.gov.ge

ქართული
ღვინო
ღვინო ქართული საგნო

სსს ღვინის ეროვნული სააგენტო

ღვინის ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის ძირითად მიმართულებას ქართული ღვინის პოპულარიზაცია, მევენახეობა-მეღვინეობის პროდუქციის ხარისხის ამაღლებაზე ზრუნვა და ქართული ღვინის საექსპორტო პოტენციალის ზრდის ხელშეწყობა წარმოადგენს. www.georgianwine.gov.ge

სასოფლო-სამეურნეო
კოოპერატივების
განვითარების სააგენტო

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტო

სააგენტოს მიზანი ბიზნესზე ორიენტირებული ფერმერული გაერთიანებების ჩამოყალიბების ხელშეწყობაა. სააგენტო სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისთვის სტატუსის მინიჭებას, შეწყვეტას, მონიტორინგსა და სახელმწიფო პროგრამების განხორციელებას უზრუნველყოფს. www.acda.gov.ge

LMA
სოფლის მეურნეობის
სამინისტროს
ლაბორატორია

სსს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია მთელი ქვეყნის მასშტაბით ახორციელებს მცენარეთა და ცხოველთა დაავადებების დიაგნოსტიკას და სურსათის კვლევას. ლაბორატორიული ქსელი აღჭურვილია თანამედროვე აპარატურით და მასში დანერგილია საერთაშორისო ISO 17 025 სტანდარტისა და ISO 9001:2015 მოთხოვნის შესაბამისი ხარისხის მართვის სისტემა. www.lma.gov.ge

საქართველოს
მედიორაცია
GEORGIAN
AMELIORATION

სსს საქართველოს მედიორაცია

ბოლო ათწლეულების მანძილზე, მელიორაციის დარგის დეინვესტირების შედეგად, მიწების კულტივირების ჩვეული პროცესი დაირღვა და, შედეგად, სასოფლო-სამეურნეო მიწების მნიშვნელოვანი ნაწილი სახნავ-სათესად უვარგისი გახდა. 2012 წლის ბოლოდან, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მელიორაციის დარგის ინტენსიური დაფინანსება და მთელი ქვეყნის მასშტაბით სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ფორსირებული რეაბილიტაცია აქტიურად მიმდინარეობს. www.ag.ge

სოფლის მეურნეობის
პროექტების მართვის
სააგენტო

სსს სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო

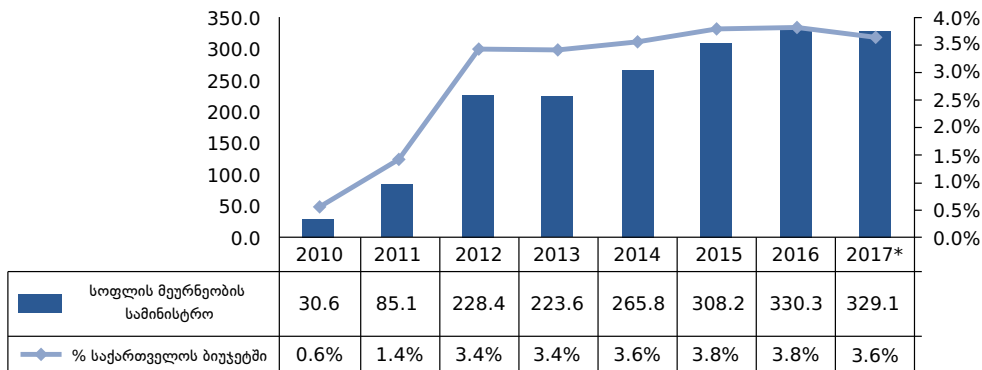
აგრარული დარგის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით, სააგენტო ახორციელებს შემდეგ პროექტებს:

- შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტი
- ჩაის ულანტაციების რეაბილიტაციის პროექტი
- აგრონარმობის ხელშეწყობის პროგრამა
- სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი
- აგროდამღვევის პროექტი
- პროექტი „დანერგე მომავალი“ www.apma.ge

სოფლის მეურნეობა რიცხვებში

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ათვისებული ბიუჯეტის დინამიკა (მილიონი ლარი)

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

* 2017 წლის მონაცემები მოცემულია სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ათვისებული ბიუჯეტის და 2017 წლისათვის დაგეგმილი მთლიანი საბიუჯეტო ფინანსური ხარჯების მიხედვით.

ზოგადი მაჩვენებლები

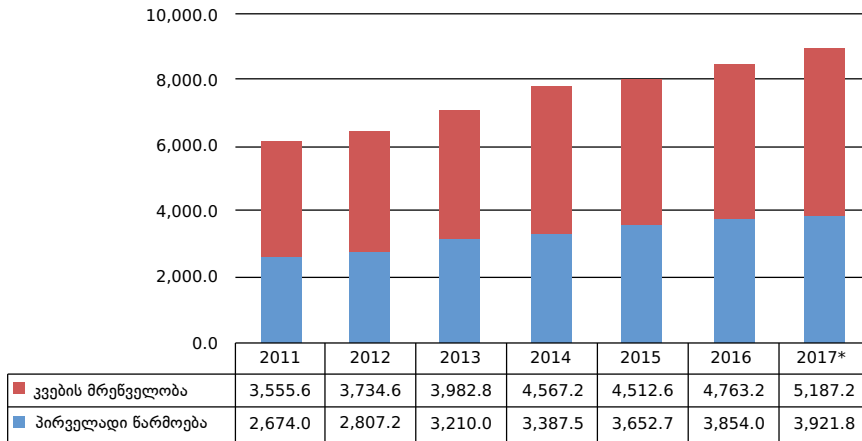
წინასწარი მონაცემებით, 2017 წელს ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გამოშვებამ 3.9 მლრდ. ლარი შეადგინა, რაც 1.8 %-ით აღემატება წინა წლის მაჩვენებელს. ამავე პერიოდში, სოფლის მეურნეობის პროდუქტების გადამუშავების შედეგად, 5.2 მლრდ. ლარის ღირებულების აგროსასურსათო პროდუქცია შეიქმნა, რაც 8.9 %-ით აღემატება 2016 წლის მაჩვენებელს. 2017 წელს, 2016 წელთან შედარებით, აგრობიზნესის სექტორში პროდუქციის მთლიანი გამოშვების ზრდამ 5.7 % შეადგინა. 2017 წელს, სოფლის მეურნეობის პირველადი პროდუქციის გამოშვება, 2012 წელთან შედარებით გაზრდილია 39.7 %-ით, ხოლო გადამამუშავებელ სექტორში, ამავე პერიოდში, 38.9 %-იანი ზრდა დაფიქსირდა.

სასოფლო-სამეურნეო მომსახურების მაჩვენებელი, როგორც ეკონომიკის მთლიანი გამოშვების ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილი, 2017 წელს შეადგენდა 224.8 მლნ. ლარს, რაც 5.3 %-ით აღემატება 2016 წლის მაჩვენებელს, ხოლო 104.6 %-ით აღემატება 2012 წლის მაჩვენებელს.

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მთლიანი გამოშვება (მილიონი ლარი)							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
მარცვლოვანი კულტურებისა და სხვა კულტურების მოყვანა, რომლებიც არ შედიან სხვა კატეგორიებში	471	415	485	515	497	547	559
ხილის, ვაკლის, სასმელებისა და სუნელ-სანელებლების წარმოებისათვის საჭირო კულტურების მოყვანა	476	396	598	689	722	713	811
ბოსტნეულის მოყვანა, სპეციალიზებული მებაღეობა და სანერგე პროდუქციის წარმოება	290	276	322	410	403	396	386
მეცხოველეობა	1,337	1,610	1,666	1,613	1,837	1,984	1,942
სასოფლო-სამეურნეო მომსახურება	99	110	139	161	194	213	225
სულ - სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გამოშვება	2,674	2,807	3,210	3,387	3,653	3,854	3,922
სოფლის მეურნეობის პროდუქტების გადამუშავების შედეგად მიღებული პროდუქციის მთლიანი გამოშვება (მილიონი ლარი)							
ხორბლის ფქვილი	477	483	475	479	495	482	532
პური, ორცხოხილა, ნამცხვარი და სხვა ცომეული საკონდიტრო ნაწარმი	1,256	1,264	1,273	1,356	1,426	1,417	1,530
ხორცის პროდუქტები	125	131	143	168	190	207	211
რძის პროდუქტები	463	488	496	587	652	621	593
ალკოჰოლიანი სასმელები	443	556	685	906	617	765	1,000
კვების მრეწველობის სხვა პროდუქტები	792	813	910	1,071	1,133	1,271	1,323
სულ - სოფლის მეურნეობის პროდუქტების გადამამუშავების შედეგად მიღებული პროდუქციის მთლიანი გამოშვება	3,556	3,735	3,983	4,567	4,513	4,763	5,187
აგრობიზნესის პროდუქციის მთლიანი გამოშვება (მლნ. ლარი)	6,230	6,542	7,193	7,955	8,165	8,617	9,109
ქვეყნის პროდუქციის მთლიანი გამოშვება საბაზისო ფასებში (მლნ. ლარი)	36,431	39,293	40,551	43,927	48,250	51,662	57,672
აგრობიზნესის მთლიანი გამოშვების წილი ქვეყნის პროდუქციის მთლიან გამოშვებაში (%)	17	17	18	18	17	17	16

* წინასწარი მონაცემები. დაზუსტებული მონაცემები გამოქვეყნდება 2018 წლის 15 ნოემბერს.
წყარო: საქსტატი.

აგრობიზნესის პროდუქციის გამოშვების დინამიკა (მილიონი ლარი)

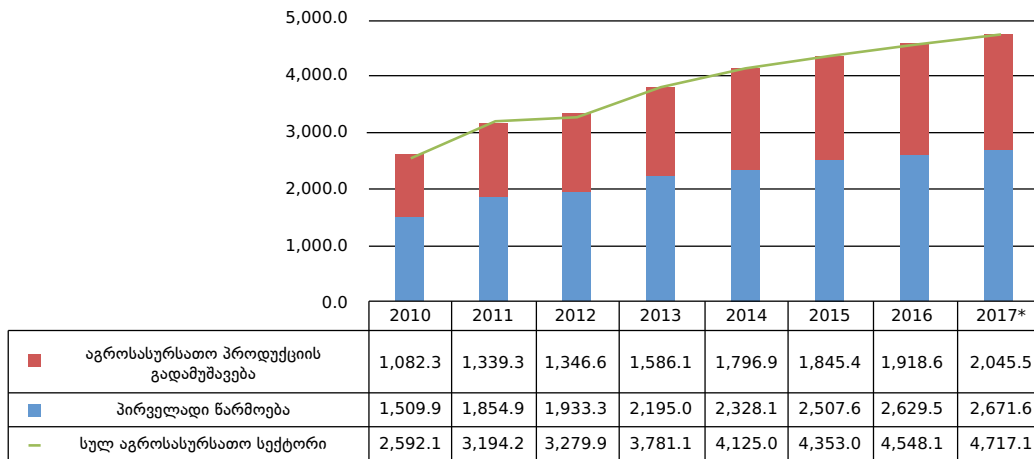
* წინასწარი მონაცემები. დაზუსტებული მონაცემები გამოქვეყნდება 2018 წლის 15 ნოემბერს.
წყარო: საქსტატი.

2017 წლის წინასწარი მონაცემებით, აგროსასურსათო სექტორში შექმნილი დამატებული ღირებულება 4.7 მლრდ. ლარს აჭარბებს, ხოლო 2016 წლის ანალოგიური მაჩვენებელი 4.5 მლრდ. ლარს შეადგენდა. 2017 წელს, აგროსასურსათო სექტორში შექმნილი დამატებული ღირებულების ზრდის მაჩვენებელი 2016 წელთან შედარებით 3.7 %-ს, ხოლო 2012 წელთან შედარებით, 43.8 %-ს შეადგენს. აგროსასურსათო სექტორის წილი ქვეყანაში შექმნილ მთლიან შიდა პროდუქტში, 2017 წლის წინასწარი მონაცემებით, 14.5 %-ს შეადგენს.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
პირველადი წარმოების წილი მშპ-ში	8.8 %	8.6 %	9.4 %	9.3 %	9.1 %	9.0 %	8.2 %
მათ შორის:							
მემცენარეობა	4.1 %	3.3 %	4.2 %	4.4 %	4.1 %	3.9 %	3.7 %
მეცხოველეობა	4.0 %	4.5 %	4.5 %	4.1 %	4.2 %	4.3 %	3.8 %
სასოფლო-სამეურნეო მომსახურება	0.3 %	0.3 %	0.4 %	0.4 %	0.5 %	0.5 %	0.4 %
მეტყევეობა, თევზჭერა	0.4 %	0.4 %	0.4 %	0.4 %	0.4 %	0.3 %	0.3 %
აგროსასურსათო პროდუქციის გადამუშავების წილი მშპ-ში	6.4 %	6.0 %	6.8 %	7.2 %	6.7 %	6.5 %	6.3 %
მათ შორის:							
საფუძველი მრეწველობის პროდუქტების წარმოება; მზა საკვების წარმოება პირუტყვისათვის	0.4 %	0.4 %	0.3 %	0.3 %	0.3 %	0.3 %	0.3 %
პურის, ორცხობილის, ნამცხვრისა და ცომეული საკონდიტრო ნაწარმის წარმოება	0.3 %	0.3 %	0.4 %	0.5 %	0.6 %	0.5 %	0.4 %
კვების სხვა პროდუქტების წარმოება	1.0 %	1.0 %	1.2 %	1.3 %	1.4 %	1.4 %	1.3 %
მინერალური წყლებისა და უალკოჰოლო სასმელების წარმოება	0.6 %	0.7 %	0.9 %	1.1 %	1.0 %	1.0 %	1.0 %
ალკოჰოლიანი სასმელების წარმოება	0.7 %	0.9 %	1.1 %	1.3 %	0.8 %	1.0 %	1.1 %
თამბაქოს ნაწარმის წარმოება	0.1 %	0.1 %	0.1 %	0.1 %	0.1 %	0.0 %	0.0 %
პროდუქციის გადამუშავება შინამეურნეობებში	3.1 %	2.7 %	2.8 %	2.6 %	2.6 %	2.4 %	2.1 %
სულ აგროსასურსათო სექტორის წილი მშპ-ში	15.2 %	14.6 %	16.2 %	16.4 %	15.8 %	15.5 %	14.5 %

* წინასწარი მონაცემები. დაზუსტებული მონაცემები გამოქვეყნდება 2018 წლის 15 ნოემბერს; წყარო: საქსტატი.

აგროსასურსათო სექტორში შექმნილი დამატებული ღირებულება
(მიმდინარე ფასებში, მილიონი ლარი)

* წინასწარი მონაცემები. დაზუსტებული მონაცემები გამოქვეყნდება 2018 წლის 15 ნოემბერს; წყარო: საქსტატი.

გადამამუშავებელი სექტორი

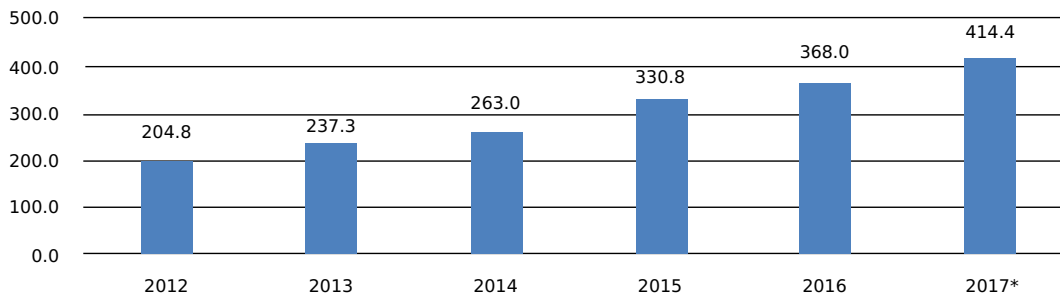
ქვეყანაში იზრდება აგრარული სექტორით ბიზნესწრეების წარმომადგენელთა დაინტერესება. 2017 წელს, საწარმოთა მიერ დეკლარირებული წინასწარი მონაცემების მიხედვით (4 კვარტლის ჯამური მონაცემი), განხორციელდა 3.3 მლრდ. ლარის ღირებულების საკვები პროდუქტების წარმოება, რაც 7 %-ით აღემატება 2016 წლის და 65 %-ით აღემატება 2012 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

2018 წლის დასაწყისისათვის, აგროსასურსათო სექტორში სულ 4,659 საწარმო მოქმედებს, მათ შორის, 1,846 საწარმო განთავსებულია თბილისში. არსებული საწარმოებიდან, 1,189 ერთეული აწარმოებს პირველად სოფლის მეურნეობის პროდუქციას, ხოლო დანარჩენი საწარმოები სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებით არიან დაკავებულნი.

2017 წლის წინასწარი მონაცემებით (4 კვარტლის ჯამური მონაცემი), ბიზნეს სექტორის ბრუნვამ სოფლის, სატყეო და თევზის მეურნეობებში 414.4 მლნ. ლარი შეადგინა, რაც 12.6 %-ით აღემატება 2016 წლის და 102.4 %-ით აღემატება 2012 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

2017 წლის წინასწარი მონაცემებით (4 კვარტლის საშუალო მონაცემი), მნიშვნელოვნად გაიზარდა

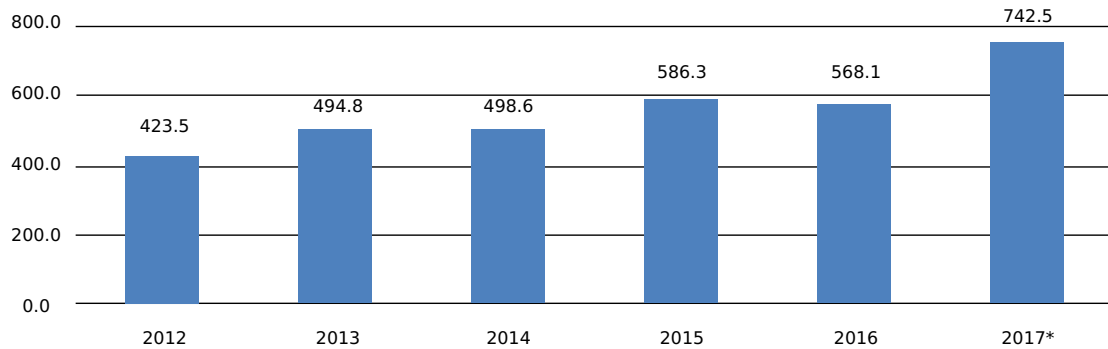
ბიზნეს სექტორის ბრუნვა სოფლის, სატყეო და თევზის მეურნეობებში (მილიონი ლარი)

* წინასწარი მონაცემები. დაზუსტებული მონაცემები გამოქვეყნდება 2018 წლის პირველ ოქტომბერს; წყარო: საქსტატი.

ბიზნეს სექტორში, სოფლის, სატყეო და თევზის მეურნეობებში დასაქმებულთა საშუალო ყოველთვიური ანაზღაურება და 742.5 ლარი შეადგინა, რაც 2016 წლის მონაცემს 30.7 %-ით, ხოლო 2012 წლის მონაცემს 75.3 %-ით აღემატება.

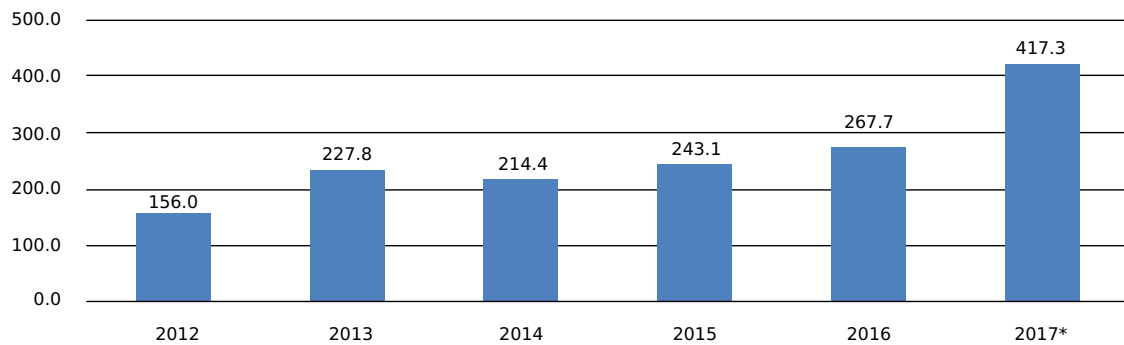
ბიზნეს სექტორში, სოფლის, სატყეო და თევზის მეურნეობებში
დასაქმებულთა საშუალო ყოველთვიური შრომის ანაზღაურება (ლარი)

* წინასწარი მონაცემები. დაზუსტებული მონაცემები გამოქვეყნდება 2018 წლის 1 ოქტომბერს. წყარო: საქსტატი.

სოფლის, სატყეო და თევზის მეურნეობით ბიზნეს სექტორის მზარდ ინტერესზე მიუთითებს საქონლისა და მომსახურების ყიდვების მაჩვენებლებიც. კერძოდ, 2017 წლის წინასწარი მონაცემებით (4 კვარტლის ჯამური მონაცემი), აღნიშნულმა მაჩვენებელმა 417.3 მლნ. ლარი შეადგინა, რაც 55.9 %-ით აღემატება 2016 წლის და 167.5 %-ით აღემატება 2012 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

საქონლისა და მომსახურების ყიდვები ბიზნეს სექტორში,
სოფლის, სატყეო და თევზის მეურნეობებში (მილიონი ლარი)

* წინასწარი მონაცემები. დაზუსტებული მონაცემები გამოქვეყნდება 2018 წლის 1 ოქტომბერს. წყარო: საქსტატი.

საბარეო ვაჭრობა

2017 წლის მონაცემებით, საქართველოდან ექსპორტირებულია 777.0 მლნ. აშშ დოლარის ღირებულების აგროსასურსათო პროდუქცია, რაც 12.0 %-ით აღემატება 2016 წლის და 52.2 %-ით აღემატება 2012 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. აღნიშნულ პერიოდში, ქვეყნის მთლიან ექსპორტში აგროსასურსათო პროდუქციის ხვედრითი წილი 28 %-ს შეადგენს. ძირითადად ექსპორტირებულია: ღვინო (22 %), სპირტიანი სასმელები (16 %), მინერალური და მტკნარი წყლები (12 %), თხილი (11 %), მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი (5 %), ცხვრის ხორცი (3 %), უალკოჰოლო გაზიანი სასმელები (2 %) და სხვა.

2017 წელს, საქართველოდან აგროსასურსათო პროდუქტების ექსპორტი 93 ქვეყანაში განხორციელდა.

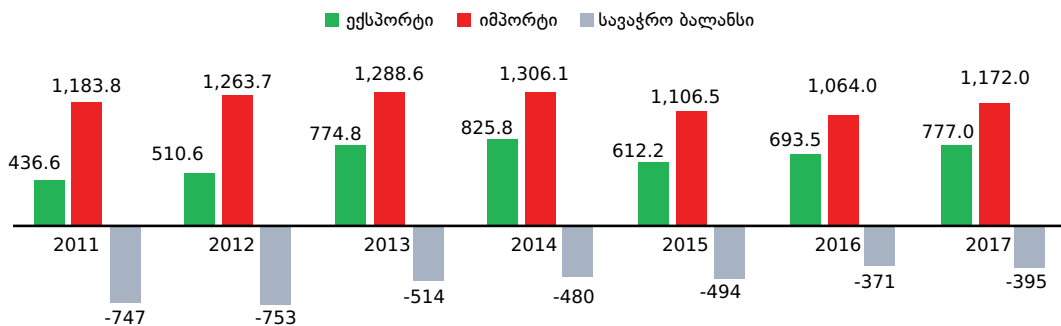
ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმება ხელს უწყობს ვაჭრობის განვითარებას ევროკავშირის ქვეყნებთან და საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიცირებას. ევროკავშირში 2017 წელს ექსპორტირებული აგროსასურსათო პროდუქციის ღირებულება 140 მლნ. აშშ დოლარს შეადგენს და 32 %-ით აღემატება 2012 წლის მაჩვენებელს.

2017 წლის მონაცემებით, საქართველოში იმპორტირებულია 1.2 მლრდ. აშშ დოლარის ღირებულების აგროსასურსათო პროდუქცია, რაც 10 %-ით აღემატება წინა წლის მაჩვენებელს. აღსანიშნავია, ბოლო წლებში ევროკავშირის ქვეყნებიდან აგროსასურსათო პროდუქციის იმპორტის წილის მნიშვნელოვანი ზრდა მთლიან იმპორტში. საანგარიშო პერიოდში ქვეყნის მთლიან იმპორტში აგროსასურსათო პროდუქციის ხვედრითი წილი 14.7 %-ს შეადგენს. ძირითადად იმპორტირებულია: თამბაქო (9 %), ხორბალი (8 %), შაქარი (6 %), შინაური ფრინველის ხორცი (5 %), შოკოლადის ნაწარმი (5 %), საკვები დანამატები (3 %), მცენარეული ზეთი (3 %) და სხვა.

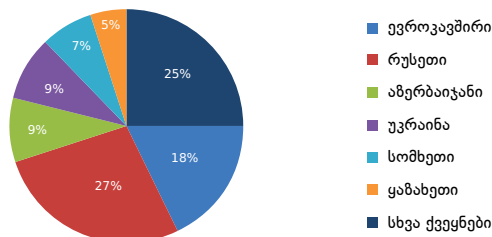
2017 წელს, საქართველოში აგროსასურსათო პროდუქციის იმპორტი განხორციელდა 102 ქვეყნიდან.

2017 წელს, 2016 წელთან შედარებით, აგროსასურსათო პროდუქციით საგარეო ვაჭრობის მონაცემების მიხედვით, უარყოფითი სავაჭრო სალდო გაიზარდა 6.6 %-ით, რის ძირითად მიზეზსაც თხილის ექსპორტის შემცირება წარმოადგენს.

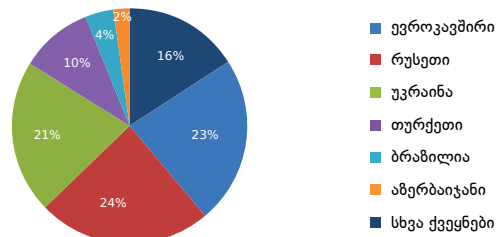
აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტ-იმპორტი (მილიონი აშშ დოლარი)

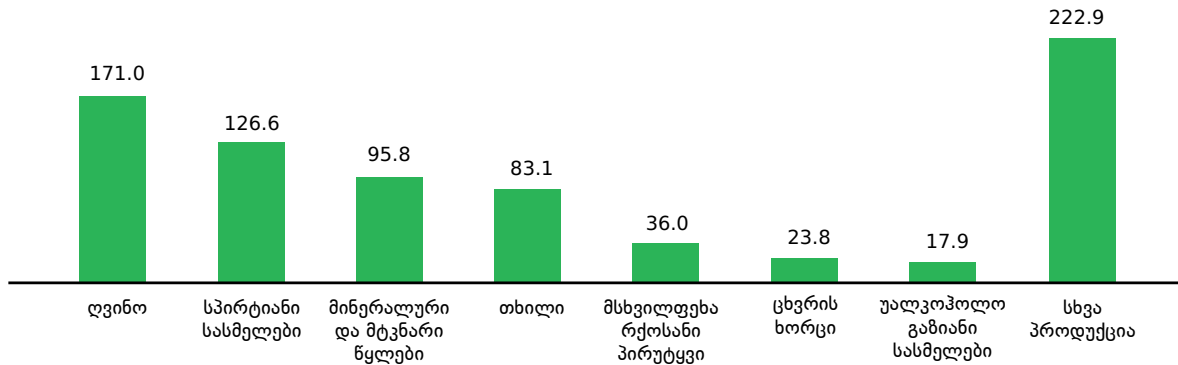
აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტის განაწილება ძირითადი საქსპორტო ბაზრების მიხედვით (2017 წელი)

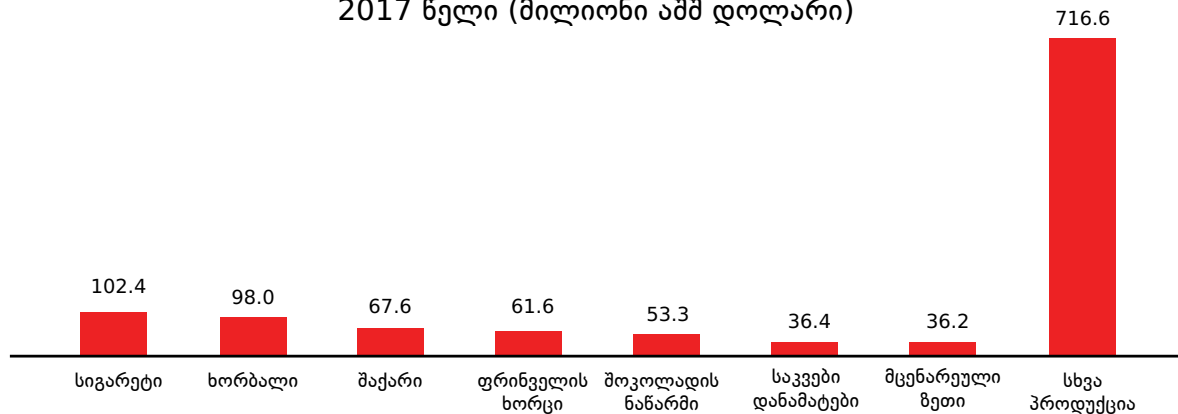
აგროსასურსათო პროდუქციის იმპორტის განაწილება ძირითადი იმპორტიორი ქვეყნების მიხედვით (2017 წელი)

ძირითადი სასაქონლო პოზიციები აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტში,
2017 წელი (მილიონი აშშ დოლარი)

ძირითადი სასაქონლო პოზიციები აგროსასურსათო პროდუქციის იმპორტში,
2017 წელი (მილიონი აშშ დოლარი)

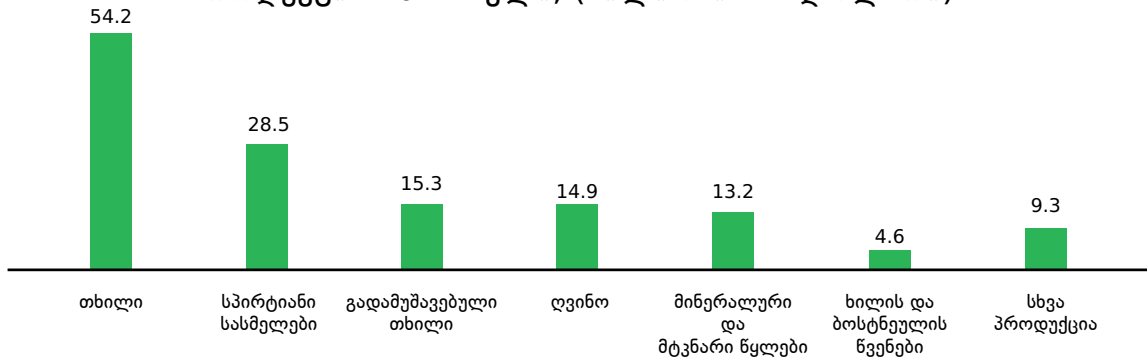

წყარო: საქსტატი

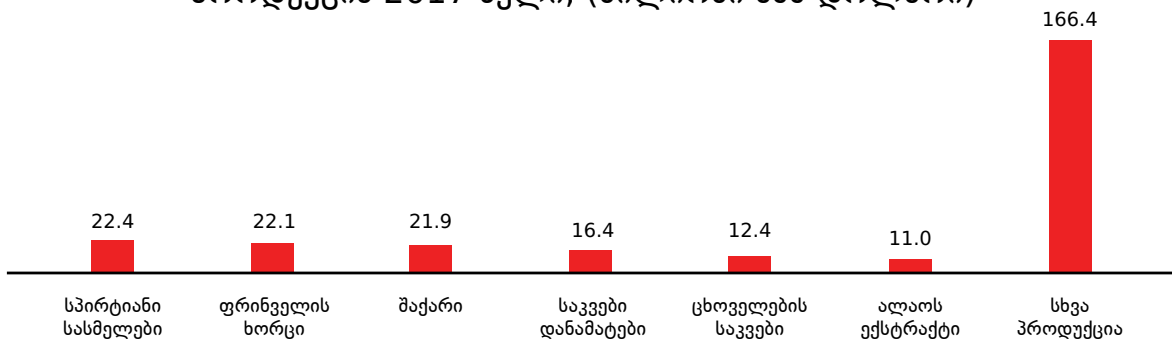
2017 წლის მონაცემებით საქართველოდან ევროკავშირის ქვეყნებში ექსპორტირებულია 140 მლნ. აშშ დოლარის ღირებულების აგროსასურსათო პროდუქცია, რაც 37 %-ით ნაკლებია 2016 წლის ანალოგიურ მონაცემზე, ხოლო 32 %-ით აღემატება 2012 წლის მაჩვენებელს. 2017 წელს, წინა წელთან შედარებით ევროკავშირის ქვეყნებში ექსპორტის ღირებულების შემცირება განპირობებულია თხილის ექსპორტის შემცირებით. აღსანიშნავია, რომ თხილის გარდა, სხვა დანარჩენი პროდუქტების მთლიანი ექსპორტი აღნიშნულ პერიოდში 10.7 მლნ. აშშ დოლარით (14 %) გაიზარდა. 2017 წელს, ევროკავშირის ქვეყნებში ძირითადად ექსპორტირებულია: თხილი, როგორც პირველადი, ასევე გადამუშავებული სახით (50 %), სპირტიანი სასმელები (20 %), ღვინო (11 %), მინერალური წყლები (9 %) და სხვა.

2017 წელს ევროკავშირის ქვეყნებიდან საქართველოში იმპორტირებულია 272.7 მლნ. აშშ დოლარის ღირებულების აგროსასურსათო პროდუქცია, რაც 23 %-ით მეტია წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე. აგროსასურსათო პროდუქციის მთლიან იმპორტში ევროკავშირის ქვეყნების წილი შეადგენს 23 %-ს. ძირითადად იმპორტირებულია: სპირტიანი სასმელები (8 %), ფრინველის ხორცი (8 %), შაქარი (8 %), საკვები დანამატები (6 %), ცხოველების საკვები (5 %), ალაოს ექსტრაქტი (4 %), შოკოლადის ნაწარმი (4 %) და სხვა.

ევროკავშირის ქვეყნებში ექსპორტირებული აგროსასურსათო პროდუქცია 2017 წელი, (მილიონი აშშ დოლარი)

ევროკავშირის ქვეყნებიდან იმპორტირებული აგროსასურსათო პროდუქცია 2017 წელი, (მილიონი აშშ დოლარი)

წყარო: საქსტატი

სოფლის მეურნეობის
პროექტების მართვის სააგენტო

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მთავარი ფუნქცია სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ინიცირებული პროექტების დაგეგმვა და მართვაა. სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო, სახელმწიფო პროექტის „ანარმოდ საქართველოში - ბიზნესის“ ფარგლებში, ახორციელებს „ერთიან აგროპროექტს“, რომელიც აგრომენარმეებისთვის, ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გზით, ხელს უწყობს სოფლის მეურნეობის გრძელვადიან, მდგრად განვითარებას და ისეთი სამენარმეო გარემოს შექმნას, რომელიც უზრუნველყოფს საქართველოში წარმოებული აგროპროდუქციის რაოდენობრივ ზრდას, კონკურენტუნარიანი, მაღალხარისხიანი პროდუქციის გამოშვებას, სასურსათო უსაფრთხოების მაღალ დონეს და ექსპორტის ზრდას.

შელავათიანი აბროკრედიტის პროექტი

პროექტის მიზანი:

პროექტი ხორციელდება 2013 წლიდან. პროექტის მიზანია, აგრომენარმეებისთვის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის ზრდის გზით, სოფლის მეურნეობის პირველადი და გადამამუშავებელი წარმოების, აგროპროდუქციის შენახვისა და რეალიზაციის ხელშეწყობა.

პროექტის ფარგლებში, სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის მიმართულებით დასაქმებული ფერმერები და საწარმოები საფინანსო ინსტიტუტებისგან იღებენ შელავათიან აგროკრედიტს და აგროლიზინგს ძირითადი და საბრუნავი საშუალებებისთვის. კრედიტებს/ლიზინგებს გასცემენ პროექტში მონაწილე კომერციული ბანკები/საფინანსო ინსტიტუტები (10 ბანკი და 2 სალიზინგო ორგანიზაცია), ხოლო სააგენტო ახორციელებს სესხის/ლიზინგის საპროცენტო განაკვეთის/ლიზინგის საზღაურის თანადაფინანსებას. უნდა აღინიშნოს, რომ აგროსექტორით საბანკო/სალიზინგო სექტორის დაინტერესება პროექტის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მიღწევაა, რაც სოფლის მეურნეობის განვითარებას უწყობს ხელს.

სესხის მოცულობისა და მიზნობრიობების მიხედვით, „შელავათიანი აგროკრედიტის პროექტი“ დაყოფილია შემდეგ კომპონენტებად:

■ **აგროკრედიტი ძირითადი საშუალებებისთვის**

ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთის შემთხვევაში

20,000 ლარიდან 150,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 16 %-სა
150,001 ლარიდან 600,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 15 %-სა
600,001 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 14 %-სა

მცურავი (ცვლადი) საპროცენტო განაკვეთის შემთხვევაში

20,000 ლარიდან 150,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 8 %
150,001 ლარიდან 600,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 7 %
600,001 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 6 %

სააგენტო ახორციელებს საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას 11 %-ის ოდენობით, არაუმეტეს 66 თვის განმავლობაში. ყურძნის გადამამუშავებელი საწარმოები, რომელთა მიერ შელავათიანი აგროკრედიტ(ებ)ის მიმდინარე სესხის ნაშთის ჯამური მოცულობა წინამდებარე ქვეკომპონენტის ფარგლებში შეადგენს 1,500,001 ლარიდან 5,000,000 ლარამდე, სააგენტო ახორციელებს საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას 10 %-ის ოდენობით, არაუმეტეს 24 თვისა.

■ **აგროკრედიტი საბრუნავი საშუალებებისთვის სპეციალიზებული და სეზონური პროექტებისთვის**

ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთის შემთხვევაში

20,000 ლარიდან 150,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 16 %-ისა
150,001 ლარიდან 600,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 15 %-ისა
600,001 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 14 %-ისა
1,500,001 ლარიდან 5,000,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 13 %-ისა
5,000,001 ლარიდან 15,000,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 12 %-ისა

■ **მცურავი (ცვლადი) საპროცენტო განაკვეთის შემთხვევაში**

20,000 ლარიდან 150,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 8 %-ისა
150,001 ლარიდან 600,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 7 %-ისა
600,001 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 6 %-ისა
1,500,001 ლარიდან 5,000,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 5 %-ისა
5,000,001 ლარიდან 15,000,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 4 %-ისა.

სააგენტო ახორციელებს საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას 8 %-ის ოდენობით, 12-დან 36 თვის ჩათვლით, აღებული სესხის მიზნობრიობის მიხედვით.

■ **სახელმწიფო პროგრამა „ანარმოვ საქართველოში“ - აგრონაწილის ფარგლებში**

1,500,000 ლარიდან - 3,000,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 6 %-ისა
3,000,001 ლარიდან - 5,000,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთს დამატებული 5 %-ისა

სააგენტო ახორციელებს საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას 10 %-ის ოდენობით.

■ **შეღავათიანი აგროლიზინგი**

20,000 ლარიდან 1,500,000 ლარის ჩათვლით	არაუმეტეს 21 %-ისა
--	--------------------

სააგენტო ახორციელებს სალიზინგო საზღაურის თანადაფინანსებას 12 %-ის ოდენობით.

შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის დაწყებიდან (2013 წლის მარტი) 2017 წლის ჩათვლით პერიოდში საქართველოს მასშტაბით გაიცა:

საბრუნავი საშუალების მიზნობრიობით:

469,209,444 ლარის ღირებულების 11,596 სესხი

26,525,048 აშშ დოლარის ღირებულების 78 სესხი

ძირითადი საშუალების მიზნობრიობით:

575,170,132 ლარის ღირებულების 16,087 სესხი

220,441,279 აშშ დოლარის ღირებულების 2,221 სესხი

2013-2017 წლებში, სულ გაცემულია 1,044,379,575 ლარის და 246,966,327 აშშ დოლარის ოდენობის 29,982 ერთეული სესხი და ლიზინგი.

2017 წელს, სულ გაცემულია 2,409 სესხი და ლიზინგი, მათ შორის 2,373 სესხი/ლიზინგი 286,022,724 ლარის ოდენობით 36 სესხი/ლიზინგი 4,528,984 აშშ დოლარის ოდენობით. ყურძნის გადამამუშავებელ საწარმოებზე საბრუნავი საშუალებების დაფინანსების მიზნობრიობით 2017 წელს გაიცა 87 სესხი 78,501,519 ლარის ოდენობით.

გეოლაინფორმული რისკები მოცემულია 31.12.2017-ის მდგომარეობით. აგროკრედიტის პროექტში ჩართულ კომერციულ ბანკებსა და სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მიერ მონაცემების რეკონსილაცია ხორციელდება ყოველი საანგარიშგებ პერიოდის მომდევნო თვის ბოლოს.

სპირტის და ღვინის წარმოების მიზნით გაცემულ სესხების ჩანერა არ არის დასრულებული და ამ მიზნობრიობით გაცემული სესხები შესაძლოა დაკორექტირდეს.

საქართველოს მასშტაბით, სესხების უმეტესი რაოდენობა გაცემულია შემდეგ დარგებში: მესაქონლეობა (10,000-ზე მეტი), მეცხვარეობა (3,500-მდე), მემცენარეობა (2,100-მდე).

2017 წელს გაცემული სესხები/ლიზინგები რეგიონების მიხედვით

რეგიონი	GEL		USD	
	სესხების რაოდენობა	სახელშეკრულებო თანხა	სესხების რაოდენობა	სახელშეკრულებო თანხა
აჭარა	19	1,350,000		
გურია	33	2,496,483	3	53,000
თბილისი	20	12,017,321	1	44,990
იმერეთი	137	9,875,985	2	52,000
კახეთი	1,203	176,020,304	12	2,765,977
მცხეთა-მთიანეთი	53	5,615,865	1	20,000
რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი	12	1,490,000	1	5,239
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	228	15,602,543	5	833,040
სამცხე-ჯავახეთი	150	6,998,377	2	218,861
ქვემო ქართლი	131	25,527,421	1	96,534
შიდა ქართლი	387	29,028,423	8	439,343
სულ	2,373	286,022,724	36	4,528,984

პროექტი „დანერგა მომავალი“

პროექტის მიზანი:

პროექტის ფარგლებში, ფერმერებს საშუალება აქვთ, სახელმწიფო თანადაფინანსების დახმარებით, გააძეონ მრავალწლოვანი ხეხილის ბაღები და შექმნან სანერგე მეურნეობები. პროექტის განხორციელება 2015 წლის მარტში დაიწყო და მისი მთავარი მიზანია, მრავალწლოვანი კულტურების გაშენების გზით, საქართველოში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწების ეფექტიანი გამოყენება, რის შედეგადაც, მოხდება იმპორტირებული პროდუქციის ქართული პროდუქციით ჩანაცვლება, გაიზრდება ექსპორტი, გაადვილდება გადამმუშავებელი საწარმოების ნედლეულით უზრუნველყოფა და გაუმჯობესდება სოფლად მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა.

პროექტი დანერგე მომავალი შედგება ორი კომპონენტისგან: მრავალწლიანი ბაღების თანადაფინანსების კომპონენტი და სანერგე მეურნეობის თანადაფინანსების კომპონენტი.

მრავალწლიანი ბალების კომპონენტში ფინანსდება:

- ნერგების ღირებულების 70 % (დადგენილია თითოეულ ნერგზე თანადაფინანსების მაქსიმალური მოცულობა)
- წვეთოვანი სარწყავი სისტემის ღირებულების 50 % (1 ჰა-ზე წვეთოვანი სარწყავი სისტემის მოსაწყობად განსაზღვრულია არაუმეტეს 2,500 ლარის ოდენობის თანადაფინანსება).

სახელმწიფო პროექტში „დანერგე მომავალი“ ბენეფიციარს შესაძლებლობა აქვს მონაწილეობა მიიღოს რამდენჯერმე, თუმცა, ჯამურად მიღებული დაფინანსების ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 100,000 ლარს, ხოლო ჯამურად გაშენებული ბაღის ფართობი, არ უნდა აღემატებოდეს 20 ჰექტარს.

პროექტის ბალების კომპონენტის ფარგლებში, დაფინანსდება ერთი ბენეფიციარის მიერ მინიმუმ 1 ჰა მრავალწლიანი კულტურის ბაღის გაშენება.

თანადაფინანსების მოცულობა 1 ჰა-ზე არ უნდა აღემატებოდეს 10,000 ლარს. ლურჯი მოცვის კულტურაზე 1 ჰა-ზე დაფინანსების მაქსიმალური ლიმიტი შეადგენს 15,000 ლარს.

ბაღების კომპონენტის ფარგლებში, პირველ რიგში, დაფინანსდება შესასყიდი ნერგების ღირებულების 70 %, ხოლო თანხის დარჩენილი სხვაობიდან - წვეთოვანი სარწყავი სისტემა.

სანერგე მეურნეობის კომპონენტში ფინანსდება:

- სანერგე მეურნეობის შექმნის ღირებულების 50 %, არაუმეტეს 150,000 ლარისა.

პროექტის დაწყებიდან 2017 წლის ჩათვლით პერიოდში, საქართველოს მასშტაბით დამტკიცებულია 691 პროექტი (613 ბენეფიციარი) ბაღების კომპონენტში და 2 პროექტი სანერგეების კომპონენტში. სააგენტოს დაფინანსების ოდენობამ შეადგინა 22,337,861 ლარი. ბაღების/სანერგე მეურნეობის უკვე გაშენებული და დაგეგმილი გასაშენებელი ფართობი შეადგენს 4,298 ჰა-ს.

2017 წელს დამტკიცდა 307 პროექტი ბაღების კომპონენტში, სააგენტოს დაფინანსება ჯამურად განისაზღვრა 10,148,508 ლარით. ბაღების უკვე გაშენებული და დაგეგმილი გასაშენებელი ფართობი 1,783 ჰა-ს შეადგენს. პროექტის ფარგლებში, ყველაზე მეტი დაფინანსება გაცემულია შემდეგ კულტურებზე: კაკალი, ვაშლი, ლურჯი მოცვი, ჟოლო, ნუში და ქლიავი.

2017 წლის მონაცემები რეგიონების ჭრილში

კომპონენტი/რეგიონი	განაცხადების რაოდენობა	ბენეფიციარების რაოდენობა	ფართობი, ჰა	სააგენტოს თანადაფინანსება, ლარი
აჭარა	1	1	3	51,000
გურია	8	8	42	476,924
იმერეთი	15	14	63	324,238
კახეთი	101	97	770	3,643,282
მცხეთა-მთიანეთი	8	7	28	152,022
რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი	2	2	5	23,748
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	18	17	63	708,179
სამცხე-ჯავახეთი	3	3	12	64,478
ქვემო ქართლი	51	46	299	1,406,570
შიდა ქართლი	100	91	497	3,298,068
სულ	307	286	1,783	10,148,508

2017 წლის მონაცემები კულტურების ჭრილში

კომპონენტი/კულტურა	განაცხადების რაოდენობა	ბენეფიციარების რაოდენობა	ფართობი, ჰა	სააგენტოს თანადაფინანსება, ლარი
ატამი	9	9	9	32,155
ბალი	16	16	28	183,174
ბროწეული	3	3	16	85,831

გარგარი	5	5	9	20,944
ვაშლი	49	48	205	1,761,612
თხილი	13	12	83	221,591
კაკალი	123	114	811	3,926,713
კომში	4	4	23	93,840
ლურჯი მოცვი	17	17	67	983,863
მაყვალი	26	26	64	479,043
მსხალი	9	8	11	60,633
ნუში	29	25	203	744,863
ჟოლო	31	29	83	751,021
ტყემალი	4	4	2	4,498
ქლიავი	39	38	106	476,738
შინდი	1	1	0	175
ხურმა	9	9	63	321,815
სულ	307	286	1,783	10,148,508

აგროდაზღვევის პროექტი

პროექტის მიზანი:

აგროდაზღვევის პროექტის მიზანი აგროსექტორში სადაზღვევო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობით დაკავებული პირებისთვის შემოსავლის შენარჩუნება და რისკების შემცირებაა.

აგროდაზღვევის პროექტის ფარგლებში, ფერმერებს შესაძლებლობა აქვთ დაამღვიონ რისკები სეტყვის, წყალდიდობის, ქარიშხლის და საშემოდგომო ცინვისაგან.

პროექტის ფარგლებში, შესაძლებელია დაეზღვეს არაუმეტეს 5 ჰა მიწის ნაკვეთი, გარდა მარცვლეული კულტურებისა, სადაც მიწის მაქსიმალური ფართობი 30 ჰა-ს შეადგენს. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შემთხვევაში, სადაზღვევო პრემიის მაქსიმალური ოდენობა 50,000 ლარია, ხოლო დასაზღვევი მიწის ნაკვეთის ფართობი შეუზღუდავია.

ფერმერს, რომელიც პროექტის ფარგლებში შეიძენს სადამბლვევო პოლისს, დაუფინანსდება მისი ღირებულების:

- 50 % - ვაზის დამბლვევის შემთხვევაში
- 70 % - ყველა სხვა კულტურის დამბლვევის შემთხვევაში

აგროდამბლვევის პროექტის ფარგლებში 2014-2017 წლებში გაიცა 68,879 სადამბლვევო პოლისი, დამბლვეულ 59,857 ჰა-ზე სადამბლვევო ლიმიტმა 465,587,547 ლარი შეადგინა და სააგენტოს მიერ გადახდილ იქნა 29,384,426 ლარი სადამბლვევო პრემია სუბსიდირების სახით. 2014-2017 წლებში სადამბლვევო კომპანიების მიერ ანაზღაურებული ზარალის ოდენობა შეადგენს - 29,927,626 ლარს.

2017 წელს, საქართველოს მასშტაბით გაცემულია 21,394 პოლისი; დამბლვეულ იქნა 138,744,917 ლარის ღირებულების სხვადასხვა კულტურა; სულ დამბლვეულია 20,718 ჰა მიწის ფართობი; ჯამში, სააგენტოს სუბსიდირების თანხამ შეადგინა 7,411,096 ლარი; მიმდინარე მონაცემებით, 2017 წელს დამდგარი ზარალების ასანაზღაურებლად გაცემულია 9,515,357 ლარი.

2017 წლის მონაცემები რეგიონების ჭრილში

რეგიონი	პოლისების რაოდენობა	სადამბლვევო ლიმიტი, ლ	სადამბლვევო პრემია, ლ	სააგენტოს პრემიის წილი, ლ	ფართობი, ჰა
აჭარა	3,455	11,475,176	1,075,126	751,757	1,673
გურია	596	1,169,082	81,135	56,794	333
თბილისი	2	1,450	123	62	1
იმერეთი	1,487	1,887,531	140,656	88,741	771
კახეთი	10,062	80,846,120	6,984,288	4,172,420	11,490
მცხეთა-მთიანეთი	67	158,706	11,915	7,504	47
რაჭა-ლეჩხუმი - ქვემო სვანეთი	132	353,627	29,434	15,269	74
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	1,922	6,802,381	424,367	297,044	1,535
სამცხე-ჯავახეთი	1,242	13,221,623	1,096,909	767,777	1,761
ქვემო ქართლი	564	3,421,464	250,304	168,677	1,385
შიდა ქართლი	1,865	19,407,757	1,555,238	1,085,051	1,649
სულ	21,394	138,744,917	11,649,496	7,411,096	20,718

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი

პროექტის მიზანი:

პროექტის ფარგლებში ფინანსდება სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ახალი გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების შექმნა.

თანადაფინანსების პროექტში მონაწილეობის მისაღებად, ბენეფიციარის პროექტის ღირებულება უნდა შეადგენდეს არანაკლებ 250,000 ლარს.

პროექტის ფარგლებში, ბენეფიციარი ღებულობს საგრანტო თანადაფინანსებას პროექტის ღირებულების 40 %-ის ოდენობით (მაგრამ, არაუმეტეს 600,000 ლარს). ბენეფიციარს აქვს შესაძლებლობა ისარგებლოს შეღავათიანი აგროკრედიტით, რომელიც უნდა შეადგენდეს პროექტის ღირებულების 50 %-ს (მაგრამ, არაუმეტეს 1,500,000 ლარს); საწარმოს კაპიტალში ფულადი შენატანის სახით ბენეფიციარის თანამონაწილეობა არანაკლებ 10 % უნდა იყოს.

დაბალი ეკონომიკური აქტივობის მქონე მუნიციპალიტეტებში, საგრანტო თანადაფინანსების მაქსიმალური მოცულობა შეადგენს 60 %-ს (მაგრამ, არაუმეტეს 600,000 ლარს).

გადამამუშავებელ საწარმოთა კომპონენტის ფარგლებში, საქართველოს მასშტაბით, 2014-2017 წლებში, „ბენეფიციარის თანადაფინანსების შესახებ“ ხელშეკრულება გაფორმებულია 40 პროექტის ბენეფიციართან, ჯამური საინვესტიციო ღირებულებით 24,217,789 აშშ დოლარი და 4,257,803 ლარი, საიდანაც სახელმწიფო თანადაფინანსებამ შეადგინა 8,798,143 აშშ დოლარი და 600,000 ლარი.

შემნახველ საწარმოთა კომპონენტის ფარგლებში, ჯამურად (2014-2017 წლებში), ხელშეკრულება გაფორმებულია პროექტის 6 ბენეფიციართან, ჯამური საინვესტიციო ღირებულებით 1,759,058 აშშ დოლარი და 4,130,870 ლარი, საიდანაც სახელმწიფო თანადაფინანსებამ შეადგინა 689,468 აშშ დოლარი და 1,710,308 ლარი.

2017 წელს გადამამუშავებელი საწარმოების კომპონენტში ხელშეკრულება გაფორმდა 9 ბენეფიციართან, ჯამური ღირებულებით 4,352,032 აშშ დოლარი და 4,257,803 ლარი, საიდანაც სახელმწიფო თანადაფინანსება შეადგენს 1,585,474 აშშ დოლარს და 600,000 ლარს.

2017 წლის აგვისტოდან, შეჩერებულია გადამამუშავებელი საწარმოების კომპონენტში განაცხადების მიღება.

2017 წელს, შემნახველ საწარმოთა კომპონენტის ფარგლებში, დამტკიცდა 3 პროექტი, ჯამური საინვესტიციო ღირებულებით 4,130,870 ლარი. სახელმწიფო თანადაფინანსებამ შეადგინა 1,710,308 ლარი. 2018 წლის მარტიდან, შეჩერებულია შემნახველი საწარმოების კომპონენტში განაცხადების მიღება.

2017 წლის მონაცემები რეგიონების მიხედვით:

კომპონენტი/რეგიონი	GEL			USD		
	განაცხ. რ-ობა	პროექტის ღირებ.	თანადაფინანსება	განაცხ. რ-ობა	პროექტის ღირებულება	თანადაფინანსება
გადამამუშავებელი	1	4,257,803	600,000	8	4,352,032	1,585,474
კახეთი	1	4,257,803	600,000	2	1,116,100	402,240
მცხეთა-მთიანეთი				2	819,930	407,132
სამეგრელო-ზემო სვანეთი				3	1,718,038	526,102
სამცხე-ჯავახეთი				1	697,964	250,000
შემნახველი	3	4,130,870	1,710,308			
მცხეთა-მთიანეთი	1	1,557,876	600,000			
ქვემო ქართლი	1	1,020,616	510,308			
შიდა ქართლი	1	1,552,378	600,000			
სულ	4	8,388,673	2,310,308	8	4,352,032	1,585,474

ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის პროექტი „ქართული ჩაი“

პროექტის მიზანი:

პროექტის მიზანია როგორც კერძო სექტორში, ასევე, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაცია, ჩაის, როგორც აგრარული კულტურის პოტენციალის ეფექტიანად გამოყენება, თანამედროვე ჩაის გადამამუშავებელი საწარმოების შექმნა, ადგილობრივი ჩაის (მათ შორის, ბიო ჩაი) წარმოების ზრდის ხელშეწყობა.

პროექტის ფარგლებში, იურიდიული პირები (გარდა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისა), რომლებსაც საკუთრებაში გააჩნიათ მიწის ნაკვეთი, მიიღებენ პლანტაციების რეაბილიტაციისათვის საჭირო თანხის 60 %-ს, ხოლო მიწის ნაკვეთის იჯარით ადების შემთხვევაში, თანადაფინანსების მოცულობა იზრდება 70 %-მდე.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივები, საკუთრებაში მქონე მიწის ნაკვეთების შემთხვევაში, მიიღებენ პლანტაციების რეაბილიტაციისათვის საჭირო თანხის 80 %-ს, ხოლო მიწის ნაკვეთის იჯარით სარგებლობის შემთხვევაში - 90 %-ს.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს, პლანტაციის რეაბილიტაციის შემდეგ სახელმწიფოსგან სრულიად უსასყიდლოდ გადაეცემათ ჩაის პირველადი გადამამუშავებისთვის საჭირო ყველა მანქანა-დანადგარი.

პროექტის ფარგლებში 2016-2017 წლებში 24 ბენეფიციარს დაუმტკიცდა 28 განაცხადი. პლანტაციების ჯამური ფართობი შეადგენდა 633 ჰა-ს, რეაბილიტაციის ჯამური ღირებულება - 1,589,451 ლარს, საიდანაც სააგენტოს თანადაფინანსებამ შეადგინა 1,121,815 ლარი.

2017 წელს, პროექტის ფარგლებში, საქართველოს მასშტაბით დამტკიცებულია 19 განაცხადი. ჯამური ფართობი შეადგენს 385 ჰექტარს. პროექტების ჯამური ღირებულება შეადგენს 971,371 ლარს, საიდანაც სააგენტოს თანადაფინანსება 677,913 ლარია.

აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა

პროექტის მიზანი:

აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა მიზნად ისახავს პირველადი წარმოების პროდუქტის ხარისხისა და მოსავლიანობის ზრდის ხელშეწყობას, მოქმედი გადამმუშავებელი და შემნახველი აგროსაწარმოების გაფართოებისა და მოდერნიზაციის ხელშეწყობას, საერთაშორისო სტანდარტების და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვას.

პროგრამა ხორციელდება „სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომის და მოქნილობის პროექტის“ (AMMAR) ფარგლებში.

პროგრამის კომპონენტები:

პროგრამა მოიცავს კომპონენტებს როგორც ინდივიდუალური ფერმერების, ასევე, გადამმუშავებელი საწარმოების და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების თანადაფინანსებისთვის.

- პირველადი წარმოების კომპონენტი - ინდივიდუალური ფერმერების და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების დაფინანსება;
- გადამმუშავებელი და შემნახველი საწარმოების კომპონენტი - მოქმედი გადამმუშავებელი და შემნახველი საწარმოების დაფინანსება.

პირველადი წარმოების, გადამმუშავებელი და შემნახველი საწარმოების კომპონენტების ფარგლებში დაფინანსდება შემდეგი სასოფლო-სამეურნეო კულტურები: ხურმა, ვაშლი, ატამი, ბოსტნეული, დაფნა, თაფლი, კენკროვანი კულტურები, თაფლოვანი კულტურები, კაკალი, ყვავილების კულტურები.

პროექტით განსაზღვრულია გრანტები შემდეგი მოცულობებისა და მიზნობრიობების მიხედვით:

40% თანადაფინანსება, 60% ბენეფიციარის წილი		
პირველადი წარმოება	15,000 აშშ დოლარი ფერმერებს	150,000 აშშ დოლარი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს
გადამამუშავებელი და შემნახველი ინდუსტრია	100,000 აშშ დოლარი გადამამუშავებელ და შემნახველ საწარმოებს	

2016-2017 წლებში, პირველადი წარმოების კომპონენტის ფარგლებში, დამტკიცდა 115 განაცხადი, 114 ბენეფიციარზე თანადაფინანსების ოდენობამ 1,661,063 ლარი შეადგინა. გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების კომპონენტში დამტკიცდა 5 განაცხადი, თანადაფინანსების ოდენობით 995,597 ლარი.

2017 წელს, პირველადი წარმოების კომპონენტის ფარგლებში, დამტკიცდა 113 განაცხადი, თანადაფინანსებით 1,622,633 ლარი; გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების კომპონენტის ფარგლებში დამტკიცდა 5 განაცხადი, თანადაფინანსებით 995,597 ლარი.

ახალი და გაფართოებული საწარმოები

2013-2017 წლებში, საქართველოს მასშტაბით გაიხსნა 166 ახალი და გაფართოვდა 845 საწარმო.

სრულმა ინვესტიციამ ახალ საწარმოებზე შეადგინა 144,651,961 აშშ დოლარი, აქედან:

ბენეფიციარების საკუთარი წილი - 77,641,116 აშშ დოლარი

შეღავათიანი აგროკრედიტი - 60,355,729 აშშ დოლარი

გრანტი - 6,655,117 აშშ დოლარი.

სტანდარტების დანერგვა

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულება, რომელიც „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში ხორციელდება, პროექტების ბენეფიციარებისთვის ხარისხის საერთაშორისო სტანდარტის დანერგვაა, რომელიც ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის აღდგენის პროექტის (USAID/REAP) მხარდაჭერით მიმდინარეობს. აღნიშნული მხარდაჭერა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ექსპორტზე ორიენტირებული საწარმოებისთვის.

ყველა საწარმო, რომელიც გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტით სარგებლობს, ვალდებულია ISO-22000-ს ან HACCP-ის საერთაშორისო სტანდარტი დანერგოს.

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს დახმარებით, სტანდარტის დანერგვის 80 % ფინანსდება, აქედან, 30 %-ს სახელმწიფო ფარავს, ხოლო 50 %-ს დონორი ორგანიზაცია, ბენეფიციარს მხოლოდ 20 %-ის გადახდა უწევს.

სოფლის მეურნეობის სამინისტრო პროექტების „დანერგე მომავალი“ და „ქართული ჩაი“ ბენეფიციარებს პირველადი წარმოების სტანდარტის - GLOBAL GAP - დანერგვაში ეხმარება. GLOBAL GAP-ის დანერგვის შემთხვევაში, 50 %-ს ბენეფიციარი აფინანსებს, ხოლო 50 %-ს დონორი (USAID/REAP) ორგანიზაცია.

2017 წლის განმავლობაში, ISO 22000-ის დანერგვის მიზნით, გაფორმებულია 8 ახალი ხელშეკრულება.

2017 წელს ISO 22000 სერტიფიკატი 9 საწარმომ, ხოლო HACCP სერტიფიკატი 2 საწარმომ მიიღო.

2018 წელს განსახორციელებელი პროექტები

- **სახელმწიფოს ხელშეწყობით, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ხელმისაწვდომობა იზრდება**

შეღავათიან აგროკრედიტის პროექტში შეტანილი ცვლილებების შედეგად, შეღავათიანი აგროკრედიტის ძირითადი საშუალებებისთვის კომპონენტს დაემატა ორი ახალი ქვეკომპონენტი: შეღავათიანი აგროკრედიტი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის და შეღავათიანი აგროლიზინგი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის.

შეღავათიანი აგროკრედიტი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის გულისხმობს შეღავათიანი აგროკრედიტის გაცემას სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკისა და/ან იმპლემენტის შესაძენად, ხოლო შეღავათიანი აგროლიზინგი - სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის შეღავათიანი აგროლიზინგის გაცემას სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკისა ან/და იმპლემენტის დასაფინანსებლად.

ქვეკომპონენტების ფარგლებში, შეღავათიანი აგროკრედიტი განისაზღვრება 7,000 ლარიდან 1,500, 000 ლარის ჩათვლით, გათვალისწინებულია საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსება, არაუმეტეს 66 თვის განმავლობაში, წლიური 11 %-ის ოდენობით. აგროლიზინგის ქვეკომპონენტის ფარგლებში კი, მიზნობრივი თანადაფინანსების ოდენობა შეადგენს ლიზინგის გამცემის ინვესტიციის წლიურ 12 %-ს.

2017 წელს, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტომ 3 პროექტზე დაიწყო მუშაობა. აღნიშნული პროექტების განხორციელება 2018 წელს არის დაგეგმილი.

- **დანის მთავრობის ფინანსური მხარდაჭერით (DANIDA), ახალი პროგრამა „ახალგაზრდა მენარმე“ განხორციელდება. პროგრამის ბიუჯეტი 4,110,000 აშშ დოლარს შეადგენს.**

სოფლად ახალგაზრდა მენარმეების მხარდაჭერის პროგრამა „ახალგაზრდა მენარმე“ განკუთვნილია საქართველოს მოქალაქეობის მქონე ახალგაზრდებისთვის, რომელთაც საქართველოში ბიზნეს-საქმიანობა სურთ. პროგრამის მიზანია, ფინანსური და ტექნიკური მხარდაჭერის გზით, ახალგაზრდების ბიზნესსაქმიანობაში ჩართვის ხელშეწყობა.

პროგრამის ფარგლებში, დაფინანსებას მიიღებენ საქართველოში რეგისტრირებული ახალგაზრდა მენარმეები (18-35 წლის ჩათვლით მამაკაცები და 18-40 წლის ჩათვლით ქალები) ან მათ მიერ დაფუძნებული სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივები. პროგრამა ითვალისწინებს მხოლოდ ახალი ბიზნესის (სტარტაპის) დაფინანსებას.

პროგრამის ფარგლებში, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო ბენეფიციარს დაუფინანსებს პროექტის ღირებულების 40 %-ს, მაგრამ არაუმეტეს 60,000 ლარისა; დარჩენილი 60 % ბენეფიციარის თანამონაწილეობაა. თანამონაწილეობის თანხა, შესაძლებელია, მოძიებული იქნეს როგორც საკუთარი სახსრებით, ასევე საბანკო კრედიტით (მათ შორის, შეღავათიანი აგროკრედიტი).

პროგრამა ითვალისწინებს როგორც სასოფლო-სამეურნეო, ისე არასასოფლო-სამეურნეო ბიზნეს-მიმართულებების დაფინანსებას. არასასოფლო-სამეურნეო ბიზნესსაქმიანობის წილი მთლიან დაფინანსების პორტფელში 20 %-ს არ აღემატება.

პროგრამის ფარგლებში, დაფინანსდება ნებისმიერი სასოფლო-სამეურნეო მიმართულება, გარდა იმ დარგებისა, რომლებიც უკვე ფინანსდება სხვადასხვა სასოფლო-სამეურნეო საგრანტო პროექტით.

სააგენტოში განაცხადების და თანმდევი დოკუმენტაციის წარდგენა განხორციელდება ელექტრონულად, ვებგვერდების www.apma.ge და www.danida.apma.ge მეშვეობით.

პოტენციური ბენეფიციარის მიერ წარმოდგენილი ბიზნესგეგმის დამტკიცების შემდეგ, პროგრამის ფარგლებში შერჩეული კვალიფიციური საკონსულტაციო კომპანია ბენეფიციარს დაეხმარება პროექტის წარმატებით განხორციელებისათვის საჭირო ყველა ღონისძიებაში, რაც გულისხმობს: თანადაფინანსების ხელშეკრულების გასაფორმებლად საჭირო დოკუმენტაციის შეგროვებას, წარმოდგენილი ბიზნესიდეის განხორციელების დროში განერილი სამოქმედო გეგმის შედგენას, პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი ფულადი სახსრების მიზნობრივად გახარჯვის აღრიცხვას, შესაბამისი დოკუმენტაციის დახარისხებას, სააღრიცხვო პროგრამის/სისტემის დანერგვას და ბიზნესის მართვისათვის საჭირო ტრენინგების ჩატარებას.

- **სახელმწიფოს მხარდაჭერით, იმერეთის რეგიონში დაგეგმილია მსხვილი სასათბურე კლასტერის აშენება.**

პროექტი მიზნად ისახავს დასავლეთ საქართველოსთვის ტრადიციული სექტორის (მწვანე ხაზის და სასათბურე ბოსტნეულის წარმოება) საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენების სტიმულირებას, ახალ ბაზრებზე წვდომის ხელშეწყობას; ასევე, სასათბურე სექტორის მოდერნიზაციას, იმერეთის რეგიონში ლოგისტიკური ცენტრის ჩამოყალიბების წინაპირობის შექმნას.

პროექტის განსახორციელებლად დაგეგმილია 100 მილიონი ლარის ინვესტიცია, რის შედეგადაც, ქვეყანაში საერთაშორისო სტანდარტის მქონე სასათბურე მეურნეობის კლასტერული მოდელი და სატვირთო გადაზიდვების ტერმინალი (კოპიტნარის საერთაშორისო აეროპორტში) შეიქმნება.

პროექტში მონაწილეობის მიღება შეეძლება საქართველოს ყველა მოქალაქეს და ქვეყნის ტერიტორიაზე რეგისტრირებულ ყველა იურიდიულ პირს. პროექტში მონაწილე პირებმა უნდა უზრუნველყონ მიღებულ მიწის ნაკვეთზე სასათბურე ფართის აშენება არანაკლებ 0.1 ჰა-ზე და არაუმეტეს 5 ჰა-ზე. აღსანიშნავია, რომ პროექტის განხორციელებისას, იმერეთის აგროზონის ტერიტორიაზე სახელმწიფო უზრუნველყოფს გზის, კომუნიკაციის საშუალებების (ელექტროენერგია, წყალი, გაზი) მიყვანას. იმერეთის აგროზონის ტერიტორიაზე დამოუკიდებელ სუბიექტად წარმოდგენილი იქნება საექსპორტო კომპანია, რომელიც უზრუნველყოფს დახარისხების, გაყინვისა და შეფუთვისთვის ყველა საჭირო ინფრასტრუქტურული შენობა/ნაგებობის შექმნას.

- 2018 წელს დაგეგმილია კენკროვანი კულტურების განვითარების პროექტის განხორციელება. პროექტი ითვალისწინებს: ზემო იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის, გურიის და ნაწილობრივ სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში კენკროვანი კულტურების გაშენების ხელშეწყობას. პროექტის მიზანს წარმოადგენს დასავლეთ საქართველოში არსებული აუთვისებელი მიწის ფართობების და გავრცელებული დაბალშემოსავლიანი ერთწლიანი კულტურების გაცილებით მაღალშემოსავლიანი მრავალწლიანი კენკროვანი კულტურებით ჩანაცვლება.

პროექტის ფარგლებში გაშენდება ლურჯი მოცვის, ჟოლოსა და მაცვლის ბაღები. პროექტის პირველი ეტაპის დაწყება დაგეგმილია 2018 წლისთვის. პროექტის ფარგლებში, ჯამში, 850 ჰექტარი ახალი კენკროვანი კულტურების ბაღები გაშენდება. I ეტაპზე გათვალისწინებულია 7 მილიონ ლარამდე თანადაფინანსება.

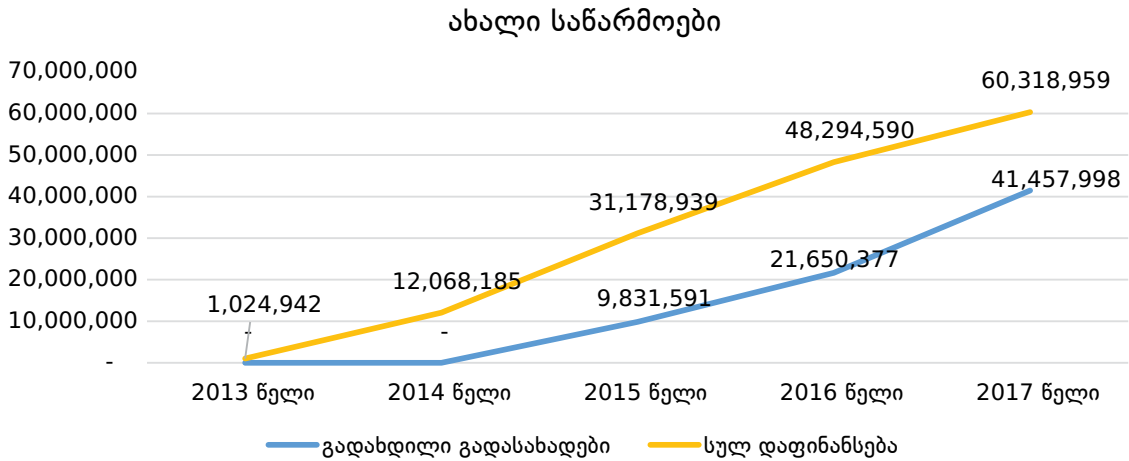

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მიერ განხორციელებული თანადაფინანსების ეფექტი ბიუჯეტში გადახდილი ბადასახადების მოცულობაზე

2013-2017 წლებში შეღავათიანი აგროკრედიტის, აწარმოე საქართველოში - აგრო ნაწილი, შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტების ფარგლებში დაფინანსდა და ამოქმედდა 166 ახალი საწარმო (აქედან, 29 ახალი საწარმო შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის ფარგლებში), ხოლო გაფართოვდა/გადაიარაღდა 845 არსებული საწარმო. სააგენტოს მიერ განხორციელებულმა თანადაფინანსებამ შეადგინა 60 მლნ. ლარი ახალ საწარმოების დაფინანსების ნაწილში, მათ შორის 15 მლნ. ლარი საგრანტო თანადაფინანსების სახით, ხოლო 74 მლნ. ლარი გაფართოებულ/გადაიარაღებული საწარმოების დაფინანსების ნაწილში (თანხა მოიცავს საწარმოების მიერ შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ფარგლებში აღებული ყველა სესხის პროცენტის თანადაფინანსებას).

დაფინანსებული და ამოქმედებული ახალი საწარმოების მიერ ბიუჯეტში გადახდილმა გადასახადებმა (2013-2017წწ.) შეადგინა 168 მლნ. ლარი, ხოლო გაფართოებული საწარმოების მიერ - 200 მლნ. ლარი.

დიაგრამა N1

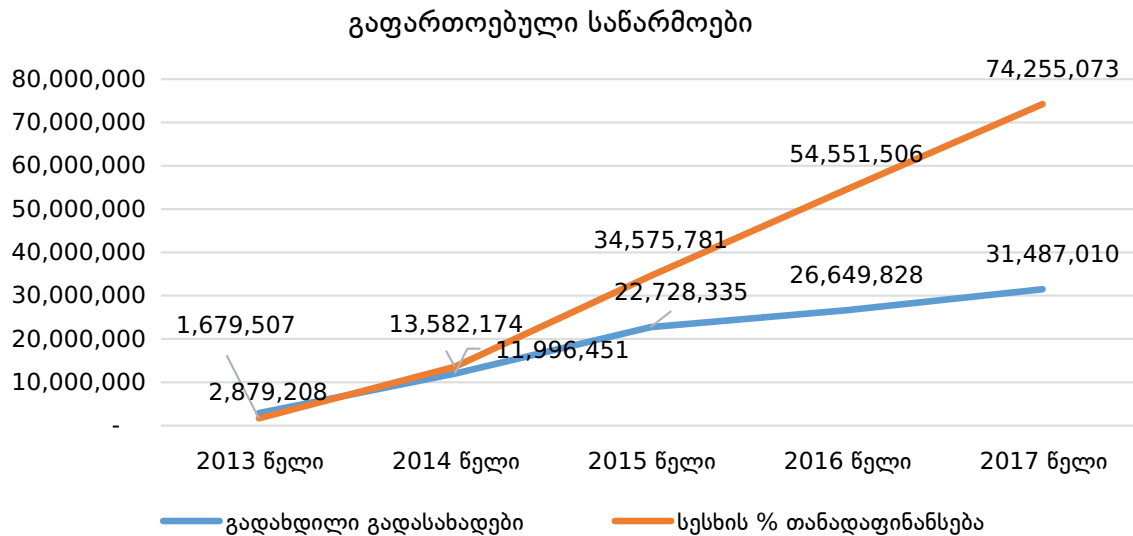

დიაგრამა N1 ასახავს ამოქმედებულ ახალ საწარმოებში სააგენტოს მიერ გადახდილ სესხის პროცენტის თანადაფინანსების და შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის ფარგლებში გაცემული საგრანტო თანადაფინანსების აკუმულირებულ მოცულობებს წლების მიხედვით, ასევე, ბიუჯეტში გადასახადების სახით დამატებით შეტანილი თანხის აკუმულირებულ მოცულობებს პროექტების ამოქმედების თარიღიდან.

როგორც გრაფიკიდან ჩანს, სააგენტოს თანადაფინანსების შედეგი ბიუჯეტში შეტანილ გადასახადებზე აისახა 2015 წლიდან და შეადგინა 41 მლნ. ლარით მეტი, რაც გულისხმობს სააგენტოს მიერ განხორციელებული ყოველ 1 ლარის თანადაფინანსებაზე ბიუჯეტში გადასახადების სახით დაფინანსებულმა და ამოქმედებულმა საწარმოებმა უკვე გადაიხადეს 0.69 ლარი.

ამასთან გასათვალისწინებელია, რომ დაფინანსებული ახალი საწარმოების დიდი ნაწილი ჯერ კიდევ არ დაუწყიათ პროდუქციის წარმოება ბიზნეს გეგმით გათვალისწინებული სრული მოცულობით. შესაბამისად ეს გარემოება პირდაპირპროპორციულად აისახება მათ მიერ ბიუჯეტში გადახდილი გადასახადების მოცულობასთან. ხსენებული მოცემულობის და დინამიკის საფუძველზე სავარაუდოა, რომ აღნიშნული საწარმოების სრულად ამოქმედების შემდგომ მათ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში გადასახადების სახით გადახდილი თანხები რამოდენიმეჯერ გაიზრდება. გადასახადების გადახდების მზარდი დინამიკა N1 დიაგრამაშიც თვალსაჩინოა.

დიაგრამა N2

დიაგრამა N2 გვიჩვენებს გაფართოებულ სანარმოებში სააგენტოს სესხის პროცენტის თანადაფინანსების აკუმულირებულ მოცულობებს წლების მიხედვით, ასევე ამ სანარმოების მიერ ბიუჯეტში გადასახადების სახით გადახდილ დამატებითი თანხის აკუმულირებულ მოცულობებს შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ამოქმედების თარიღიდან (27 მარტი 2013წ.).

2013-2017 წლებში აღნიშნულმა სანარმოებმა ბიუჯეტში გადასახადების სახით გადაიხადეს 31 მლნ ლარით მეტი თანხა, რაც გულისხმობს სააგენტოს მიერ განხორციელებული ყოველ 1 ლარის თანადაფინანსებაზე ბიუჯეტში გადასახადების სახით დაფინანსებულმა სანარმოებმა უკვე გადაიხადეს 0.42 ლარი.

ამავდროულად აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ბენეფიციარებს თანადაფინანსების თანხა ჯერ არ აქვთ სრულად ათვისებული, მიმდინარეობს გაფართოება/გადაიარაღების პროცესი და რიგ სანარმოებს ჯერ კიდევ არ დაუწყიათ პროდუქციის წარმოება ბიზნეს გეგმით გათვალისწინებული სრული მოცულობით. ხსენებული მოცემულობის და დინამიკის საფუძველზე სავარაუდოა, რომ აღნიშნული სანარმოების სრულად ამოქმედების შემდგომ მათ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში გადასახადების სახით გადახდილი თანხები მნიშვნელოვნად გაიზარდოს.

შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ფარგლებში, როგორც ამოქმედებული ახალი სანარმოების, ასევე გაფართოებული/გადაიარაღებული სანარმოების სესხის პროცენტის თანადაფინანსების მნიშვნელოვანი ნაწილი უკვე განხორციელებულია. სესხის გამცემი საფინანსო ინსტიტუტების მიერ შედგენილი გადახდის გრაფიკების ანალიზის შედეგად იკვეთება ის ფაქტი, რომ მომავალში თანადაფინანსების მოცულობას შემცირების ტენდენცია ახასიათებს, რაც აიხსნება სესხის ძირითად თანხაზე პროცენტის დარიცხვის მეთოდის სპეციფიკით.

რაც შეეხება შემნახველი და გადამამუშავებელი სანარმოების თანადაფინანსების პროექტის ფარგლებში დაფინანსებულ და ამოქმედებულ ახალ სანარმოებს, პროექტის პირობებიდან გამომდინარე, არსებულ სანარმოებზე დამატებითი საგრანტო თანადაფინანსება აღარ განხორციელდება და შესაბამისად მომავალში ამ სანარმოების მიერ ბიუჯეტში გადახდილი თანხები მეტოებით აისახება „გადახდილი გადასახადები/თანადაფინანსების“ პროპორციაში.

აღსანიშნავია, რომ არსებობენ სანარმოები, რომლებმაც უკვე მიიღეს თანადაფინანსება ორივე პროექტის ფარგლებში, მაგრამ ჯერ არ არიან ამოქმედებული, ვინაიდან მიმდინარეობს მშენებლობის ან/და მანქანა-დანადგარების ინსტალაციის პროცესი, რაც თავისთავად ნიშნავს, რომ ამ სანარმოების ამოქმედების შემდგომ ბიუჯეტში მათ მიერ დამატებით გადახდილი იქნება თანხები გადასახადების სახით.

მონაცემების დაანგარიშებისას გამოყენებულია შემდეგი დაშვებები:

1. სააგენტოს მიერ ზემოთ მოცემული საწარმოების სესხის პროცენტის თანადაფინანსების მიზნით გადახდილი ჯამური თანხა გადანაწილებულია წლების მიხედვით პროექტის ფარგლებში თანადაფინანსების მიზნით გაწეული ხარჯის პირდაპირპროპორციულად.
2. უცხოურ ვალუტაში (აშშ დოლარში) გაცემული სესხების %-ის თანადაფინანსება დაკონვერტირებულია ლარში 2.5 გაცვლითი კურსით;
3. შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის ფარგლებში გახსნილ 29 საწარმოს თანადაფინანსების სახით დაუმტკიცდა 6.7 მლნ აშშ დოლარი. აღნიშნული თანხა დაკონვერტირდა ლარში ტრანშის გაცემის თარიღში დაფიქსირებული კურსის შესაბამისად;
4. ბიუჯეტში გადასახადების სახით შეტანილი დამატებითი თანხის მოცულობების დაანგარიშებისას: ახალი საწარმოები შემთხვევაში 2015-2017 წლების მონაცემები შედარდა 2014 წელთან. აღნიშნული განაპირობა იმ ფაქტმა, რომ 2013-2014 წლებში საწარმოების უმეტესობა არ იყო სრულად ამოქმედებული და მათ მიერ ბიუჯეტში შეტანილი თანხები მნიშვნელოვნად არ განსხვავდებოდა წინა წლებში დაფიქსირებული მონაცემებისგან.

გაფართოებული საწარმოების მიერ გადასახადების სახით ბიუჯეტში შეტანილი თანხა წლების მიხედვით შედარდა 2012 წელს აღნიშნული საწარმოების მიერ გადახდილ თანხასთან.

ღვინის ეროვნული სააგენტო

სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის ძირითადი მიმართულება საქართველოში მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარების ხელშეწყობაა.

2017 წელს სააგენტოს საქმიანობა მოიცავდა შემდეგ ძირითად მიმართულებებს:

- მარკეტინგი და პოპულარიზაცია
- ქართული ღვინის კულტურის მეცნიერული კვლევა
- რთველის ორგანიზებულად ჩატარების ხელშეწყობა
- ღვინის ხარისხის კონტროლი
- მევენახეობის კადასტრის პროგრამის განხორციელება და დარგის განვითარებასთან დაკავშირებული სხვა ღონისძიებები.

2017 წელი, ქართული მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარების მიმართულებით მნიშვნელოვანი წარმატებებითა და მიღწევებით გამოირჩევა.

- ◆ მსოფლიო სამეცნიერო საზოგადოებამ აღიარა, რომ მეღვინეობის უძველესი კვალი საქართველოს ტერიტორიაზეა აღმოჩენილი. აღმოჩენილი არქეოლოგიური მასალის კვლევა ადასტურებს, რომ საქართველოს ტერიტორიაზე ღვინოს 8000 წლის წინ აყენებდნენ.

- ◆ საფრანგეთის ქალაქ ბორდოში, ღვინის ცივილიზაციის მსოფლიო ცენტრში (Cité des Civilisations Du Vin) გამოფენა „საქართველო - ღვინის აკვანი“ თითქმის ოთხი თვის განმავლობაში მიმდინარეობდა. ცენტრის შესასვლელში მუდმივ ექსპოზიციად ქართული ქვევრი დაიდგა.
- ◆ ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და ცნობადობის გაზრდის მიზნით, მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში, ქართული ღვინო წარმოდგენილი იყო 200-ზე მეტ ღონისძიებაზე - გამოფენაზე, დეგუსტაციაზე, პრეზენტაციაზე, სემინარსა და შეხვედრაზე.
- ◆ 2017 წელს, ბოლო თითქმის 30 წლის მანძილზე, რეკორდული რაოდენობის ღვინის ექსპორტი დაფიქსირდა. მსოფლიოს 53 ქვეყანაში სულ ექსპორტირებულია 76.7 მლნ. ბოთლი ღვინო.
- ◆ წარმატებული რთველი - ღვინის ექსპორტის გაზრდილმა მოცულობამ და დარგში არსებულმა პოზიტიურმა მაჩვენებლებმა, შესაძლებლობა გააჩინა, რომ კახეთის რეგიონში 2017 წლის რთველის პერიოდში ყურძენზე სუბსიდია აღარ გაცემულიყო. ყურძნის ფასის დადგენა ხარისხისა და წარმომავლობის მიხედვით, სახელმწიფოს ჩარევის გარეშე მოხდა.
- ◆ ცვლილებები შევიდა „ვაზისა და ღვინის შესახებ“ საქართველოს მოქმედ კანონში, რაც მნიშვნელოვანია საქართველოში მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარებისთვის.

მარკეტინგი და პოპულარიზაცია

ღვინის ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის ერთ-ერთ ძირითად მიმართულებას ქართული ღვინის პოპულარიზაცია და ცნობადობის ამაღლება წარმოადგენს. ამ მიზნით, შემუშავებულია მარკეტინგული სტრატეგიული გეგმა. აღნიშნული გეგმა შეთანხმებულია მარკეტინგის საბჭოსთან, რომელშიც გაერთიანებული არიან მეღვინეობის დარგის კერძო, სამთავრობო და არასამთავრობო უწყებების წარმომადგენლები. ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და ცნობადობის ამაღლების ძირითადი ღონისძიებები მოიცავს შემდეგ კომპონენტებს:

- ◆ ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზრებზე ქართული ღვინის პოპულარიზაცია
- ◆ ქართული ღვინის ბრენდინგი და გზავნილების გავრცელება სტრატეგიული ბაზრებზე
- ◆ ქვევრის ღვინის დამზადების უნიკალური წესისა და ტრადიციების პრომოცია
- ◆ უძველესი ქართული ვაზის ჯიშების პოპულარიზაცია
- ◆ ღვინის მწარმოებელი კომპანიებისთვის საერთაშორისო გამოფენებსა და დეგუსტაციებში მონაწილეობის მიღების ხელშეწყობა
- ◆ საქართველოს, როგორც ღვინის უძველესი კულტურისა და ტრადიციების ქვეყნის პოპულარიზაცია.

ძირითად გზავნილებად რჩება:

- საქართველო - ღვინის სამშობლო
- საქართველო - ღვინის აკვანი
- საქართველო - 525 აბორიგენული ვაზის ჯიში
- საქართველო - მეღვინეობის 8000 წლიანი უწყვეტი ტრადიცია
- საქართველო - 8 ათასი რთველი
- საქართველო - მეღვინეობის უძველესი კულტურის ქვეყანა
- ქვევრის უნიკალური ფენომენი
- საქართველო - ღვინის დაყენების მეთოდების მრავალფეროვნება.

ქართული ღვინის კონკურენტუნარიან კატეგორიად ჩამოყალიბებისათვის კვლავ მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება ბაზრების დივერსიფიკაცია. ანალიზისა და წინასწარი მონაცემების განხილვის საფუძველზე შეირჩა შემდეგი სტრატეგიული და პრიორიტეტული ბაზრები: ჩინეთი, აშშ, პოლონეთი, იაპონია, ბალტიისპირეთის ქვეყნები და დიდი ბრიტანეთის გაერთიანებული სამეფო.

2017 წელს, ქართული ღვინო წარმოდგენილი იყო 200-ზე მეტ ღონისძიებაზე შემდეგ ქვეყნებში: აშშ, ჩინეთი/ჰონგ-კონგი, სინგაპური, საფრანგეთი, ნიდერლანდები, დიდი ბრიტანეთი, გერმანია, ბალტიისპირეთის ქვეყნები, იაპონია, პოლონეთი, ბელგია, შვედეთი და სხვა.

აღსანიშნავია შემდეგი ღონისძიებები:

- 30 იანვარიდან 4 თებერვლამდე, ქვევრის ღვინის პრეზენტაცია-დეგუსტაცია საფრანგეთის ქალაქებში - ტულუზაში, ლიონში, ანჟესა და სომურში გაიმართა. ქვევრის ღვინო ტულუზაში და ლიონში გამართულ სპეციალიზებულ დეგუსტაციებზე იყო წარდგენილი, ხოლო ანჟესა (გამოფენა Les Penitentes) და სომურში (გამოფენა La Dive Bouteille) ტრადიციულ გამოფენებზე, სადაც ქართული ღვინის კომპანიები უკვე მეექვსედ მონაწილეობდნენ.
- 18-19 თებერვალს, აშშ-ის ქალაქ ბოსტონში, ღვინისა და სპირტიანი სასმელების მასშტაბურ საერთაშორისო გამოფენაში „Boston Wine Expo“ ქართული ღვინის მწარმოებელი 18 კომპანია მონაწილეობდა. „Boston Wine Expo“ წელს 26-ედ ჩატარდა და მას, ტრადიციულად, ათასობით სტუმარი - ღვინის იმპორტიორი, დისტრიბუტორი, სომელიე და მედიის წარმომადგენელი დაესწრო.
- 21 თებერვალს, ღვინის ეროვნული სააგენტოსა და მარკეტინგული კომპანიის „Marqenergie“ ერთობლივი ორგანიზებით, ნიუ-იორკში „ქართული ღვინის დღე“ მოეწყო, სადაც 20-მდე ქართული ღვინის მწარმოებელი კომპანიის 40 დასახელების როგორც ქვევრის, ისე კლასიკური მეთოდით დაყენებული ღვინოები იყო წარმოდგენილი.
- 15 თებერვალს, ღვინის ეროვნული სააგენტოს, შვედეთი-საქართველოს სავაჭრო პალატის, შვედეთის სამეფოში საქართველოს საელჩოსა და ქართული ღვინის კომპანიების მხარდაჭერით, სტოკჰოლმში ქართული ღვინის პრეზენტაცია-დეგუსტაცია გაიმართა. ღონისძიება ქართული ღვინის საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაციას, შვედეთის ღვინის ბაზარზე ქართული ღვინის პოპულარიზაციას, ადგილობრივ მომხმარებელში და პროფესიონალებში ქართული ღვინის ცნობადობის გაზრდას ემსახურებოდა.
- 7-10 მარტს, ქართული ღვინის სემინარი-პრეზენტაცია იაპონიის დედაქალაქ ტოკიოში მიმდინარე კვების პროდუქტებისა და სასმელების 42-ე საერთაშორისო გამოფენის „FOODEX JAPAN 2017“ ფარგლებში გაიმართა. ღონისძიებას ღვინის თემაზე მომუშავე ჟურნალისტები, ღვინის იმპორტიორები, ექსპერტები, რესტორნებისა და სავაჭრო ქსელების წარმომადგენლები დაესწრნენ.
- 12-13 მარტს, დიდ ბრიტანეთში, ლონდონში ბუნებრივი ღვინოების საერთაშორისო გამოფენა „RAW London“ (The Artisan Wine Fair London) გაიმართა, სადაც, ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ქვევრის ღვინის მწარმოებელი 6 კომპანია მონაწილეობდა. გამოფენის ორგანიზატორი იყო მსოფლიოში ცნობილი ღვინის ექსპერტი, საერთაშორისო ღვინის მაგისტრი იზაბელ ლფერონი (საფრანგეთი).
- 20 მარტს, მონაკოს სომელიეთა ასოციაციის ვიცე-პრეზიდენტის, დომინიკ მილარდის ინიციატივითა და ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ქართული ღვინის დეგუსტაცია მონაკოში გაიმართა. დეგუსტაციას 85 სომელიე, მეღვინე, ჟურნალისტი და მწარმე დაესწრო იტალიიდან და საფრანგეთიდან.
- 19-21 მარტს, გერმანიის ქალაქ დიუსელდორფში ღვინისა და ალკოჰოლიანი სასმელების ყოველწლიური საერთაშორისო გამოფენა ProWein-2017 ჩატარდა, სადაც ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და ასოციაციის „ქართული ღვინო“ ორგანიზებით, ქართული ღვინის მწარმოებელი 23 კომპანია მონაწილეობდა. გამოფენის ფარგლებში ქართული ღვინის ორი დეგუსტაცია გაიმართა ევროპის წამყვანი მეღვინეობის ჟურნალის „ვინუმი“ სტენდზე, რომელსაც გამოცემის მთავარი რედაქტორი რუდოლფ კნოლი უძღვებოდა.

- 22 მარტს, ამსტერდამში, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანიის „საფერავი ვაინ ვიჯენსი“ (Saperavi Wine Agency) ორგანიზებით, ქართული ღვინის დეგუსტაცია გაიმართა. აღნიშნული კომპანია აქტიურად ეწევა ქართული ღვინის იმპორტს ჰოლანდიაში და ხელს უწყობს ქართული ღვინის ცნობადობის ამაღლებას, ასევე, ქვევრში ღვინის დამზადების უნიკალური წესის და უძველესი აბორიგენული ვაზის ჯიშების პოპულარიზაციას.
- 23-25 მარტს, ჩინეთში, სიჩუანის პროვინციის ქალაქ ჩენგდუში ღვინისა და საკვების საერთაშორისო გამოფენა „The 96th China Food & Drinks Fair“ გაიმართა, რომელშიც, ღვინის ეროვნული სააგენტოს ხელშეწყობით, ქართული ღვინის მწარმოებელი 27 კომპანია მონაწილეობდა.
- 12-14 აპრილს, იაპონიის დედაქალაქ ტოკიოში საერთაშორისო გამოფენა „Wine and Gourmet Japan 2017“ გაიმართა, სადაც, ღვინის ეროვნული სააგენტოს ორგანიზებით და იაპონიაში საქართველოს საელჩოს მხარდაჭერით, ქართული ღვინის 14 კომპანია იყო წარმოდგენილი. გამოფენის ფარგლებში, სპეციალური ღონისძიება, სემინარი-დეგუსტაცია „საქართველო - 8 ათასი რთველი“ გაიმართა.
- 5-6 მაისს, ლიტვის დედაქალაქ ვილნიუსში ბალტიისპირეთის ქვეყნების ყველაზე მასშტაბური ღვინის გამოფენა „VINO DIENOS“ ჩატარდა, სადაც ქართული ღვინის მწარმოებელი 8 კომპანია მონაწილეობდა. გამოფენის ფარგლებში, სპეციალური დეგუსტაცია „საქართველო - ღვინის სამშობლო“ გაიმართა.
- 13 მაისს, მთაწმინდის პარკში „ახალი ღვინის ფესტივალი“ გაიმართა. ღონისძიება საქართველოს „ღვინის კლუბის“ ორგანიზებით, ღვინის ეროვნული სააგენტოს, თბილისის მერიისა და საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის მხარდაჭერით ჩატარდა. ფესტივალში მონაწილეობდნენ საქართველოს სხვადასხვა რეგიონის მცირე-ოჯახური და საშუალო მარნები, ასევე, მსხვილი მწარმოებლები და კომპანიები, რომლებმაც სტუმრებს 2016 წლის მოსავლის ღვინოები წარუდგინეს. ფესტივალზე საკუთარი პროდუქცია 110-ზე მეტმა მონაწილემ წარმოადგინა.
- 22-24 მაისს, ლონდონის საერთაშორისო გამოფენა „London Wine Fair 2017“ საგამოფენო ცენტრში „Kensington Olympia“ გაიმართა. ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით გამოფენაში 17 ქართული კომპანია მონაწილეობდა.
- 9-11 ივნისს, თბილისში ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების საერთაშორისო გამოფენა „WinExpo Georgia 2017“ გაიმართა. გამოფენაზე 97-მა კომპანიამ სხვადასხვა სახის 170-ზე მეტი სახის ღვინო და ალკოჰოლური სასმელი წარმოადგინა. გამოფენაში 11 ქვეყანა მონაწილეობდა. გამოფენის ფარგლებში, ღვინის მე-9 საერთაშორისო კონკურსი - 9th International Wine Award 2017- გაიმართა. კონკურსზე როგორც მსხვილი კომპანიების, ისე მცირე და საოჯახო მარნების, ჯამში 43 კომპანიის, 164 სხვადასხვა სახის ღვინო იყო წარდგენილი. 10 ივნისს, საზეიმო ცერემონიაზე 6 კატეგორიაში გამარჯვებული ღვინოები გამოავლინეს და ოქროს (26), ვერცხლის (36), ბრინჯაოს (84) მედლები და საერთაშორისო დიპლომები გადასცეს.
- 18-21 ივნისს, საფრანგეთში, ქალაქ ბორდოში ღვინის საერთაშორისო გამოფენა „Vinexpo Bordeaux 2017“ გაიმართა. ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, 2017 წელს გამოფენაზე საკუთარი პროდუქცია წარმოადგინა ქართული ღვინის მწარმოებელმა 24-მა კომპანიამ. გამოფენის ფარგლებში, ქართული ღვინის დეგუსტაცია „საქართველო - ღვინის სამშობლო“ გაიმართა, რომელსაც ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარე გიორგი სამანიშვილი და სადეგუსტაციო კომისიის თავმჯდომარე, OIV-ის კომისიის ვიცე-პრეზიდენტი ანა გოდაბრელიძე უძღვებოდნენ.
- 3 ივლისს, ქალაქ კრაკოვში, პოლონეთის ერთ-ერთ ყველაზე ცნობილ, ისტორიულ ღვინის ქარხანაში „Winnica Srebrna Góra“ ქართული ღვინის სემინარი-დეგუსტაცია „Georgian wines for the summer“ გაიმართა. ღონისძიებას ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანიის „Vinisfera“ ხელმძღვანელი მარიუშ კაპჩინსკი უძღვებოდა.
- 7 აგვისტოს, ნიდერლანდების დედაქალაქ ამსტერდამში ქართული ღვინის დეგუსტაცია გაიმართა, რომელსაც ადგილობრივი სომელიეები, ჟურნალისტები და ღვინის მწერლები დაესწრნენ. ღვინის მოხმარების საერთაშორისო ტენდენციებსა და სტატისტიკაზე დაყრდნობით, ჰოლანდიის ბაზარი ქართული ღვინის ექსპორტისთვის საკმაოდ პერსპექტიულია.

- 2-3 სექტემბერს, ქვევრის ღვინის მეოთხე საერთაშორისო სიმპოზიუმი იყალთოს ქვევრის სკოლა-აკადემიაში ასოციაციის „ქართული ღვინო“ ორგანიზებით და ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით გაიმართა. სიმპოზიუმის ფარგლებში, იყალთოს ქვევრის სკოლა-აკადემიაში პირველი „ქვევრის ღვინის საერთაშორისო კონკურსი“ ჩატარდა. კონკურსის გამარჯვებულების დაჯილდოება იყალთოს სამონასტრო კომპლექსში გაიმართა. კონკურსზე წარმოდგენილი 150 ღვინის ნიმუშიდან 22-მა ოქროს, 20-მა ვერცხლის და 29-მ ბრინჯაოს მედლები დაიმსახურა.
- 27 აგვისტოდან 3 სექტემბრამდე, „ქართული ღვინის ფესტივალი“ სინგაპურში და ჩინეთის ქალაქებში, შანხაისა და ჰონგ-კონგში გაიმართა. ფესტივალის ორგანიზატორი ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანიის „Meiburg Wine Media“ მმართველი, ღვინის მაგისტრი დებრა მეიბურგი იყო. „ქართული ღვინის ფესტივალს“ ადგილობრივი ღვინის იმპორტიორები, მაგისტრები, მედიის, რესტორნებისა და სასტუმროების ქსელების წარმომადგენლები დაესწრნენ.
- 31 ივლისს, საფრანგეთის ქალაქ ბორდოს ღვინის მსოფლიო ცივილიზაციის ცენტრში გამოფენა „საქართველო - მეღვინეობის აკვანი“ გაიხსნა. საქართველო პირველი მიწვეული ქვეყანაა, რომელმაც მევენახეობა-მეღვინეობის გამოფენათა ციკლი გახსნა და ღვინის ცივილიზაციის მუზეუმის საპატიო მასპინძელი იყო. გამოფენა 4 ნოემბერს დასრულდა. 14 სექტემბერს, ქართული ქვევრი ცენტრის მუდმივი ექსპოზიციის ნაწილი გახდა - ქვევრი ბორდოს ღვინის მსოფლიო ცივილიზაციის ცენტრის შესასვლელთან დაიდგა. ცერემონიას საქართველოს პრემიერ-მინისტრი გიორგი კვირიკაშვილი დაესწრო. გამოფენის გაცნობის შესაძლებლობა 60 ათასზე მეტ ვიზიტორს მიეცა. გამოფენის ფარგლებში, არაერთი ღონისძიება, მათ შორის, დეგუსტაცია და სამეცნიერო კონფერენცია გაიმართა.
- 30 სექტემბრიდან 8 ოქტომბრამდე, საქართველოში „ქართული ღვინის კვირეული“ გაიმართა. კვირეული ქალაქ მარნეულში „ქართული ღვინის ფესტივალის“ გაიხსნა. გურჯაანში, ახტალის პარკში პირველად გაიმართა „გურჯაანის ღვინის ფესტივალი“, ხოლო ქალაქ თელავში, ღვინის ფესტივალი „თელავინო“ მეოთხედ აღინიშნა. „თბილისობის“ ფარგლებში, რიყის პარკში წარმოდგენილი იყო 15-მდე ქართული ღვინის მწარმოებელი კომპანია. კვირეულის ფარგლებში, საქართველოს სომელიეთა ასოციაციის მიერ ორგანიზებული „ქართული ღვინის მე-4 ეროვნული კონკურსი“ ჩატარდა. თბილისის N1 ღვინის ქარხანაში ფესტივალი „ახალი მცირე მარნები დიდ ასპარეზზე 2017“ გაიმართა.
- ნოემბრის პირველ ნახევარში, ქართული ღვინო ამერიკის შეერთებულ შტატებში 5 ღონისძიებაზე იყო წარდგენილი: ნიუ-იორკსა და ლოს-ანჯელესში გამართულ ბუნებრივი ღვინოების საერთაშორისო გამოფენებზე „RAW NY“ (5-6 ნოემბერი) და „RAW LA“, (11-12 ნოემბერი), ასევე ღვინის მსხვილი იმპორტიორების, დისტრიბუტორებისა და მედიისთვის გამართულ სპეციალიზებულ დეგუსტაცია-პრეზენტაციებზე. ქართული ღვინის დეგუსტაციებს ცნობილი ამერიკელი ღვინის მწერალი და პროფესიონალი ელის ფერიინგი უძღვებოდა. აქვე, ცნობილი იტალიელი ფოტოგრაფის, მოგზაურისა და ღვინის მწერლის, კარლა კაპალბოს წიგნის „Tasting Georgia“ პრეზენტაციაც გაიმართა.
- 15-17 ნოემბერს, ქართული ღვინის მწარმოებელი 20 კომპანია პოლონეთის ქალაქ კრაკოვში გამართულ საერთაშორისო გამოფენაზე „EnoExpo 2017“ იყო წარმოდგენილი.
- 14-16 ნოემბერს, ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ქართული ღვინის 30 კომპანია ჩინეთის ქალაქ შანხაიში გამართულ მასშტაბურ გამოფენაზე „Prowein Shanghai 2017“ იყო წარმოდგენილი. გამოფენის ფარგლებში ჩატარდა ქართული ღვინის სპეციალიზებული დეგუსტაცია-სემინარები, რომელსაც ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი, ღვინის მაგისტრი დებრა მეიბურგი უძღვებოდა.
- 24-25 ნოემბერს, ნიდერლანდების სამეფოს ქალაქ რეისვიკში (Rijswijk) გამართულ ყოველწლიურ ღონისძიებაზე „WineWeekend“ სპეციალური სტენდი „Taste of Georgia“ მოეწყო, სადაც ქართული ღვინოები იყო წარმოდგენილი. ღონისძიების ფარგლებში გაიმართა ორი პრეზენტაცია-სემინარი - „ქარვისფერი ღვინოები საქართველოდან“, რომელსაც ღვინის პროფესიონალები დაესწრნენ.

საფრანგეთი, ბორდოს ღვინის ცივილიზაციის მუზეუმი

31 JUILLET
→ 5 NOVEMBRE
2017

GÉORGIE
BERCEAU DE LA VITICULTURE

საქართველო - ღვინის აკვანი, გამოფენა ბორდოში

გერმანია, დუსელდორფი, გამოფენა. ProWein Dusseldorf

საფრანგეთი, ქ. ბორდო, გამოფენა - საქართველო ღვინის აკვანი,

დეგუსტაცია. ProWein Dusseldorf

იაპონია, ქართული ღვინის დეგუსტაცია.

პოლონეთი, ქართული ღვინის დეგუსტაცია

ჩინეთი, ქართული ღვინის დეგუსტაცია

პონგ-კონგი, ქართული ღვინის დეგუსტაცია

გერმანია, გამოფენა „მწვანე ჰორიზონტი“

საფრანგეთი, ქ. ბორდო, ქართული ღვინის დეგუსტაცია

ქ. ბორდო, ვულია პარდინგი, ქართული ღვინის დეგუსტაცია

იაპონია, ტოკიო, ქართული ღვინის დეგუსტაცია

იაპონია, ტოკიო, ქართული ღვინის დეგუსტაცია

საქართველო, ღვინის მაგისტრი ლიზა გრანიუკი

- 1 დეკემბერს ტოკიოში და 3 დეკემბერს ოსაკაში ქართული ღვინის მასშტაბური პრეზენტაცია-დეგუსტაციები გაიმართა, რომელსაც ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი, ღვინის მაგისტრი ვენიჩი ოჰაში უძღვებოდა. ქართული ღვინის პრეზენტაცია-სემინარს ადგილობრივი სომელიეები და მედიის წარმომადგენლები დაესწრნენ. ქართული ღვინის შესახებ ვენიჩი ოჰაშის სტატიები იაპონური ჟურნალის „Sommelier“ ორ ნომერში და ჟურნალში „WANDS“ გამოქვეყნდა.
- 10-11 დეკემბერს, ქართული ღვინის დეგუსტაცია და პრეზენტაცია „საქართველო - ღვინის აკვანი“ ესპანეთის ქალაქ ალიკანტეში „ქართული კულტურის დღეების“ ფარგლებში გაიმართა. ქართული ღვინის შესახებ გამართულ სემინარზე სადეგუსტაციოდ სხვადასხვა დასახელების ქართული ღვინო იყო წარმოდგენილი.

2017 წელს, საქართველოს არაერთი ღვინის პროფესიონალი და მოყვარული ეწვია, რომლებმაც ადგილზე დააგემოვნეს ქართული ღვინო, გაეცნენ ქართული ღვინის კულტურასა და ტრადიციებს:

- ✓ ვაზისა და ღვინის საერთაშორისო ორგანიზაციის (OIV) ღვინის მენეჯმენტის სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტები ქართული ღვინის კულტურასა და თანამედროვე მეღვინეობას გაეცნენ. 18 კაციანი ჯგუფის წევრები, გაცნობითი ტურის ფარგლებში, აპრილში ეწვივნენ ვახეთს, სადაც ქართული ღვინის მწარმოებელი კომპანიები დაათვალიერეს, გაეცნენ ქვევრის დამზადების ტექნოლოგიას და სხვადასხვა დასახელების ქართული ღვინოები დააგემოვნეს.
- ✓ იაპონელი ღვინის მაგისტრი ვენიჩი ოჰაში, ქართული ღვინის ბაზრის კვლევის მიზნით, საქართველოს ერთკვირიანი ვიზიტით მაისის დასაწყისში ეწვია. იაპონელ ღვინის პროფესიონალთან ერთად, საქართველოში იმყოფებოდა იაპონიის სომელიეტა ასოციაციის ჟურნალის (JSA) წარმომადგენელი, ღვინის მწერალი აკიჰიკო იამამოტო, რომელიც ქართულ ღვინოზე ვრცელ სტატიას ამზადებს (სტატია 2018 წელს JSA-ში გამოქვეყნდება).
- ✓ ამერიკელი ღვინის პროფესიონალების ჯგუფი, რომლის შემადგენლობაშიც ღვინის იმპორტიორები, სომელიეები და ღვინის მწერლები შედიოდნენ, საქართველოს ერთკვირიანი ვიზიტით მაისში სტუმრობდა. ჯგუფს ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი, ამერიკული მარკეტინგული კომპანიის „Marq Energie“ მმართველი ჯული პეტერსონი ხელმძღვანელობდა. ტურის ფარგლებში, სტუმრებმა მოინახულეს ქართული ღვინის მწარმოებელი კომპანიები ქართლში, იმერეთში, გურიაში, რაჭა-ლეჩხუმში და კახეთში, სადაც ქართული ღვინის დაყენების ტექნოლოგიებს გაეცნენ.
- ✓ იაპონელი ღვინის იმპორტიორების ჯგუფი, ღვინის მაგისტრის, ვენიჩი ოჰაშის ხელმძღვანელობით, საქართველოს ივნისშიც ეწვია. ჯგუფის შემადგენლობაში იყო ცნობილი იაპონელი სომელიე მოტოჰირო ოკოში. ვიზიტის მიზანი ქართული ღვინის ადგილზე გაცნობა და შემდგომში იაპონელი მომხმარებლისთვის შეთავაზება იყო. სტუმრები ეწვივნენ 20-მდე ღვინის კომპანიას ქართლსა და კახეთში, სადაც სხვადასხვა სტილის ღვინოები დააგემოვნეს.
- ✓ ქართული ღვინის ჰოლანდიაში პოპულარიზაციისა და ექსპორტის გაზრდის მიზნით, საქართველოს ჰოლანდიელი იმპორტიორები და ჟურნალისტები სტუმრობდნენ, ჰოლანდიური კომპანიის „Saperavi Wine Agency“ დირექტორის, ბერნარდ ნაუტას ხელმძღვანელობით. ჰოლანდიელმა სტუმრებმა, ივნისის მეორე ნახევარში გამართული ტურის ფარგლებში, ქართული ღვინის კომპანიები ქართლსა და კახეთში მოინახულეს და ადგილზე დააგემოვნეს ქართული კომპანიების პროდუქცია.
- ✓ ივლისში, ამერიკელი სომელიეების ჯგუფი საქართველოს ერთკვირიანი ვიზიტით ეწვია, რომლის ფარგლებშიც, ღვინის პროფესიონალებმა ღვინის სანარმოები სამეგრელოში, იმერეთში, ქართლსა და კახეთში მოინახულეს. ჯგუფს ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ამერიკული მარკეტინგული კომპანიის „Marq Energie“ მმართველი ჯული პეტერსონი (Julie Peterson) ხელმძღვანელობდა.
- ✓ 27 აგვისტოს, ამერიკელი სომელიეებისა და იმპორტიორების ჯგუფი საქართველოს ხუთდღიანი ვიზიტით ეწვია. ვიზიტის ფარგლებში, სტუმრებმა ქართული ღვინის მწარმოებელი 18 კომპანია მოინახულეს. ღვინის პროფესიონალების შვიდკაციან ჯგუფს ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ამერიკული კომპანიის „TastingWorks“ მმართველი, ცნობილი ღვინის მაგისტრი ლიზა გრანიკი ხელმძღვანელობდა.

- ✓ სექტემბრის დასაწყისში, ღვინის იმპორტიორები და ჟურნალისტები ჩინეთიდან ერთკვირიანი ვიზიტით საქართველოს ეწვივნენ. ვიზიტის ფარგლებში, სტუმრებმა ღვინის მარნები და კომპანიები ქართლში, კახეთში, იმერეთში, გურიასა და სამეგრელოში დაათვალიერეს. 13 კაციან ჯგუფს ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი, ღვინის მაგისტრი დებრა მეიბურგი ხელმძღვანელობდა.
- ✓ დიდი ბრიტანელი ღვინის მაგისტრი სარა ებოტი, ქართული ღვინით დაინტერესებულ ჟურნალისტებთან ერთად, საქართველოს სექტემბერში, რთველის პერიოდში სტუმრობდა. ღვინის ტურის ფარგლებში, ბრიტანელი პროფესიონალები ღვინის მარნებსა და კომპანიებს კახეთში ეწვივნენ. სარა ებოტი ქართული ღვინის კომპანიების წარმომადგენლებს თბილისშიც შეხვდა. მან შეხვედრის მონაწილეებს დიდ ბრიტანეთში ღვინის საფასო პოლიტიკა, ღვინის შეფუთვასა და ხარისხთან დაკავშირებული საკითხები გააცნო, რაც ქართული ღვინის ბრიტანეთის ბაზარზე დამკვიდრებას შეუწყობს ხელს.
- ✓ ამერიკელი ღვინის პროფესიონალები ერთკვირიანი ვიზიტით საქართველოს სექტემბერში ეწვივნენ. სტუმრებმა ღვინის კომპანიები და მარნები სამეგრელოში, იმერეთში, ქართლსა და კახეთში დაათვალიერეს, სადაც ქართული ღვინის დაყენების ტექნოლოგიებს გაეცნენ, ევროპული და ტრადიციული მეთოდებით დამზადებული ღვინოები დააგემოვნეს. ღვინის პროფესიონალების ჯგუფს, რომლის შემადგენლობაშიც სომელიეები, ღვინის მწერლები და იმპორტიორები შედიოდნენ, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ამერიკული მარკეტინგული კომპანიის „მარქ ენერჯი“ (Marq Energie) მმართველი ჯული პეტერსონი (Julie Peterson) ხელმძღვანელობდა.
- ✓ სექტემბრის ბოლოს, საქართველოს ჰოლანდიელი სომელიეების ჯგუფი სტუმრობდა. ჯგუფის წევრების შეფასებით, ქართულ ღვინოს ჰოლანდიის ბაზარზე ექსპორტის გაზრდის დიდი პოტენციალი აქვს. ჰოლანდიელმა სტუმრებმა ღვინის კომპანიები თბილისში, ქვემო ქართლსა და კახეთში დაათვალიერეს.

2017 წელს ქართული ღვინო არაერთი ჯილდოს მფლობელი გახდა. მათ შორის, აღსანიშნავია წარმატება ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით გამართულ ღონისძიებებზე:

- ✓ 12 დასახელების ქართულმა ღვინომ იაპონიის დედაქალაქ ტოკიოში გამართულ საერთაშორისო კონკურსში „საკურა“ (The 4rd “Sakura” Japan Women’s Wine Awards 2017) უმაღლესი ჯილდოები - ერთი „ორმაგი ოქრო“, ექვსი ოქროს და ხუთი ვერცხლის მედალი დაიმსახურა.

„საკურას“ საერთაშორისო კონკურსი მასშტაბური ღონისძიებაა, რომელიც 2017 წელს მეოთხედ ჩატარდა. კონკურსის ჟიური დაკომპლექტებულია იაპონიაში ღვინის სფეროში მოღვაწე ქალბატონებით - სომელიეებით, ღვინის მწერლებითა და ჟურნალისტებით. კონკურსში 37 ქვეყნის 4212 ღვინო იყო წარდგენილი.

„ვაზიანი კომპანის“ ღვინომ „საფერავი 2015“ იაპონიაში, „საკურას“ კონკურსის უმაღლესი ჯილდო - „ბრილიანტი“ (Diamond Trophy) მოიპოვა. აღნიშნული ღვინო 2017 წლის თებერვლის დასაწყისში „საკურას“ კონკურსში „ორმაგი ოქროს“ მფლობელი გახდა და კონკურსის წესების თანახმად, წარდგენილი იყო გამოფენაზე „Foodex Japan 2017“ უმაღლესი ჯილდოს, „ბრილიანტის“ (Diamond Trophy) მოსაპოვებლად.

- ✓ გერმანიის ქალაქ დიუსელდორფში, გამოფენის „ProWein 2017“ ფარგლებში, კომპანიის „ბესინი“ ღვინოს „Besini Premium“ (წითელი მშრალი, 2013) საერთაშორისო კონკურსის „მუნდუს ვინი“ ოქროს პრიზი და ჯილდო „Best of show Georgia“ გადაეცა. კომპანიის „მელვინეობა ხარება“ ღვინოს „საფერავი“ (კლასიკური წითელი მშრალი, 2013) ოქროს პრიზი, ხოლო ღვინოს „ხარება“ (წითელი მშრალი, 2012) - ვერცხლის პრიზი გადაეცა.
- ✓ საფრანგეთის ქალაქ ბორდოში, Vinexpo Bordeaux-ის ფარგლებში გამართულ კონკურსზე „Cita-delles Du Vin“ ოთხმა ქართულმა ღვინომ მიიღო სხვადასხვა დასახელების ჯილდო - უმაღლესი ჯილდო ტროფი ღვინო „ხარება 2012“ (კომპანია „მელვინეობა ხარება“), ოქროს მედალი - „კაბერნე 2015“ (კომპანია „ვაზიანი კომპანი“ - მაყაშვილის ღვინის მარანი“), ვერცხლის მედალი - „ქინძმარაული 2013“ (კომპანია „კახური ღვინის მარანი“) და „ჭაჭა“ (კომპანია „შუმი“).
- ✓ პოლონეთის ქალაქ კრაკოვში 25 ივნისს გამართულ ღვინის საერთაშორისო კონკურსში „GALICJA

VITIS 2017“, ქართული ღვინის მწარმოებელი კომპანიის „მეღვინეობა შილდა“ ღვინოებმა - „ქისი 2015“ (თეთრი მშრალი) და „მუკუზანი 2015“ (წითელი მშრალი) ოქროს მედლები დაიმსახურა. აღნიშნული კონკურსი ვაზისა და ღვინის საერთაშორისო ორგანიზაციის (OIV) ეგიდით იმართება.

- ✓ პოლონეთის ქალაქ კრაკოვში, „EnoExpo 2017“-ს ფარგლებში გამართულ კონკურსში, ქართული კომპანიის „გიუანი“ ღვინომ „მწვანე ქვევრი 2014“ ოქროს მედალი დაიმსახურა. კონკურსის ფარგლებში სულ 5 ოქროს მედალი გაიცა და ერთ-ერთი სწორედ ქართულ ღვინოს ერგო. ამავე კომპანიის ღვინოებმა - „მწვანე ქვევრი 2016“ და „ქისი ქვევრი 2016“ ბრინჯაოს მედლები მიიღეს. კომპანიის „თელავის ღვინის მარანი“ ღვინომ „სატრაპეზო 10 ქვევრი 2014“ ბრინჯაოს მედალი მოიპოვა.

„ქარვისფერი ღვინო“

2017 წელს, ვაზისა და ღვინის საერთაშორისო ორგანიზაციამ (OIV) განხილვაში მიიღო ქართული მხარის წინადადება, რომ ქართული ტრადიციული მეთოდით დამზადებული ღვინო, ანუ ჭაჭაზე დადუღებული ღვინო სახელწოდებით „ქარვისფერი ღვინო“, OIV-ის სპეციალური ღვინოების ჩამონათვალში შევიდეს. დღეისათვის, OIV-ის სპეციალური ღვინოების ჩამონათვალში სულ 7 ღვინოა - შუშხუნა, ცქრიალა, შემაგრებული, ლიქიორული, ბუნებრივად ტკბილი ღვინოები, „აისვანი“ და აპკის ქვეშ დაფარებული (ხერესის ტიპი). შესაბამისი პროცედურების დასრულების შემდეგ, ქართული „ქარვისფერი ღვინო“ OIV-ის სპეციალური ღვინოების ჩამონათვალში მერვე იქნება.

ექსპორტი

2017 წელს ექსპორტირებულია დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში უპრეცედენტო რაოდენობის ღვინო.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მონაცემებით, მსოფლიოს 53 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 76.7 მლნ. ბოთლი (0.75 ლ) ღვინო, რაც 54 %-ით აღემატება 2016 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. სულ ექსპორტირებულია 170 მლნ.-მდე აშშ დოლარის ღირებულების ღვინო, რაც 49 %-ით მეტია 2016 წლის მაჩვენებელზე.

ექსპორტის მატება აღსანიშნავია შემდეგ ქვეყნებში: ჩინეთი - 43 % (7,585,407), რუსეთი - 76 % (47,778,920), უკრაინა - 46 % (8,502,554), პოლონეთი - 15 % (2,676,440), ლატვია - 20 % (1,505,138), ბელარუსი - 56 % (1827130), აშშ - 56 % (457920), გერმანია - 38 % (404538), ისრაელი - 150 % (213,074), მონღოლეთი - 82 % (168,162), საფრანგეთი - 178 % (99,796), აზერბაიჯანი 75 % (141,294) და სხვა.

ექსპორტიორი ქვეყნების პირველი ხუთეულია: რუსეთი - 47,778,920, უკრაინა - 8,502,554, ჩინეთი - 7 585,407, ყაზახეთი - 3,322,867 და პოლონეთი 2,676,440 ბოთლი.

ადგილწარმოშობის დასახელებებიდან ყველაზე დიდი რაოდენობით ექსპორტირებულია „ქინძმარაული“ - 12.8 მლნ. ბოთლი, „მუკუზანი“ - 4.2 მლნ. ბოთლი, „წინანდალი“ - 3.4 მლნ. ბოთლი, „ახაშენი“ - 1.5 მლნ. ბოთლი, „ხვანჭკარა“ - 887.5 ათასი ბოთლი, „ტვიში“ - 308.8 ათასი ბოთლი და ა.შ.

2017 წელს, სხვადასხვა მოცულობის ღვინის ექსპორტი 250-მდე კომპანიამ განახორციელა.

ამასთან, მსოფლიოს 26 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 18.4 მლნ. ბოთლი (0,5 ლ) ბრენდი, რაც 78 %-ით აღემატება 2016 წლის მაჩვენებელს. სულ ექსპორტირებულია 39.4 მლნ. აშშ დოლარის ღირებულების ბრენდი. მატება, 2016 წელთან შედარებით, 70 %-ს აღწევს.

2017 წელს მსოფლიოს 23 ქვეყანაში ექსპორტირებულია 288 ათასი ბოთლი (0,5 ლ) ჭაჭა; ექსპორტის ზრდამ 180 % შეადგინა. ჭაჭის ექსპორტით მიღებული შემოსავლები 846.3 ათას აშშ დოლარს შეადგენს; ზრდამ 2016 წელთან შედარებით 148 %-ს მიაღწია.

მთლიანობაში, ღვინის, ბრენდის, ჭაჭის, ჩამოსასხმელი ბრენდის, ღვინომასალისა და საბრენდე სპირტის ექსპორტის შედეგად მიღებული შემოსავლები 283.8 მლნ. აშშ დოლარს შეადგენს; ზრდამ, 2016 წელთან შედარებით, 46 % შეადგინა.

საკანონმდებლო საქმიანობა

საქართველოს პარლამენტის მიერ, 2017 წელს „ვაზისა და ღვინის შესახებ“ კანონში ცვლილებები შევიდა.

კანონში შესული ცვლილებები მნიშვნელოვანია საქართველოში მევენახეობა-მეღვინეობის, როგორც ქვეყნის ისტორიულად, კულტურულად და ეკონომიკურად პრიორიტეტული დარგის განვითარებისთვის.

„ვაზისა და ღვინის შესახებ“ კანონი 1998 წელს არის მიღებული და მასში მნიშვნელოვანი ცვლილება 2002 წლის შემდეგ არ შესულა. კანონს დავმატა ტერმინები და ტექნიკურად დამუშავდა ის განმარტებები, რომლებიც კანონის ცალკეული დებულებების ორმაგი ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლეოდა. მოქმედ კანონში განხორციელებული ცვლილებები დარგში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარებას შეუწყობს ხელს.

რთველი - 2017

ღვინის ექსპორტის გაზრდილმა მოცულობამ, საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაციამ, გაფართოებულმა ღვინის სანარმოებმა, იაფი აგროკრედიტებისა და აგროდაზღვევის განვითარებულმა სისტემამ შესაძლებლობა გააჩინა, რომ კახეთის რეგიონში 2017 წლის რთველის პერიოდში ყურძენზე სუბსიდია აღარ გაცემულიყო. შესაბამისად, ყურძნის ფასის დადგენა ხარისხისა და წარმომავლობის მიხედვით, სახელმწიფოს ჩარევის გარეშე, მოხდა.

2017 წლის რთველის შედეგად, კახეთის რეგიონში 125 ათასამდე ტონა ყურძენი გადამუშავდა. მევენახეების შემოსავლებმა 144 მლნ. ლარს მიაღწია. მთლიანი გადამუშავებული მოსავლიდან 63.4 ათასი ტონა რქანითელი, 54 ათასი ტონა საფერავი, 3.6 ათასი ტონა კახური მწვანე, დანარჩენი კი სხვადასხვა ჯიშის ყურძენია.

კახეთის რეგიონში ყველაზე დიდი რაოდენობით ყურძენი, 34.7 ათასი ტონა, ყვარლის მუნიციპალიტეტში გადამუშავდა. შემდეგ მოდის გურჯაანი - 32 ათასი ტონა, თელავი - 24.6 ათასი ტონა, საგარეჯო - 13.2 ათასი ტონა, სიღნაღი - 10 ათასი ტონა, ახმეტა - 4 ათასი ტონა, დედოფლისწყარო - 3.2 ათასი ტონა და ლაგოდეხი - 3.15 ათასი ტონა. რთველის საკოორდინაციო შტაბში დარეგისტრირდა და რთველის პროცესში ჩართული იყო 230 კომპანია. ყურძენი კომპანიებს 15 ათასმა მევენახემ ჩააბარა.

რთველის აქტიური ფაზის დროს, დღე-ღამურად გადამუშავდებოდა 5 ათას ტონამდე ყურძენი. ყოველდღიურად, გადამუშავების პროცესში ჩართული იყო 100-მდე ღვინის სანარმო. შედეგად, სანარმოებთან რიგები არ დაფიქსირებულა. რთველი 2017 ჩატარდა ორგანიზებულად - არც ერთ მევენახეს ყურძნის დაბინავების პრობლემა არ შექმნია. მევენახეები და მწარმეები ყურძნის ფასზე დამოუკიდებლად, სახელმწიფოს ჩარევის გარეშე შეთანხმდნენ; მევენახეებისთვის ღვინის კომპანიების მიერ შეთავაზებული ფასი მისაღები აღმოჩნდა.

რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონში 769 ტონა ყურძენი (ალექსანდროული და მუჭურეთული) გადამუშავდა; მოსახლეობის შემოსავლებმა 5.4 მლნ. ლარს გადააჭარბა. ჯიშობრივი სიზუსტის დაცვის მიზნით, რთველის პროცესში ჩართულები იყვნენ ამპელოგრაფები. ღვინის კომპანიებს ყურძენი ათასამდე მევენახემ ჩააბარა.

2017 წლის რთველზე, ყურძნის ფასის დადგენა ხარისხისა და წარმომავლობის მიხედვით, სახელმწიფოს ჩარევის გარეშე (რქანითელის საშუალო ფასი 75-85 თეთრი, საფერავის საშუალო ფასი - 1.50-1.70 ლარი) მოხდა. ყურძენი თითქმის სრულად გადამუშავა კერძო სექტორმა.

ვენახეების კადასტრის პროგრამა

2017 წელს, ღვინის ეროვნული სააგენტო ვენახების კადასტრის პროგრამას ახორციელებდა.

პროგრამა მოიცავს:

ვენახების ფართობების აღრიცხვას, ორთოფოტოების დამზადებას, ვენახებისა და მევენახეთა რეგისტრაციას და პასპორტიზაციას, სპეციფიკური ზონების სამღვრების დაზუსტებას, მევენახეთა და მევენახეობა-მეღვინეობის სექტორის სუბიექტების საანკეტო მონაცემების შეგროვებას და ა.შ.

ახმეტის მუნიციპალიტეტში 13 დასახლებული პუნქტის მფლობელობაში არსებული ვენახები აღირცხა; დაფიქსირდა 5,992 ნაკვეთი, ვენახების ფართობმა 1,817,2 ჰექტარი შეადგინა.

კადასტრის სისტემა ეფექტიანად მუშაობს ევროკავშირის ყველა იმ ქვეყანაში, სადაც მევენახეობა-მეღვინეობის დარგია განვითარებული. საკადასტრო ბაზის არსებობა აუცილებელია მევენახეობა-მეღვინეობის სფეროს რეგულირებისათვის - ვენახების აღრიცხვიანობის მოსაწესრიგებლად, მევენახეობა-მეღვინეობის დარგში გადაწყვეტილებების მისაღებად, რთველის პროცესის სწორად დასაგეგმად, ღვინის წარმოებისა და მისი მოძრაობის მონიტორინგისთვის.

ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის პროექტი

მსოფლიო სამეცნიერო საზოგადოებამ აღიარა, რომ მეღვინეობის უძველესი კვალი საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი. 13 ნოემბერს, აშშ-ის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის სამეცნიერო ჟურნალში (PNAS) გამოქვეყნდა სამეცნიერო სტატია „Early Neolithic Wine of Georgia in the South Caucasus“ („საქართველოს ადრეული ნეოლითური ღვინო სამხრეთ კავკასიიდან“) საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი არქეოლოგიური მასალის კვლევის შესახებ, რომელიც ადასტურებს, რომ საქართველოს ტერიტორიაზე ღვინოს 8000 წლის წინ აყენებდნენ. კვლევა მიმდინარეობდა პროექტის „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევა“ ფარგლებში, რომელსაც ღვინის ეროვნული სააგენტო 2014 წლიდან ახორციელებს. აღნიშნული მეცნიერული დასკვნა მსოფლიო მედიის ყურადღების ცენტრში მოექცა; სტატები დაიბეჭდა ყველა წამყვან საინფორმაციო თუ მეცნიერულ გამოცემაში (The New York Times, BBC, CNN, The Guardian, National Geographic, Washingtonpost და ა.შ). უძველესი ღვინის აღმოჩენის ფაქტი შეტანილია გინესის რეკორდების წიგნში.

პროექტის „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევა“ ფარგლებში, დაწყებულია ველური ვაზისაგან დამზადებული ღვინის ლაბორატორიული კვლევა.

ხარისხის კონტროლი

საექსპორტო ღვინის ხარისხის კონტროლის მიზნით, ღვინის ეროვნული სააგენტოს სადევუსტაციო კომისიაში, ყურძნისეული წარმოშობის ალკოჰოლური სასმელების ორგანოლექტიკური ტესტირების მიზნით 110 დევუსტაცია ჩატარდა.

ამასთან ერთად, ალკოჰოლური სასმელების კომპანიებში განხორციელდა როგორც საექსპორტო ადგილწარმოშობის, ასევე სუფრის ღვინოებისა და ღვინის ბრენდის 88 საინსპექციო კონტროლი.

სასოფლო-სამეურნეო
კოოპერატივების
ბანკითარები სააგენტო

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ბანკითარების სააგენტო

2017 წლის მონაცემებით, საქართველოს მასშტაბით სულ რეგისტრირებულია 1,352 სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივი.

სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივები რეგიონების მიხედვით:

კახეთი - 147
ქვემო ქართლი - 169
მცხეთა-მთიანეთი - 69
შიდა ქართლი - 93
სამეგრელო-ზემო სვანეთი - 109
გურია - 43
აჭარა - 118
სამცხე-ჯავახეთი - 305
იმერეთი - 123
რაჭა-ლეჩხუმი - 124
თბილისი - 52

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების ხელშეწყობისთვის, სახელმწიფო არაერთ მიზნობრივ პროგრამას ახორციელებს.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მოტობლოკებით და ხელის სათესებით უზრუნველყოფის პროგრამა

„სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მოტობლოკებით და ხელის სათესებით უზრუნველყოფის პროგრამა“ მცირეგაბარიტიანი აგროტექნიკის შეღავათიან ფასად, 900 ლარად (რაც მისი ღირებულების 24 % შეადგენს) კოოპერატივებისათვის გადაცემას ითვალისწინებს. თითოეულ კომპლექტში შედის მოტობლოკის აგრეგატი სათიბით, გუთნით, კულტივატორით და ხელის სათესი.

2017 წელს პროგრამის ფარგლებში, 101 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს 101 აგროკომპლექტი გადაეცა, პროგრამა ხელს უწყობს რთული რელიეფის მქონე და მცირე მიწის ნაკვეთების დამუშავებასა და ეკონომიკურ საქმიანობაში მათ ჩართულობას.

მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამა

„მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის“ სახელმწიფო პროგრამის მიზანია სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების საფუტკრე მეურნეობების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, წარმოებული თაფლისა და მეფუტკრეობის სხვა პროდუქტების ხარისხისა და რაოდენობის ზრდა.

2017 წელს, მეფუტკრეობის 67 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს გადაეცა 4,592 სკა (მათ შორის, ხისა და პენოპოლისტიროლის სკები), 25 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს - 55,000 ლიტრის მოცულობის თაფლის შესანახი ჭურჭელი, 21 კოოპერატივს - 21 ერთეული თაფლის საწური ციბრუტი, ხოლო 22 კოოპერატივს - 22 ერთეული ფიჭის ასათლელი დანა.

რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის პროგრამა

2017 წელს, „რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის პროგრამის“ ფარგლებში, 10 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს გადაეცა სხვადასხვა სიმძლავრის რძის მიმღებ-გადამამუშავებელი აღჭურვილობა და ნედლი რძის კონტროლის სავსელე ლაბორატორიული ხელსაწყოები. პროგრამაში მონაწილე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებმა ასევე მიიღეს მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშობრივი გაუმჯობესებისა და პროდუქტიულობის ამაღლების მიზნით ხელოვნური განაყოფიერებისათვის საჭირო აღჭურვილობა.

სახელმწიფო პროგრამაში ჩართული კოოპერატივის ვალდებულებას წარმოადგენდა სანარმოს შენობა-ნაგებობის აშენება, რომელშიც განთავსდა კაპიტალური ინვესტირების ფარგლებში გადაცემული დანადგარები.

პროგრამაში ჩართულობით, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს საშუალება ეძლევათ, სტანდარტების დაცვით მოახდინონ რძის მიღება - ერთი მხრივ, ნედლეული ერთობლივად მიანოდონ სანარმოებს, მეორე მხრივ, მეპაიების წარმოებული რძე მიიღონ და რძის პროდუქტები აწარმოონ, რაც ხელს უწყობს სანარმოო ციკლის ფარგლებში კოოპერატივების მეპაიების შემოსავლების ზრდას.

მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა

კახეთის რეგიონში, თელავისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ყურძნის გადამამუშავებელი 3 სანარმო გაიხსნა.

სახელმწიფო პროგრამაში მონაწილე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებში, ჯამში გაერთიანებულია 60-ზე მეტი მეპაიე, ხოლო კოოპერატივებში მობილიზებული ვენახი 70 ჰა-ზე მეტს შეადგენს.

მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამაში მონაწილე კოოპერატივებიდან, თითოეულმა, 100 ტონა ყურძნის პირველადი გადამამუშავებისათვის საჭირო აღჭურვილობა მიიღო, კოოპერატივმა კი, სანარმოს შენობა-ნაგებობის აშენება უზრუნველყო.

სახელმწიფო პროგრამაში ჩართულობით, კოოპერატივის წევრებს საშუალება მიეცათ სარგებელი, ყურძნის რეალიზაციის გარდა, უკვე ღვინის რეალიზაციიდან მიიღონ.

მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალური გამოყენება

„მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალური გამოყენების“ სახელმწიფო პროგრამა 2017 წელს დაიწყო და 2018 წელს გაგრძელდება.

სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, რაციონალურად და სწორად მოხდება სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების გამოყენება. ამ მიზნით, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს, რომლებიც აკმაყოფილებს პროგრამით დადგენილ კრიტერიუმებს, იჯარით გადაეცემათ სათიბ-საძოვრები და შესაბამისი აღჭურვილობა - ტრაქტორები, სათიბები და სხვა საჭირო ინვენტარი (გუთანი, როტაციული და სეგმენტური სათიბელა, ფოცხი, მოთიბული მასის დამწნეხი და მისაბმელი ტვირთის ტრანსპორტირებისათვის).

სახელმწიფო პროგრამაში 21 მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტიდან ჩართულია 29 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი.

პროგრამის ფარგლებში, დაგეგმილია დუშეთის მუნიციპალიტეტში, უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში რძის გადამამუშავებელი საწარმოს აშენება.

მაშველის სარწყავი სისტემის სათავე ნაგებობა

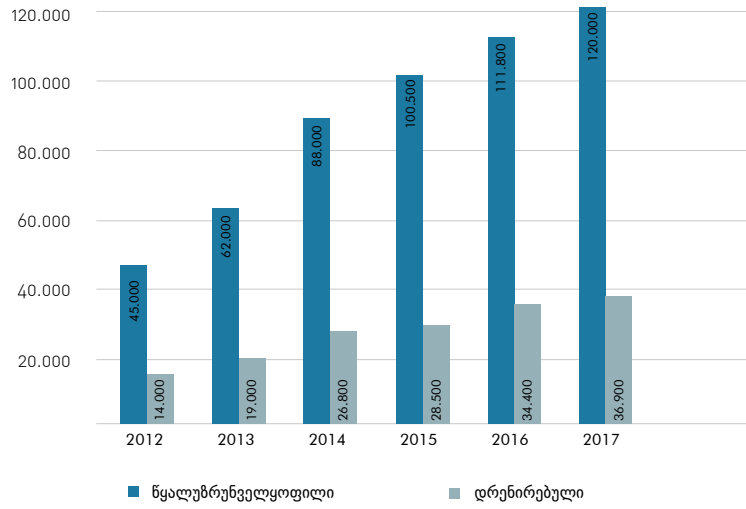
საქართველოს მელიორაცია

მელიორაცია სოფლის მეურნეობის პრიორიტეტული მიმართულებაა. სარწყავი და სადრენაჟე სისტემების მონესრიგება მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს სოფლის მეურნეობის სექტორის განვითარებას.

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მასშტაბურ სარეაბილიტაციო სამუშაოებს ატარებს. შედეგად, ყოველწლიურად იზრდება მელიორირებული სავარგულების რაოდენობა, რაც მოსახლეობისთვის დამატებითი სტიმულია, დაუბრუნდნენ მიწათმოქმედებას.

ბოლო 6 წლის განმავლობაში სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 216 სარეაბილიტაციო პროექტი განხორციელდა. აღდგენითი სამუშაოები ჩაუტარდა 2,684 კილომეტრ სამელიორაციო არხს, 31 სათავე ნაგებობას, 24 სატუმბ სადგურს, ტექნიკური ექსპლუატაციის ფარგლებში მონესრიგდა 8883 კილომეტრი სამელიორაციო არხი, შეკეთდა 8,030 ჰიდროტექნიკური ნაგებობა.

შედეგად, წყალუზრუნველყოფილი მიწის ფართობი ქვეყანაში 45,000 ჰექტარიდან 120,000 ჰექტარამდე, ხოლო დრენირებული სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი - 14,000 ჰექტარიდან 36,900 ჰექტარამდე გაიზარდა.

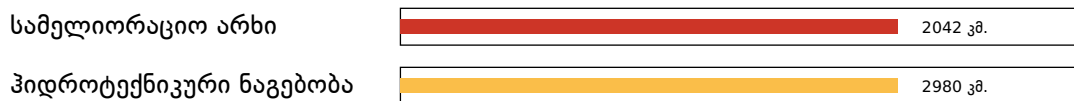
2017 წელი

განხორციელებული სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია - 55 პროექტი
სარეაბილიტაციო პროექტების სამუშაოების ჯამური ღირებულება - 35,791,825 ლარი

სარეაბილიტაციო სამუშაოები ჩაუტარდა

ექსპლუატაციის ფარგლებში მონესრიგდა

- წყალი მიენოდა 1,888 ჰექტარზე მონყობილ ტბორებს, რომლებშიც თევზსაშენი მეურნეობებია განთავსებული.
- შპს „საქართველოს მელიორაციაში“ სტრუქტურული რეფორმა ჩატარდა. ცვლილებები განხორციელდა უფლებამოსილებათა დეცენტრალიზაციის მიმართულებით, რამაც სერვისცენტრების ფუნქციური დატვირთვა გაზარდა. შედეგად, გაუმჯობესდა აბონენტთა მომსახურების ხარისხი.
- რწყვის სეზონზე კომპანია მუშაობის საგანგებო რეჟიმზე გადავიდა. კომპანიის მენეჯმენტის გადაწყვეტილებით, რეგიონებში შეიქმნა საკოორდინაციო შტაბები, რომლებიც კოორდინაციას უწევდა რწყვის პროცესს. შტაბებში თავს იყრიდა სრული ინფორმაცია, რომლის დამუშავებისა და ანალიზის შემდეგ, ოპერატიულად წყდებოდა სარწყავი წყლის განაწილებისა და მისი ეფექტიანი მოხმარების საკითხები.
- განხორციელდა გეომონაცემთა ბაზის კორექტირება და რეგისტრირებულ წყალმომხმარებელთა მიწის ნაკვეთების იდენტიფიცირება:
 - ✓ ბილინგში რეგისტრირებული წყალმომხმარებლების პირადი ნომერი შედარდა საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული მიწის ნაკვეთების შესაკუთრეთა პირად ნომერთან
 - ✓ შედარებული მიწის ნაკვეთები დახარისხდა შესაძლო მოსარწყავ ფართობში არსებულ მიწის ნაკვეთებად
 - ✓ მიწის ნაკვეთები დაიყო იურიდიული პირებისა და ფიზიკური პირების საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთებად.

ნადარბაზვის წყალსაცავი

ტირიფონის სარწყავი სისტემა

ციხესულორის დამშრობი სისტემა

- ჰიდროტექნიკურ ნაგებობებს, წინა წლების ინვენტარიზაციის მონაცემებზე დაყრდნობით, მიენიჭათ საინვენტარიზაციო ნომრები
- ბაზაში აისახა სარწყავი სისტემების ჰიდროტექნიკური უბნების საზღვრები
- გეომონაცემთა ბაზაში აისახა 2017 წელს რეაბილიტირებული ობიექტების მიერ წყალუზრუნველყოფილი მიწის ფართობები
- შეიქმნა გეომონაცემთა რუკის ელექტრონული ვერსია, რომელზეც ასახულია სამელიორაციო სისტემების სქემები, ნაგებობები და სხვა საჭირო ინფორმაცია.

„საქართველოს მელიორაცია“ სარეაბილიტაციო/საექსპლუატაციო სამუშაოებს სპეციალური ტექნიკის მეშვეობით აწარმოებს. საჭიროების შემთხვევაში, მძიმე ტექნიკა სტიქიის შედეგების სალიკვიდაციო სამუშაოებში ერთვება. 2017 წელს კომპანია მონაწილეობდა შიდა ქართლისა და კახეთის მხარეებში გაჩენილი ხანძრისა და უხვი ნალექის შედეგების სალიკვიდაციო სამუშაოებში.

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ აქტიურად თანამშრომლობს დონორ ორგანიზაციებთან, რომელთა შორის არიან: მსოფლიო ბანკი (WORLD BANK), ნიდერლანდების მთავრობის საგრანტო პროგრამა (ORIO), სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდი (IFAD).

მსოფლიო ბანკის „ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის“ ფარგლებში, მიმდინარეობს სარეაბილიტაციო სამუშაოები:

- საგარეჯოს მუნიციპალიტეტში ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემის მარჯვენა მაგისტრალური არხის სათავე ნაგებობაზე. წყლით უზრუნველყოფა გაუმჯობესდება 9,500 ჰექტარზე
- გორისა და ქარელის მუნიციპალიტეტებში ზედა რუს სარწყავი სისტემაზე. წყლით უზრუნველყოფა გაუმჯობესდება 2,304 ჰექტარზე
- თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში ტბისი-კუმისის სარწყავ სისტემაზე. წყლით უზრუნველყოფა გაუმჯობესდება 8,300 ჰექტარზე.

მსოფლიო ბანკის „ირიგაციის და მიწის ბაზრის გაუმჯობესების პროექტის“ ფარგლებში შემუშავდა და 2017 წელს დამტკიცდა „2017-2025 წლების ირიგაციის სტრატეგია საქართველოსთვის“.

დოკუმენტი დარგის განვითარების ოთხ ძირითად მიმართულებას ითვალისწინებს:

- მელიორაციის კომპანიის ინსტიტუციონალური გაძლიერება;
- ლოკალური დონის სისტემის მენეჯმენტის შექმნა;
- სატარიფო პოლიტიკის შემუშავება;
- საირიგაციო მომსახურების რეგულირება.

ნიდერლანდების მთავრობის საგრანტო პროგრამის (ORIO) ფარგლებში დასრულდა ზემო სამგორის საირიგაციო სისტემის რეაბილიტაციის პროექტის ტინანსურ-ეკონომიკური კვლევა, მომზადდა გარემოსა და სოციალურ სფეროზე ზეგავლენის შეფასებისა და ადგილის კვლევის ანგარიშები.

დეტალურ საინჟინრო პროექტზე მუშაობა დაიწყო 2019 წლიდან.

2017 წელს საქართველო ირიგაციისა და დრენაჟის საერთაშორისო კომისიაში (ICID - International Commission on Irrigation & Drainage) განწევრიანდა. ICID კონგრესში განწევრიანებით, საქართველოსთვის ხელმისაწვდომი გახდა ICID-ის პლატფორმა, რომელიც აერთიანებს ირიგაციისა და დრენაჟის სექტორში ჩართულ ყველა დაინტერესებულ მხარეს. მათ შორის, პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიმღებებს, ექსპერტებს, კვლევით ინსტიტუტებს, არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და ფერმერებს. სხვადასხვა ქვეყანას ირიგაციისა და დრენაჟის განვითარებისა და მართვის განსხვავებული ინსტიტუციური და საორგანიზაციო გამოცდილება აქვს. აქედან გამომდინარე, ICID-ის სხვადასხვა კონგრესში, სემინარში და სამუშაო ჯგუფში მონაწილეობით, საქართველოს შესაძლებლობა ექნება გაეცნოს სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარებისთვის აუცილებელი ირიგაციისა და დრენაჟის საორგანიზაციო საკითხების გლობალურ პერსპექტივებს. ICID აერთიანებს 76 წევრ ქვეყანას აფრიკის, ამერიკის, აზიის, ოკეანეთისა და ევროპის მასშტაბით, რომელიც მოიცავს მსოფლიოს სარწყავი ტერიტორიების 95 %-ს.

ზემო ალაზნის მაგისტრალური არხი

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ცვალებად ბუნებრივ კლიმატურ პირობებზე დამოკიდებულების მინიმუმადე დაყვანისა და მაღალი დამატებითი ღირებულების პროდუქციის წარმოების უზრუნველსაყოფად, „საქართველოს მელიორაცია“ გეგმავს სამი ირიგაციული დანიშნულების წყალსაცავის მშენებლობა-რეაბილიტაციას:

შიდა ქართლი

- მდინარე თეძამზე 12 მლნ. მ³ მოცულობის ახალი წყალსაცავი აშენდება, რომელიც 7,000 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობს მოემსახურება.

კახეთი

- მდინარე ილტოზე 80 მლნ. მ³ მოცულობის წყალსაცავის მშენებლობა დაგეგმილი. პროექტის განხორციელების შემდეგ, 43,000 ჰექტარზე გაუმჯობესდება სარწყავი წყლის მიწოდება;
- მდინარე იორზე განხორციელდება 140 მლნ. მ³ მოცულობის „დალის მთის“ წყალსაცავის დაზიანებული კაშხლის რეაბილიტაცია. წყალსაცავი 24,200 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულის მორწყვას უზრუნველყოფს.

2017 წლის ბოლოსთვის ქვეყნის მასშტაბით სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 51 გარდამავალი სარეაბილიტაციო პროექტი მიმდინარეობდა, ჯამური ღირებულებით 47,719,906 ლარი.

სიონის წყალსაცავი

სურსათის
ეროვნული
სააგენტო

სურსათის ეროვნული სააგენტო

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო ქვეყანაში სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროში სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელი ერთადერთი ორგანოა.

სააგენტოს ერთ-ერთი უმთავრესი ფუნქციაა ადამიანების სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვაზე ზრუნვა უვნებელი სურსათის მიწოდების გზით. ამ და სხვა მნიშვნელოვან ფუნქცია-მოვალეობებს სააგენტო ცენტრალური აპარატისა და 11 რეგიონული სტრუქტურული ერთეულის მეშვეობით ახორციელებს.

სააგენტოს საქმიანობის ძირითადი მიმართულებებია:

- სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობისა და ხარისხის დაცვის უზრუნველყოფა
- ჰიგიენური, ვეტერინარულ-სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული მოთხოვნებისა და წესების დაცვაზე სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება

- სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ეპიზოტოიური და ფიტოსანიტარიული ვითარების შეფასების საფუძველზე რისკის მართვა და კომუნიკაცია
- პესტიციდების, აგროქიმიკატების, ვეტერინარული პრეპარატების (საშუალებების) და მინერალური წყლის ადგილწარმოშობის დასახელების რეგისტრაცია და კონტროლი
- წყლის სასაქონლო პროდუქციისათვის კატეგორიის მინიჭება
- ცხოველების განსაკუთრებით საშიში სნეულებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-სამკურნალო და სალიკვიდაციო ღონისძიებების ორგანიზება
- კერძო ვეტერინარული საქმიანობის კოორდინაცია და ზედამხედველობა
- საკარანტინო და განსაკუთრებით საშიში მავნე ორგანიზმებისაგან მცენარეთა დაცვა
- ნებართვებისა და სერტიფიკატების გაცემა კანონმდებლობით დადგენილი წესით
- საფრთხეებისა და შესაძლო რისკების თაობაზე საზოგადოების დროული ინფორმირება

სურსათის უვნებლობა

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის მიზანია ადამიანის სიცოცხლის, ჯანმრთელობისა და მომხმარებელთა ინტერესების დაცვა, რაც რისკის საფუძველზე შემდეგი მექანიზმებით ხორციელდება: ინსპექტირება, ზედამხედველობა, მონიტორინგი, ნიმუშის აღება, დოკუმენტური შემოწმება.

სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის მიზნით, სააგენტო ინსპექტირებას ახორციელებს გაფრთხილების გარეშე, გეგმურად და არაგეგმურად.

გეგმური ინსპექტირება

გეგმური ინსპექტირება არის სახელმწიფო კონტროლის ერთ-ერთი მექანიზმი, რომლის დროსაც ბიზნესოპერატორებთან მოწმდება კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობა სურსათის წარმოების, გადამამუშავების, დისტრიბუციისა და პირველადი წარმოების ეტაპზე. გეგმური ინსპექტირება ხორციელდება რისკზე დაფუძნებული სახელმწიფო კონტროლის წლიური პროგრამის შესაბამისად.

2017 წელს ჩატარდა 4,425 გეგმური ინსპექტირება, მათ შორის:

- 196 სასაკლავოებში
- 411 ხორცისა და ხორცპროდუქტების საწარმო-სარეალიზაციო ობიექტებში
- 105 რძისა და რძის პროდუქტების (მათ შორის, 42 ყველის) საწარმოებში
- 1,129 საზოგადოებრივი კვების ობიექტებში
- 422 საბავშვო ბაგა-ბაღის კვების ბლოკებში და 247 - სკოლის ბუფეტებში
- 35 თევზისა და თევზის პროდუქტების სარეალიზაციო ობიექტებში
- 62 აგრარულ ბაზრებში
- 47 ნახევარფაბრიკატების საწარმოებში
- 631 პურფუნთუშეულის/ფქვილოვანი პროდუქციის საწარმოებსა და საკონდიტროებში
- 91 ალკოჰოლიანი და უალკოჰოლო სასმელების საწარმოებში
- 793 მარკეტებში.

გარდა ამისა, ინსპექტირება ჩატარდა თხილისა და მწესუმწირის გადამამუშავებელ საწარმოში, თაფლის მწარმოებელ-რეალიზატორებთან, მცენარეული ცხიმის, საწვავების, შაქრის, მარილის, ჩიფსის, გამომშრალი ხილის, დაფნის ფოთლის, საკონსერვო, ხილ-ბოსტნეულის, ჩაისა და ყავის საწარმოებში, სადისტრიბუციო, საცალო და საბითუმო სავაჭრო ობიექტებში, სამაცივრე და სასაწყობე მეურნეობებში.

არაგვეგმური ინსპექტირება

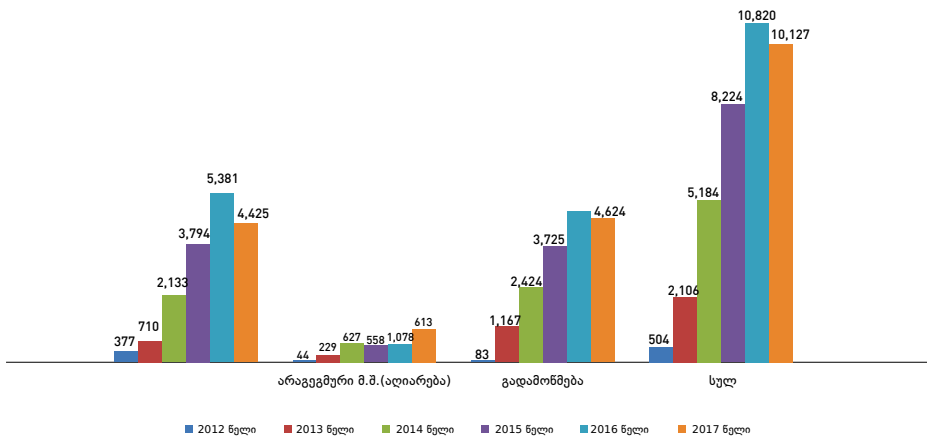
არაგვეგმური ინსპექტირება არის წინასწარი დაგვეგმვის გარეშე ჩატარებული სახელმწიფო კონტროლი, რომელიც ხორციელდება სახელმწიფო კონტროლის შედეგების, მათ შორის, სააგენტოს მიერ აღებული ნიმუშის ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგების საფუძველზე. არაგვეგმური ინსპექტირების საფუძველი შესაძლოა გახდეს მოსახლეობის ან სხვადასხვა უწყების შეტყობინება და ა.შ.

2017 წელს არაგვეგმური ინსპექტირება ჩატარდა 782 ბიზნესოპერატორთან, აღიარების მინიჭების მიზნით 296 ბიზნესოპერატორთან.

გადამონბდა 4,624 ბიზნესოპერატორი.

2017 წელს სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ სულ განახორციელა 10,127 ინსპექტირება.

2012-2017 წლების ინსპექტირებების სტატისტიკა

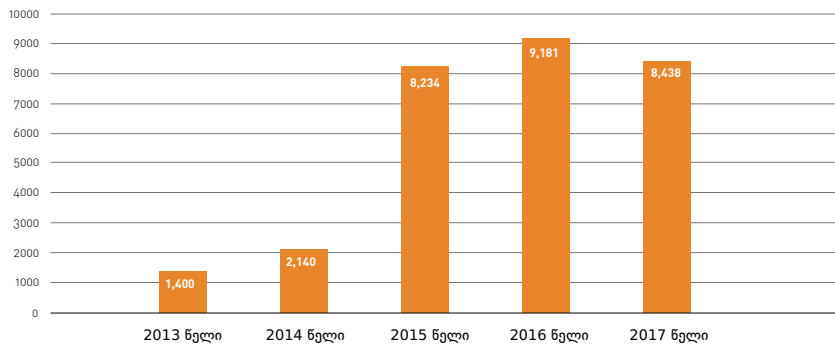

დოკუმენტური შემონმება

დოკუმენტური შემონმება არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომლის დროსაც დამოუკიდებლად ან სახელმწიფო კონტროლის სხვა მექანიზმებთან ერთად ხორციელდება სურსათის/ცხოველის საკვების ბიზნესოპერატორის საქმიანობასთან დაკავშირებული დოკუმენტების, მათ შორის, ჩანაწერებისა და სურსათის/ცხოველის საკვების ეტიკეტირების შემონმება.

2017 წელს განხორციელდა 8,438 დოკუმენტური შემონმება საზოგადოებრივი კვების (რესტორანი, მზა კერძები, სამაურმე, სწრაფი კვება) ობიექტებში, საბავშვო ბაგა-ბაღის სამზარეულოსა და სკოლის ბუფეტებში, სასურსათო მაღაზიებსა და მარკეტებში, აგრარულ ბაზრებში, საცხოვებში, ხორცის სარეალიზაციო ობიექტებსა და სურსათის მწარმოებელ სხვა პროფილის ბიზნესოპერატორებთან.

დოკუმენტური შემონმების სტატისტიკა

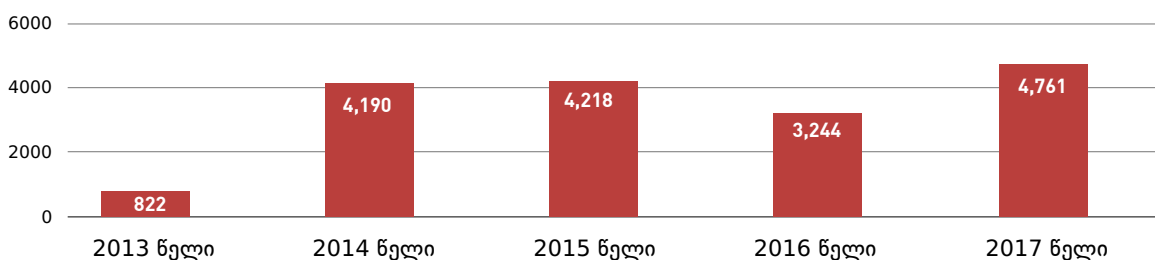
ნიმუშის აღება

2017 წელს სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფლებამოსილმა პირებმა სათანადო წესით აიღეს და ლაბორატორიაში ჩააბარეს სურსათის (მათ შორის, სასმელი წყლის) 4,761 ნიმუში/სინჯი. დარღვევა გამოვლინდა 811-ში.

მონიტორინგი

მონიტორინგი არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომლის ფარგლებში ხორციელდება წინასწარ დაგეგმილი დაკვირვებები და გაზომვები სურსათის/ცხოველის საკვების შესაბამისობის შესაფასებლად საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან. მონიტორინგის ფარგლებში ხდება სარეალიზაციო ობიექტებიდან სურსათის ნიმუშების აღება და აკრედიტებულ ლაბორატორიაში გამოკვლევა.

მონიტორინგის სტატისტიკა

ზედამხედველობა

ზედამხედველობა არის სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმი, რომლის დროსაც ხორციელდება სურსათის/ცხოველის საკვების ბიზნესოპერატორის საქმიანობაზე დაკვირვება.

2017 წელს ცხოველთა და ფრინველთა სასაკლაოებში დაიკლა (პირველადი მონაცემებით) 4 815,089 ფრთა ფრინველი და 698,585 ცხოველი, მათ შორის: 204,939 მსხვილფეხა, 364,096 წვრილფეხა რქოსანი პირუტყვი, 121,182 ღორი, 8,324 ბოცვერი და 44 ცხენი. სულ გაიყა 516,506 ცალი ვეტერინარული მონშობა ფორმა N 2.

გაცემული სერტიფიკატები

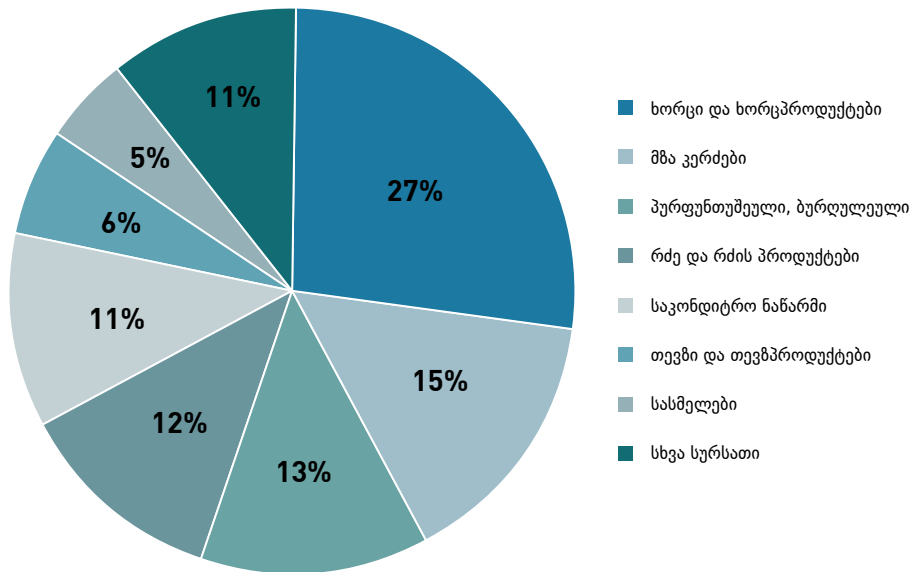
2017 წელს გაიყა 1,571 ჰიგიენური, 28 შესაბამისობის შეფასების, 22 - აღიარების და 935 ვეტერინარული სერტიფიკატი.

განული კონსულტაციები

უფლებამოსილი პირების მიერ განხორციელდა **342 კონსულტაცია**, კერძოდ: 150 გასვლითი და 192 ადგილზე - სურსათის ეროვნულ სააგენტოში.

2017 წელს სურსათის უვნებლობის დეპარტამენტში შემოვიდა 760 შეტყობინება (მოქალაქეთა სატელეფონო შეტყობინება - 697, დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრიდან - 30, სხვა უწყებებიდან - 33), რომელზეც მოხდა შესაბამისი რეაგირება.

შემოსული შეტყობინებების პროცენტული გადანაწილება სურსათის სახეობების მიხედვით

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის 2017 წლის პროგრამის ფარგლებში, შეფასდა და გაანალიზდა ბიზნესოპერატორების ინსპექტირების, დოკუმენტური შემოწმების, მონიტორინგისა და ზედამხედველობის შედეგები, შემუშავდა სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის 2018 წლის პროგრამა და განისაზღვრა პრიორიტეტები.

მიღწეული შედეგები

2017 წელს ჩატარებული სახელმწიფო კონტროლის შედეგად გაუმჯობესდა მდგომარეობა სამომხმარებლო ბაზარზე, შედეგად, მომხმარებელი გაცილებით უფრო მეტადაა დაცული, ვიდრე გასულ წლებში. სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანობას ხელი შეუწყო საკანონმდებლო ცვლილებებმა და ჩატარებულმა ტრენინგებმა, რომლის შედეგადაც ამაღლდა ინსპექტორთა კომპეტენცია და, შესაბამისად, გაიზარდა ინსპექტირების ეფექტიანობა.

საკანონმდებლო ცვლილებები

მომხმარებელთა ინტერესების დაცვისა და კეთილსინდისიერი ბიზნესის ხელშეწყობის მიზნით, 2017 წლის 1 ივლისიდან საქართველოს მთავრობის #152 დადგენილებაში შევიდა ცვლილებები, რომელიც კრძალავს რძის ფხვნილისგან დამზადებული ნაწარმის ეტიკეტზე ტერმინი „ყველის“ გამოყენებას. ცვლილებები შეეხო ასევე „შემცირებული ცხიმშემცველობის მქონე კარაქის“ განმარტებას. აღნიშნული დასახელების გამოყენება შესაძლებელი იქნება კარაქზე, რომელშიც რძის ცხიმის შემცველობა არანაკლებ 39 %-ს და არაუმეტეს 79 %-ს შეადგენს. ამასთან, ძალაში რჩება რეგლამენტის მოთხოვნა, რომ დაუშვებელია ეტიკეტზე ტერმინი - „კარაქის“ გამოყენება, მათ შორის, ბიზნესოპერატორის საფირმო დასახელებაში, თუ პროდუქტის წარმოებისათვის გამოყენებულია მცენარეული ცხიმი ან სხვა ცხიმი, გარდა რძის ცხიმისა.

ვეტერინარული კეთილსამედობის უზრუნველყოფა

ვეტერინარიის დეპარტამენტი ზრუნავს ქვეყანაში ეპიზოოტიური კეთილსამედობის შენარჩუნებასა და კონტროლზე; ახორციელებს ეპიზოოტიური მდგომარეობის რისკის ანალიზს, ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების რეგისტრაციას; ადგენს ცხოველებისა და ადამიანების საერთო საშიში მასობრივი, გადამდები დაავადებების გაჩენა-გავრცელების მიზეზებს და იღებს საჭირო ზომებს ამ დაავადებების პრევენციის, პროფილაქტიკის, ლოკალიზაციისა და ლიკვიდაციის უზრუნველსაყოფად. ვეტერინარიის დეპარტამენტის უმნიშვნელოვანესი ფუნქციებია ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების მიმოქცევის კონტროლი, ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის უზრუნველყოფა და კონტროლი, ბიზნესოპერატორებისთვის ვეტერინარული მომსახურება, ცხოველთა სნეულებების დიაგნოსტიკა, ცხოველთა გადაყვანა-გადარეკვაზე, ბიოლოგიური ნარჩენების შეგროვებაზე, უტილიზაციასა და განადგურებაზე ზედამხედველობა.

2017 წელს ჩატარებული ვაქცინაციები

- თურქულის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებულია და რევაქცინირებულია 2,662,545 სული დაავადების ამთვისებელი ცხოველი, მათ შორის, 1,000,017 სული მსხვილფეხა (მპ) და 1,662,528 სული წვრილფეხა პირუტყვი (წპ)
- ჯილეხის საწინააღმდეგოდ: 1,045,695 სული დაავადების ამთვისებელი ცხოველი, მათ შორის, 385,372 სული მსხვილფეხა, 655,644 სული წვრილფეხა პირუტყვი და 4,679 სული კენტრილიქიანი ცხოველი
- ცოფის საწინააღმდეგოდ: 280,576 სული ცხოველი, მათ შორის, 263,570 სული ძაღლი/კატა და 17,006 სული მსხვილფეხა პირუტყვი
- ბრუცელოზის საწინააღმდეგოდ: 232,751 სული მსხვილფეხა პირუტყვი.
- ცხვრისა და თხის ყვავილის საწინააღმდეგოდ: 826,312 სული წვრილფეხა პირუტყვი.
- წვრილფეხა პირუტყვის ჭირის საწინააღმდეგოდ: 341,461 სული წვრილფეხა პირუტყვი.
- ნოდულარული დერმატიტის საწინააღმდეგოდ: 291,527 სული მსხვილფეხა პირუტყვი.

გამოკვლეულია:

- ბრუცელოზზე 153,088 სული მსხვილფეხა პირუტყვი
- თურქულის არასტრუქტურულ ცილებზე (NSP) 4,992 სული მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი
- თურქულის სტრუქტურულ ცილებზე (SP) 1,137 სული მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი
- წვრილფეხა პირუტყვის ჭირზე (პოსტვაქცინალური კვლევები) 499 სული წვრილფეხა პირუტყვი
- ცოფზე პოსტვაქცინალური კვლევები ჩაუტარდა 300 სულ ძაღლს.

დამუშავებულია:

- ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების საწინააღმდეგოდ 22,512 სული მსხვილფეხა პირუტყვი და 3,074 ცხოველის სადგომი
- ალერგიული მეთოდით ტუბერკულოზზე გამოკვლეულია 7,064 სული მსხვილფეხა პირუტყვი.

გატარებული ქმედითი ღონისძიებების შედეგად, მინიმუმამდე შემცირდა დაავადებების გავრცელების რისკი და ზოონოზური დაავადების შემთხვევების გამოვლინება ადამიანებში.

ცოფის შემთხვევები

2017 წელს დაფიქსირდა ცოფის 40 შემთხვევა, მათ შორისაა 19 ძაღლი, 12 მსხვილფეხა პირუტყვი, 1 ღორი, 2 ცხენი/ვირი, 6 გარეული ცხოველი. 2017 წელს, 2013 წელთან შედარებით, ცოფის შემთხვევები ცხოველებში შემცირებულია 65 %-ით. ადამიანებში ჰიდროფობიით (ცოფით) გარდაცვალების შემთხვევა საქართველოში 2014 წლის შემდეგ არ დაფიქსირებულა.

ჯილდოს შემთხვევები

2017 წელს სულ დაფიქსირებულია ჯილდოს 15 შემთხვევა, მათ შორისაა 10 მსხვილფეხა პირუტყვის, 2 წვრილფეხა პირუტყვის და 3 ნიადაგის ნიმუში. 2017 წელს, 2013 წელთან შედარებით, ჯილდოს დაავადების შემთხვევები შემცირებულია 63 %-ით.

ცხოველების იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია

ცხოველთა ჯანმრთელობის კონტროლის, აღრიცხვიანობის, მიკვლევადობის უზრუნველყოფის, ასევე, ეტიკეტირებისა და გამჭვირვალობის ხელშეწყობის მიზნით, მიმდინარეობს ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია, რაც პირუტყვის ვაქცინაციის თანმდევი პროცესია.

- 2017 წელს, პირველადი მონაცემებით, იდენტიფიცირებულია 455,084 სული მსხვილფეხა და 132,092 სული წვრილფეხა პირუტყვი
- მონაცემთა ელექტრონულ ბაზაში დარეგისტრირდა 432,364 სული მსხვილფეხა, 109,273 სული წვრილფეხა პირუტყვი და 63,189 სადგომი
- სახელმწიფო პროგრამებით გათვალისწინებული ვეტერინარული ქმედება დაურეგისტრირდა 1,106,653 სულ პირუტყვს
- ბრუცელოზის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ ვაქცინაციასთან ერთად 232,751 სულ მსხვილფეხა საქონელზე გაიცა პასპორტი.

ვეტერინარული პრეპარატების რეგისტრაცია და კონტროლი

2017 წელს სარეგისტრაციოდ შემოვიდა 272 ვეტერინარული პრეპარატი. რეგისტრაციაში გატარდა 222 ვეტპრეპარატი (ეროვნული და აღიარებითი რეჟიმით, I რიგის ცვლილებით, ეროვნული ხელახალი რეჟიმით და ა.შ).

- ინსპექტირებულია 250 ვეტერინარული ობიექტი. მათ შორისაა ვეტერინარული აფთიაქი, ვეტკლინიკა, ზოომალაზია და ა. შ.
- ხარისხის მონიტორინგის მიზნით, ლაბორატორიული კვლევა ჩატარდა ვეტპრეპარატის 227 ნიმუშს. უვარგისად იქნა მიჩნეული საქართველოში წარმოებული 4 პრეპარატი. გამოვლინდა ასევე ვადაგასული პრეპარატის რეალიზაციის ფაქტი.

მიღებული შედეგი: გაიზარდა ქვეყანაში მაღალი ხარისხის პრეპარატების რეგისტრაცია და რეალიზაცია

საქართველოდან ექსპორტზე გასული პროდუქცია:

• 134,134 სული მსხვილფეხა პირუტყვი	• 2,342,340 ფრთა ერთდღიანი წინილა
• 83,422 სული წვრილფეხა პირუტყვი	• 649,000 კგ მანგანუმის ოქსიდი
• მსხვილფეხა პირუტყვის 2,713,443 კგ დამარილებული ტყავი	• 5,165,243 კგ თევზის ზეთი
• წვრილფეხა პირუტყვის 315,108კგ დამარილებული ტყავი	• 11,113,000 კგ თევზის ფქვილი
• 156,778 კგ ქრომირებული ტყავი	• 918,410 კგ სოიოს ზეთი
• 24 კგ შეღებილი ტყავი	• 249,870 კგ ხორბლის ქატი
• 1,576,257 კგ მატყლი	• 2,985,840 ცალი საინკუბაციო კვერცი

ვეტერინარულ-სანიტარიული ზედამხედველობა

ცხოველთა ჯანმრთელობასა და სეზონურ გადაადგილებაზე კონტროლის განსახორციელებლად მნიშვნელოვანია ბიოუსაფრთხოების პუნქტების ფუნქციონირება, სადაც 2017 წელს ინსექტოკარიციდული პრეპარატებით დამუშავდა 12,882 სული მსხვილფეხა და 630,399 სული წვრილფეხა პირუტყვი.

ფიტოსანიტარული კეთილსამიზნობის უზრუნველყოფა

მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტის ფუნქციაა ქვეყანაში საკარანტინო ღონისძიებების განხორციელება, მავნე ორგანიზმების შემოტანისა და გავრცელებისაგან ქვეყნის ტერიტორიის დაცვა.

დეპარტამენტი ზრუნავს სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების ფიტოსანიტარიულ დიაგნოსტიკაზე, მავნე ორგანიზმების გავრცელების პროგნოზირებასა და მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების განხორციელებაზე, კარანტინს დაქვემდებარებული პროდუქციის ფიტოსანიტარიულ საკარანტინო შემოწმებაზე.

მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტი, სტრუქტურული ერთეულების მეშვეობით, ახორციელებს მცენარეული წარმოშობის პროდუქციის, სატრანსპორტო საშუალებების, საწყობების და ობიექტის გაუსწებოვნების ორგანიზებას, არეგისტრირებს პესტიციდებსა და აგროქიმიკატებს, ახორციელებს ფიტოსანიტარიულ მონიტორინგსა და რისკის ანალიზს, პასუხისმგებელია ფიტოსანიტარიულ და რევექსპორტის ფიტოსანიტარიული სერტიფიკატის გაცემაზე, ევალება ბიზნესოპერატორების ფიტოსანიტარიული მომსახურება.

განსაკუთრებით საშიშ და საკარანტინო მავნებლებთან ბრძოლა

სააგენტო საკუთარი ძალებით ყოველწლიურად ახორციელებს ბრძოლის ღონისძიებებს განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნე ორგანიზმების (კალიები, ამერიკული თეთრი პეპელა, ბზის ალურა) წინააღმდეგ. გატარებული ღონისძიებების შედეგად მინიმუმამდე მცირდება მავნე ორგანიზმების საზიანო ზემოქმედება სასოფლო სამეურნეო კულტურებზე და მთლიანად მწვანე საფარზე.

2017 წელს:

- აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ დამუშავდა - 58,416,8 ჰექტარი ფართობი
- კალიების და კუტკალიების წინააღმდეგ დამუშავდა - 1,5107,8 ჰექტარი
- ამერიკული თეთრი პეპლის წინააღმდეგ დამუშავდა - 1,050 ჰექტარი
- ბზის ალურას წინააღმდეგ დამუშავდა - 900 ჰექტარი
- კოლოების წინააღმდეგ დამუშავდა - 1,005 ჰექტარი (ჩატარებული ღონისძიებების შედეგად მნიშვნელოვნად შემცირდა ტრანსმისიული დავადებების გადამტანების რიცხოვნობა შავიზღვის-პირეთის საკურორტო ზოლში).

პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების სახელმწიფო კონტროლი

მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტი სისტემატურად ახორციელებს სარეალიზაციო ქსელში განთავსებული პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ხარისხის სახელმწიფო კონტროლს. 2017 წელს აღებული და ლაბორატორიულად გამოკვლეულია პესტიციდის 289 და აგროქიმიკატის 48 (სულ 337) ნიმუში.

შემოწმდა ასევე პესტიციდების სარეალიზაციო 140 ობიექტი.

2017 წელს საქართველოდან ექსპორტირებულია 151 671 ტონა მცენარეული პროდუქცია, მათ შორის:

• კარტოფილი - 32,426,5 ტონა	• ციტრუსი - 21,684 ტონა
• პომიდორი - 3,604,7 ტონა	• ხურმა - 4,412 ტონა
• მწვანილი - 3,775 ტონა	• ატამი - 4,467,6 ტონა
• თხილი - 18,669,7 ტონა	• ვაშლატამა - 7,141 ტონა
• დაფნა - 4,742 ტონა	• სხვა ხილი - 4,213 ტონა
• ხე-მასალა - 100,235,56 მ3	• ბოსტნეული - 3,406 ტონა.
• ჩაი - 2,191,4 ტონა	

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია

სსიპ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიის (LMA) საქმიანობის ძირითად სფეროს წარმოადგენს ცხოველთა, ფრინველის, თევზის, ფუტკარის და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა, ასევე სურსათისა და სასმელი წყლის კვლევა. ლაბორატორია, კომპეტენციის ფარგლებში, ჩართულია ქვეყნის მასშტაბით დაავადების კერის სალიკვიდაციო და საკარანტინო ღონისძიებებში და ხელს უწყობს ახალი სადიაგნოსტიკო მეთოდების აპრობაციასა და დანერგვას.

ვივარეუმი

ზოგადი ქიმიის ლაბორატორია

პერბოლოგიის ლაბორატორია

ხარისხის მართვა

ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების გაფორმებამ სახელმწიფოში ახალი სტანდარტების დანერგვის ვალდებულებები გააჩნია.

საქართველოს მიერ „ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულებით“ (DCFTA) გათვალისწინებული ვალდებულებების თანახმად, საჭირო გახდა საერთაშორისო დონის ლაბორატორიის არსებობა.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია ISO 17025 სტანდარტზე საერთაშორისო და ეროვნულ აკრედიტაციას ფლობს და ISO 9001:2015-ის შესაბამისი ხარისხის მართვის სისტემა აქვს დანერგილი. ლაბორატორია და ლაბორატორიის მიერ წარმოებული კვლევები არის საერთაშორისოდ აღიარებული, რაც ქმნის სანდოობის განცდას, როგორც ქვეყანაში, ასევე მის საზღვრებს გარეთ. საერთაშორისო აკრედიტაციის მინიჭებით სარწმუნო ხდება გამოცდების შედეგების უტყუარობა და სიზუსტე.

ყველა პროცედურა LMA-ს ქსელში ტარდება შესაბამისი ბიოსაფრთხოების სახელმძღვანელოს და სტანდარტული ოპერაციული პროცედურების (SOPs) მიხედვით.

სოფლის მეურნეობის და სოფლის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამით გათვალისწინებული ვალდებულებების თანახმად, ლაბორატორიაში დანერგილი მეთოდების 75% (285 კვლევის მეთოდიდან 213 კვლევის მეთოდი) აკრედიტებულია ევროკავშირის ან/და სხვა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად.

ეკიდრადამხედველობა ეპეყნის მასშტაბით

სსიპ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს რეგიონული ლაბორატორიები აქტიურად არიან ჩართული აშშ-ის თავდაცვის საფრთხის შემცირების სააგენტოს (DTRA) მიერ „ერთობლივი ბიოლოგიური თანამშრომლობის“ ფარგლებში, „ერთიანი ჯანმრთელობის“ პროგრამაში და მზადყოფნაში არიან, ეპიდაფეთქებების რისკის დროს, დროულად ჩაერთონ ლაბორატორიულ კომპონენტში.

ლაბორატორიის თანამშრომელთა გადამზადება/პროფესიული კომპეტენციის ტესტირების პროგრამა

ლაბორატორიაში მნიშვნელოვანი ყურადღება ეთმობა, როგორც სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობას, ასევე, ლაბორატორიის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობას; უწყვეტად ხდება კადრების გადამზადება ახალ მეთოდოლოგიებში. ლაბორატორიის სპეციალისტები სწავლებას გადიან აშშ-ისა და ევროპის წამყვან საცნობარო ლაბორატორიებში.

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია ჩართულია პროფესიული კომპეტენციის ტესტირების პროგრამაში, რაც იმას ნიშნავს, რომ ლაბორატორია გამოცდებს პროფესიულ კვლევებში აბარებს. მსგავს აქტივობებში მონაწილეობა წარმოადგენს როგორც ლაბორატორიის მიერ დამკვეთისათვის შეთავაზებული ტესტირების უტყუარობის და ვალიდურობის ობიექტურ დადასტურებას, ასევე, აკრედიტაციის შენარჩუნების ერთ-ერთ სავალდებულო პირობას.

პროფესიული განათლების ხელშეწყობა

მომავალი პროფესიონალი სპეციალისტების აღზრდის მიზნით, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია აქტიურად თანამშრომლობს სასწავლო-საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან.

ლაბორატორიაში აქტიურად მიმდინარეობს პროფესიული სასწავლებლებიდან და უნივერსიტეტებიდან სტუდენტების სანარმოო პრაქტიკაში ჩართვა, მათი მომავალი დასაქმების მიზნით. შედეგად, საგრძნობლად გაიზარდა ახალგაზრდა კვალიფიციური ადამიანური რესურსი. აღსანიშნავია, რომ თანამშრომლების მიღების შემდეგ, გრძელდება მათი პროფესიული განვითარება. დასაქმებულმა სტუდენტებმა უკვე მიიღეს მონაწილეობა რიგ სამუშაო სწავლებებში/ ტრენინგებში, რომლებიც მონვეულმა საერთაშორისო თუ ადგილობრივმა ექსპერტებმა გამართეს. „საჯარო დაწესებულებაში სტაჟირების გავლის წესისა და პირობების შესახებ“ სახელმწიფო პროგრამით, ლაბორატორიაში სტაჟირებას გადიან სტუდენტები ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან და სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან.

პროფესიული განათლების ხელშეწყობის ღონისძიებების ფარგლებში, 2017 წელს გაიმართა:

- საინფორმაციო-საგანმანათლებლო შეხვედრა კატრეთის მეცხოველეობის კოლეჯის სტუდენტებთან (ვეტ-სპეციალისტები) ცხოველებისა და ფრინველების სხვადასხვა დაავადების პათ.ანატომიის, პარაზიტოლოგიის დიაგნოსტიკის საკითხებზე;
- ღია კარის დღე დამამთავრებელი კლასის მოსწავლეებისათვის, ასევე, კოლეჯების: „სპექტრი“, „ფაზისი“, „ორიენტირი“ და აგრარული უნივერსიტეტის სტუდენტებისთვის;
- საინფორმაციო-საგანმანათლებლო შეხვედრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ტემპუსის პროგრამის სტუდენტებისთვის პათ.მორფოლოგიური კვლევებისა და პარაზიტოლოგიის ლაბორატორიის პრაქტიკული მუშაობის პრინციპებზე;
- საჯარო ლექცია სტუდენტებისათვის თემაზე - სურსათის ხარისხობრივი კვლევა.

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების დეპარტამენტი

დანერგილი კვლევები:

- Xanthomonas spp. (*X. vesicatoria*, *X. euvesicatoria*, *X. gardneri*, *X. Perforans*)-ის დეტექციის და იდენტიფიკაციის დანერგვა პოლიმერაზულ ჯაჭვური რეაქციით;
- ბაქტერია *Xylophilus ampelinus*-ის დეტექცია და იდენტიფიკაცია პოლიმერაზულ ჯაჭვური რეაქციით;
- *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*-ს დეტექცია და იდენტიფიკაცია პოლიმერაზულ ჯაჭვური რეაქციით;
- საკვებ პროდუქტებში არაქისის შემცველობის დადგენა თვისობრივი ანალიზით (RT პჯრ მეთოდი);
- კარტოფილის ხუთი სახეობის ვირუსის (PVX, PVY, PVM, PMTV, APLV) იმუნოფერმენტული (ELISA) მეთოდი;
- პომიდვრის ორი სახეობის ვირუსის (ToMV, TSWV) იმუნოფერმენტული (ELISA) მეთოდი;
- კარტოფილის რგოლური სიდამპლის გამომწვევი ბაქტერიის *Clavibacter michiganensis* subs. *sepedonicus*) იმუნოფერმენტული (ELISA) კვლევა;
- ხეხილის სიდამპრის გამომწვევი (*Erwinia amylovora*) ბაქტერიის იმუნოფერმენტული (ELISA) კვლევა;

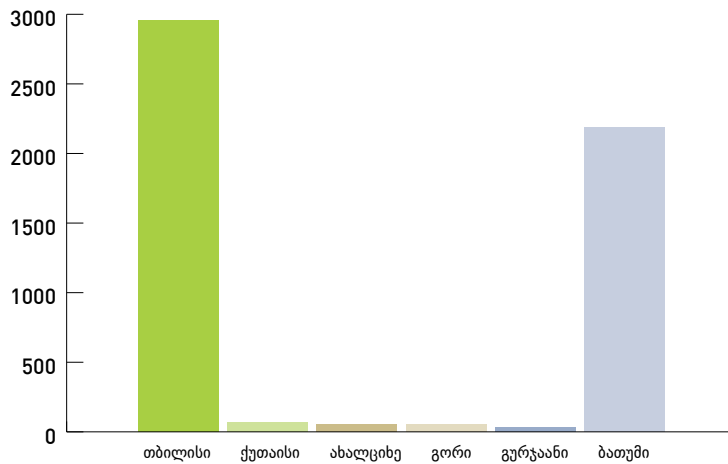
- ვაზის GLRaV-1 და GLRaV-3-ის ვირუსებიდან ნუკლეინის მუჟვის გამოყოფა;
- ვაზის GLRaV-1 და GLRaV-3-ის ვირუსების პჯრ კვლევა;
- *Guignardia citricarpa*-ს გამოვლენა და იდენტიფიკაცია;
- საკარანტინო მავნე ორგანიზმის *Tilletia* (*Neovissia*) *indica*-ს გამოვლენა და იდენტიფიკაცია; პომიდვრის და წინაკის ბაქტერიული ლაქიანობის გამომწვევის *Xanthomonas* spp. (*Xanthomonas euvesicatoria*, *Xanthomonas gardneri*, *Xanthomonas perforans*, *Xanthomonas vesicatoria*) გამოვლენა და მორფოლოგიურ-ბიოქიმიური იდენტიფიკაცია;
- ვაზის ბაქტერიული ნევროზის გამომწვევის *Xylophilus ampelinus* გამოვლენა და მორფოლოგიურ-ბიოქიმიური იდენტიფიკაცია;
- ბაქტერიული პათოგენების გამოვლენა სწრაფი ტესტით;
- ნიადაგის ნიმუშში ბაქტერიების მორფოლოგიურ-ბიოქიმიური იდენტიფიკაცია;
- კივის ბაქტერიული კიბოს გამომწვევის *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* გამოვლენა და მორფოლოგიურ-ბიოქიმიური იდენტიფიკაცია;
- კაროლინის ძალღყურძენას (*Solanum carolinense* L.) მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;

- მრავალწლიანი ამბროზიის (*Ambrosia psilostachya* D.C.) მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- ეკლიანი ემექსის (*Emex spinosa* L.) მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- დაკბილული რძიანას (*Euphorbia dentata* Michx.) მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;

მცენარეული ნიმუშების კვლევები რეგიონალური ლაბორატორიების მიხედვით

თბილისი	ქუთაისი	ახალციხე	გორი	გურჯაანი	ბათუმი
2,954	67	52	55	31	2,189

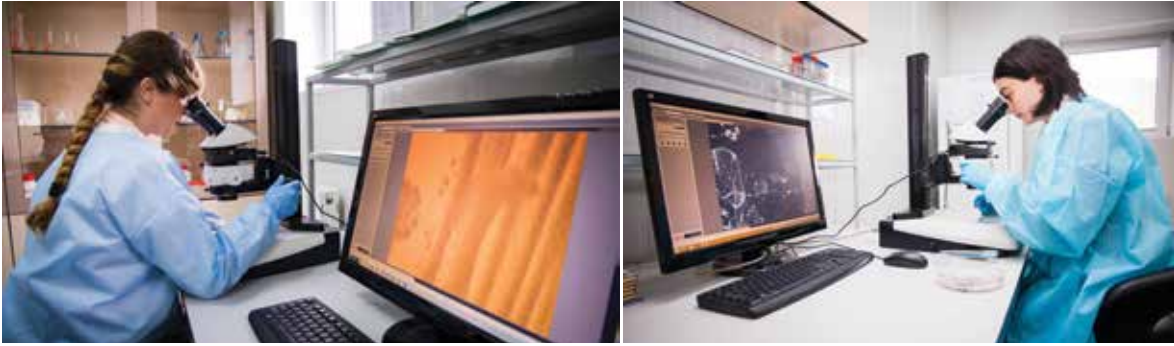

სტანდარტული ოპერაციული პროცედურები (SOPs)

- შემუშავდა და დამტკიცდა 38 SOPs-ი;
- ცვლილება შევიდა 11 SOPs - ში.

აკრედიტაცია

- სააკრედიტაციო ნუსხას დაემატა 7 ახალი მაჩვენებელი.

ცხოველთა დაავადებების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

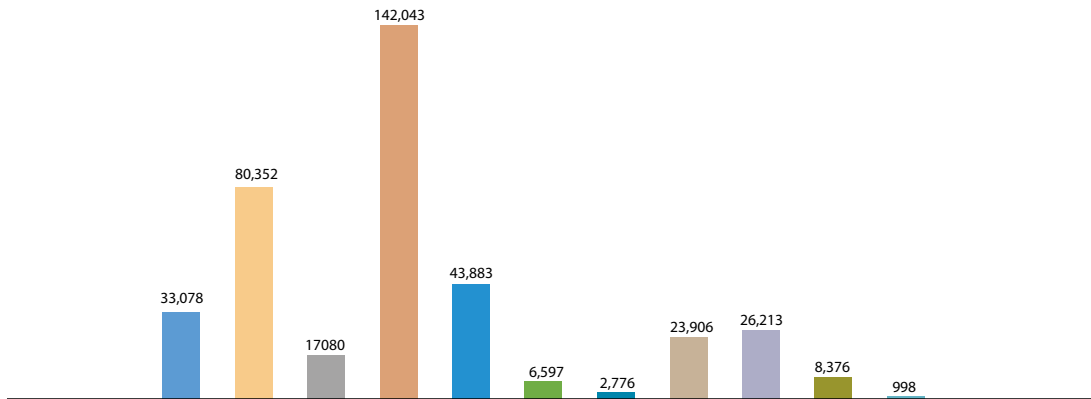
დანერგილი კვლევები:

- შინაურ და გარეულ ხორცისმჭამელებში ცოფის ვირუსის ანტისხეულების აღმოჩენა მახლოკირებელი ფერმენტული იმუნოსორბენტული ანალიზით(ELISA);
- *Coxiella burnetii* (ქუ ცხელება) იმუნოფლუორესცენტული ანტისხეულების ანალიზი(IFA);
- *Coxiella burnetii* (ქუ ცხელება) ანტისხეულების აღმოჩენა მახლოკირებელი ფერმენტული იმუნოსორბენტული ანალიზით(ELISA);
- LightCycler 2.0 ინსტრუმენტის გამოყენებით მყისიერი პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქცია *Coxiella burnetii*-ის აღმოჩენა;
- კლოსტრიდიებით გამოწვეული დაავადებების: ემფიზმატოზური კარბონკული-*Cl. Chauvoei*, ბრადლოტი-*Cl.septikum*, ავთვისებიანი შუშუპება-*Cl.sporogenes*, ენტეროტოქსემია და ანაერობული დიზენტერია-*Cl. Perfringes* პირველადი იზოლაცია ცხოველის პათ. მასალიდან;
- თევზის დაავადებების: აერომონოზის (ნითურა), ფსევდომონოზის და ვიბრიოზის აღმძვრელის პირველადი იზოლაცია თევზის პათ. მასალიდან;
- დიზენტერიული ამებისა და ლამბლიების ცისტების განსაზღვრა სასმელ წყალში კოაგულაციის მეთოდით.

ვეტ. მასალის გამოცდა რეგიონალური ლაბორატორიების მიხედვით

თბილისი	ქუთაისი	ახალციხე	მარნეული	ზუგ.	ამბრ.	გორი	ოზურ.	გურჯ.	დუშ.	ბათუმი
33,078	80,352	17,080	142,043	43,883	6,597	2,776	23,906	2,6213	8,376	998

სტანდარტული ოპერაციული პროცედურები (SOPs)

- ცვლილებები შევიდა 5 SOPs-ში;
- შემუშავდა 20 ახალი SOPs-ი.

აკრედიტაცია:

- დეპარტამენტმა გაიარა ეროვნული აკრედიტაცია 38 სფეროში;
- საერთაშორისო რეაკრედიტაცია-52 სფეროში.

ლაბორატორიათაშორის პროფესიული ტესტირება:

- ბრუცელოზის აღმძვრელის B.abortus, B.melitensis იდენტიფიკაცია-კულტურის გამოყოფა, PCR-APHA - Animal & Plant Health Agency, Weybridge, United Kingdom;
- მალაქათოგენური ფრინველის გრიპი; ნიუკასლის დაავადება- APHA - Animal & Plant Health Agency, Weybridge, United Kingdom;
- წვრილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჭირი - Cirad - LA RECHERCHE ACRONOMICQUE POUR LE DEVELOPPMENT, Montpellier, France;
- დასავლეთ ნილოსის ცხელება; რიფტის ცხელება - CISA-INIA - Centro de Investigacion En Sanidad Animal-Instituto Nacional De Investigacion; Madrid, Spain.

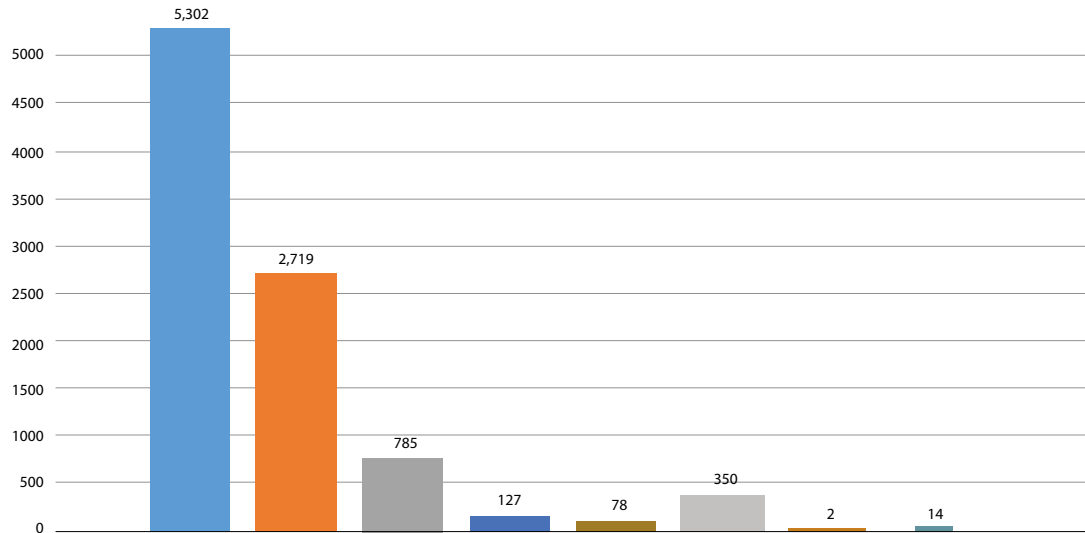
სურსათის კვლევის დეპარტამენტი

დანერგილი კვლევები:

- სალმონელას (Salmonella) სეროტიპირება;
- ოქროსფერი სტაფილოკოკის დათვლის მეთოდი (ყველში);
- ფოსფორორგანული პესტიციდების განსაზღვრა გაზური ქრომატოგრაფიის მეთოდით (თაფლში);
- ანიონების (ნიტრატები, ნიტრიტები, სულფატები, ფტორი, ბრომი, ქლორი) განსაზღვრა ;
- იონური ქრომატოგრაფიის მეთოდი (წყალი);
- აფლატოქსინების (B1+B2+G1+G2) განსაზღვრა მაღალეფექტური სითხური ქრომატოგრაფიის მეთოდით (თხილში);
- მძიმე მეტალების (სპილენძი, ტყვია, კადმიუმი, თუთია, დარიშხანი) განსაზღვრა ატომურ აბსორბციული და ატომურ ემისიური სპექტრომეტრების მეშვეობით (თხილში);
- მძიმე მეტალების (სპილენძი, თუთია) განსაზღვრა ატომურ ემისიური სპექტრომეტრული მეთოდით (ხილი და ბოსტნეული);
- სკრინინგ მეთოდი (ბიოჩიპების მეთოდი - (Randox Evidence Investigator))-ანტიბიოტიკების: ტეტრაციკლინის ჯგუფის, ქინოლონების, A ცეფტოფურის, თიამფენიკოლის, სტრეპტომიცინისა და თილოზინის განსაზღვრა (თაფლსა და ხორცში) Antimicrobial array II(AM II) ;
- სკრინინგ მეთოდი (Randox Evidence Investigator) - ქლორამფენიკოლის და ნიტრომიდაზოლების განსაზღვრა (Antimicrobial array V(AM V));
- სკრინინგ მეთოდი (Randox Evidence Investigator) - ნიტროფურანების (AOZ, AMOZ,AHD.Sem) განსაზღვრა (თაფლში, ზღვის პროდუქტებში და ხორცში) (Antimicrobial array III(AM III));
- მარცვლეული და სხვსდასხვა მარცვლეულზე დამზადებულ ცხოველთა საკვებში მიკოტოქსინების განსაზღვრის სკრინინგ მეთოდები (Randox Evidens Investigator):
 - ა) მიკოტოქსინების (ობრატოქსინიA, აფლატოქსინი G1, დეოქსინივალენოლი, აფლატოქსინი B1, ზეარალენონი) განსაზღვრა (MycoV,(Myco 5))
 - ბ) მიკოტოქსინების (ფუმოზინი, ობრატოქსინი A, დეოქსინივალენოლი, აფლატოქსინი G1, ზეარალენონი, T2 ტოქსინი, აფლატოქსინი B1) განსაზღვრა (MycoVII,(Myco7))
 - გ) მიკოტოქსინების (პაქსილინი, ფუმოზინი, ობრატოქსინი A, ერგოალკალოიდები, დიაცეტოქსისციტრპენოლი, დეოქსინივალენოლი, აფლატოქსინი G1,ზეარალენონი, T2 ტოქსინი, აფლატოქსინი B1) განსაზღვრა (Myco X (Myco 10)).
- ცხიმის განსაზღვრის მეთოდი სურსათში ავტომატური სოქსლეთის აპარატის გამოყენებით.

სურსათის კვლევები რეგიონული ლაბორატორიების მიხედვით

თბილისი	ქუთაისი	ახალციხე	ზუგდიდი	ოზურგეთი	გურჯაანი	დუშეთი	ბათუმი
5,302	2,719	785	127	78	350	2	14

სტანდარტული ოპერაციული პროცედურები (SOPs)

- ცვლილებები შევიდა 6 SOPs-ში;
- შემუშავდა და დამტკიცდა 36 ახალი SOPs-ი.

აკრედიტაცია:

სურსათის კვლევის დეპარტამენტმა გაიარა გეგმიური (ANAB) საერთაშორისო აკრედიტაცია 17,025 სტანდარტის მიხედვით და ეროვნული აკრედიტაცია:

- ქიმიური კვლევები სურსათისა და ცხოველთა საკვების ხარისხობრივ და უვნებლობის პარამეტრებზე;
- სურსათისა და ცხოველთა საკვების მიკრობიოლოგიური ტესტებზე;
- სურსათში რადიოლიგიურ კვლევებზე (სტრონციუმ 90, ცეზიუმ 137).

სურსათის კვლევის დეპარტამენტმა გაზარდა ეროვნული აკრედიტაციის სფერო და დაამატა შემდეგი პარამეტრები:

- ჰისტამინის განსაზღვრა თევზში;
- რძის ცხიმის სისუფთავის განსაზღვრა რძის და რძის პროდუქტებში;
- ტრანსცხიმების განსაზღვრა გაზური ქრომატოგრაფი - ალურ იონიზაციური დეტექტორის გამოყენებით;
- ანტიბიოტიკების განსაზღვრა (ეტალოლონური და სკრინინგ მეთოდის გამოყენებით);
- თხილში აფლატოქსინების (B1, B1+B2+G1+G2) განსაზღვრა სითხური ქრომატოგრაფიის მეთოდით;
- მძიმე მეთალების განსაზღვრის მეთოდი (დარიშხანი - ხილსა და ბოსტნეულში; სპილენძი, თუთია - თხილში);
- Radox Evidence Investigator - სკრინინგ მეთოდები;
- ფოსფორორგანული პესტიციდების განსაზღვრა თაფლში გაზური ქრომატოგრაფიის მეთოდით;

- ხორცის სიახლეზე განსაზღვრის მეთოდი;
- listeria monocytogenes - რადიონობრივი მეთოდი;
- clostridium - აღმოცენის და დათვლის მეთოდი;

პროფესიული ტესტირება:

- სურსათის კვლევის დეპარტამენტმა წარმატებით გაიარა პროფესიული კომპეტენციის ტესტირება 13 მაჩვენებელზე.

სსიპ სოფლის მეურნეობის
სამეცნიერო-კვლევითი
ცენტრი

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი საქმიანობას აგრარული მეცნიერების, სოფლის მეურნეობისა და სურსათის წარმოების განვითარების, ასევე, მცენარეთა და ცხოველთა აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნების, ცხოველთა ხელოვნური განაყოფიერებისა და სანაშენე საქმიანობის ხელშეწყობის, მცენარეთა ჯიშების გამოცდისა და სასელექციო სადგურების აღდგენის, თესლისა და სარგავი მასალის სტანდარტებისა და სერტიფიცირების სისტემის შემუშავების, ახალი ტექნოლოგიების გავრცელების, სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროში რისკის შეფასების უზრუნველყოფის, ბიომეთოდების შემუშავების, ბიომეურნეობების განვითარების ხელშეწყობის და სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ პირთა ექსტენციის მიმართულებებით ახორციელებს.

ინფრასტრუქტურა

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევით ცენტრს საკუთრებაში და მმართველობის უფლებით გააჩნია კეთილმონყობილი სასოფლო-სამეურნეო ბაზები, თანამედროვე ლაბორატორიები და საცდელ-სადემონსტრაციო ნაკვეთები:

- სოფელი ჭილაურა, მცხეთის მუნიციპალიტეტი - მრავალწლოვანი კულტურების საკვლევო ბაზა,
- სოფელი ჭილაურა, მცხეთის მუნიციპალიტეტი - მცენარეთა ინტეგრირებული დაცვის ახალი ლაბორატორია,
- სოფელი წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი - ერთწლოვანი კულტურების მეთესლეობის საკვლევო სადემონსტრაციო ბაზა,
- სოფელი ვაჩიანი, ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი - ერთწლოვანი კულტურების მეთესლეობის ბაზა,
- სასელექციო, ჭიშთა გამოცდის სადემონსტრაციო ნაკვეთები საქართველოს 23 მუნიციპალიტეტში;
- სოფელი მუხური, ჩხორონყუს მუნიციპალიტეტი - მეფუტკრეობის სანაშენე სადგური.
- თბილისი - „შპს ღვინის ლაბორატორია“ (მმართველობის უფლებით)
- სოფელი ანასელი, ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი - „შპს ადამ ბერიძის სახელობის ნიადაგისა და სურსათის დიაგნოსტიკის ცენტრი“ (მმართველობის უფლებით).

2017 წელს დასრულდა:

- სოფელ მუხურში (ჩხორონყუს მუნიციპალიტეტი) მეფუტკრეობის სანაშენე სადგურის სარემონტო სამუშაოები, მისი თანამედროვე ლაბორატორიული და სხვა საჭირო მოწყობილობებით აღჭურვა;
- სოფელ წილკანში (მცხეთის მუნიციპალიტეტი) თესლისა და სარგავი მასალის სერტიფიცირებისა და სტანდარტების ლაბორატორიის აღჭურვა;
- სოფელ წილკანში (მცხეთის მუნიციპალიტეტი) ნიადაგის კვლევის და დნმ-ის მოლეკულური მარკირების საერთაშორისო სტანდარტების მრავალფუნქციური ლაბორატორიის თანამედროვე აპარატურითა და დიაგნოსტიკური მოწყობილობებით აღჭურვა;
- სოფელ შულავერში (მარნეულის მუნიციპალიტეტი) საქართველო-ჩინეთის ტექნიკური თანამშრომლობის პროექტის პირველი ფაზა, რომლის ფარგლებშიც, სამეცნიერო-კვლევით ცენტრს მფლობელობაში 33 სათბური გადაეცა.

2017 წელს, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევით ცენტრში აგრარული სექტორის განვითარების მეცნიერული მხარდაჭერის, მცენარეთა და ცხოველთა აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნების, თანამედროვე ტექნოლოგიების კვლევისა და დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით საქმიანობა ხორციელდებოდა შემდეგი ძირითადი მიმართულებებით:

- მემცენარეობა - გენოფონდის მოძიება-აღდგენა, ინტროდუცირებული ჯიშები, მცენარეთა დაცვის ინტეგრირებული მეთოდები, ბიოაგრონარმობა;
- მეცხოველეობა - ცხოველების, ფრინველების, სასარგებლო მწერების, თევზების ჯიშების, პოპულაციების, სახეობების მოძიება-აღდგენა, სანაშენე ბირთვების შექმნა, ვეტერინარია;
- სოფლის მეურნეობის პროდუქტთა შენახვა-გადამუშავების თანამედროვე ტექნოლოგიები;
- დეგრადირებული ნიადაგების აღდგენა, ნიადაგის ნაყოფიერების კვლევა.

ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი კულტურების ჭიშთა გამოცდის, ადგილობრივი გენოფონდის მოძიება-კონსერვაციის, ნიადაგურ-კლიმატურ პირობებთან ადაპტაციის, ბიოქიმიური და კომერციული მაჩვენებლების შესწავლის მიზნით:

- შესწავლილია და OIV -ის დესკრიპტორების შესაბამისად აღწერილია (ამჟველოგრაფიულად დახასიათებულია) ვაზის ადგილობრივი 50 ჯიშის სამეურნეო-ბიოლოგიური თავისებურებები; ჩატარებულია ლაბორატორიული კვლევა 10 ინტროდუცირებულ ვაზის ჯიშზე;

- ჩატარებულია კვლევები საქართველოში ფართოდ აღიარებული ხაშმის, უსახელოურისა და ნარაფების პერსპექტიული მიკროზონის შესწავლის, ახალი ადგილწარმოშობის დასახელების მშრალი ღვინო „ხაშმის“, ნახევრადტკბილი „უსახელოურისა“ და „ნარაფების“ წარმოებისათვის პერსპექტიული გეოგრაფიული არეალის დადგენისა და რეგისტრაციის მიზნით;
- განხორციელდა სოკოვან დაავადებათა მიმართ რემისტენტული ჯიშების შეჯვარება ვაზის ქართულ ჯიშებთან. შეჯვარების შედეგად, წარმატებული აღმოჩნდა 9 კომბინაცია; ჰიბრიდიზაცია ჩატარდა ჯილაურას ბაზაზე, შვეიცარიელი სელექციონერის, ვალენტინ ბლატნერის ხელმძღვანელობით;
- ველური და ველურად მოზარდი ვაზის ფორმების საკოლექციო შესწავლის მიზნით, ფენოლოგიური ფაზების შკალის გამოყენებით შესწავლილ და OIV 45 დესკრიპტორის შესაბამისად, აღწერილ იქნა 32 ვაზის ფორმა;
- ხეხილოვანი კულტურების სორტიმენტის განახლებისა და შევსების მიზნით, აღმოსავლეთ საქართველოს რეგიონებში (კახეთი, შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი, სამცხე-ჯავახეთი, მცხეთა-მთიანეთი) განხორციელდა ხეხილის იშვიათი და გაქრობის პირას მყოფი სახეობების და ჯიშების მოძიება-კონსერვაცია;
- შესწავლილია ხეხილის 40 ჯიშის სამეურნეო-ბიოლოგიური თავისებურებები;
- კოლექციაში დაფიქსირების მიზნით მოძიებულია ხეხილის ადგილობრივი იშვიათი ჯიშები და შემდგომი გამრავლების მიზნით აღებულია საკვირტე მასალა;
- საქართველოს 8 რეგიონში ჩატარდა ახალი ჯიშების კოლექციების მოვლის აგროტექნიკური ღონისძიებები. სამცხე-ჯავახეთი (ადიგენი - ბოლაჯური), სამეგრელო (ჩხორონყე - ლესიჭინე), იმერეთი (სამტრედია - დიდი ჯიხაიში), შიდა ქართლი (ხაშური), ლეჩხუმი (აღვი), გურია (ოზურგეთი - ანასეული), ქვემო სვანეთი (ფაყი); ლეჩხუმი (ცაგერი-აღვი);
- შოთა რუსთაველის სახელობის სამეცნიერო ეროვნული ფონდის ფუნდამენტური კვლევების სახელმწიფო სამეცნიერო გრანტების კონკურსში გაიმარჯვა და დაფინანსდა სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის 2 პროექტი;
- საქართველოს 12 მუნიციპალიტეტში (თელავი, ახმეტა, მცხეთა, ახალციხე, ახალქალაქი, ადიგენი, მესტია, ყაზბეგი, ხაშური, დედოფლისწყარო, მარნეული, ამბროლაური) მოეწყო სხვადასხვა ერთწლიანი კულტურის სადემონსტრაციო ნაკვეთები და პირველადი მეთესლეობის საცდელი სანერგეები;

- ერთწლივანი კულტურების ჯიშთა გამოცდის, ადგილობრივი გენოფონდის მოძიება-კონსერვაციის მიზნით, განხორციელდა ხახვის 2, ნივრის 2 და ლობიოს 1 ადგილობრივი ჯიშის ადდგენა-იდენტიფიცირება;
- კარტოფილის საერთაშორისო ორგანიზაციიდან (CIP) მიღებული 76 კლონიდან გამორჩეულია საუკეთესო მაჩვენებლების მქონე (მაღალმოსავლიანი, დაავადების მიმართ რეზისტენტული) 28 კლონი, რომელზეც შემდგომში სხვადასხვა რეგიონში გაგრძელდება კვლევები;
- ახალქალაქის (ვაჩიანი) ნაკვეთზე ჩატარებული კვლევის შედეგად, გამოვლინდა ფიტოფტორისადმი და კარტოფილის კიბოსადმი მედეგი CIP-ის (კარტოფილის საერთაშორისო ცენტრი) 4 კლონი;
- სათესლე მასალის საწარმოებლად მიღებული იქნა კარტოფილის ორი სუპერელიტური, სუპერელიტური და ელიტური სათესლე მასალა - 16,300 კგ ოდენობით;
- რეგიონებში კარტოფილის საკონკურსო ჯიშთაგამოცდის შედეგად, გვალვამძლეობით, მოსავლიანობით და დაავადებების მიმართ მდგრადობით გამოირჩა 2 ადგილობრივი ჯიშ: ჯავახეთური და მესხური წითელი;
- თანამედროვე ბიოტექნოლოგიური მეთოდების გამოყენებით, შემუშავდა კარტოფილის მოყვანის ტექნოლოგია;
- ორწლიანი საკონკურსო ჯიშთა გამოცდის შედეგად, გამორჩეულ იქნა სელის საკვლევი ფორმის L3 (პირობითი დასახელება).

ტყის იშვიათი სახეობების, ხეხილის ველური წინაპრების გენეტიკური რესურსების შესწავლისა და მეთუთეობის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით:

- პირველად საქართველოსთვის აღწერილი იქნა მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყის უბნები საერთაშორისო კრიტერიუმების მიხედვით;
- გაფართოვდა საკოლექციო ნარგაობა, სადაც წარმოდგენილია 49 სახეობის 300-მდე მცენარე;
- დეტალური ინვენტარიზაციის საფუძველზე დამუშავდა მასალები აჭარის კოლხური ტყის 8 იშვიათ სახეობაზე; აქედან, 4 სახეობისათვის მომზადდა გავრცელების არეალის ამსახველი რუკები;
- შეგროვდა და დამუშავდა ამ სახეობათა თესლის 19 ნიმუში სათესლე ბანკისათვის;
- ბიოლანდშეტების მოწყობის მიზნით, ქარსათარი ზოლებისა და პლანტაციების მოსაწყობად წარმოებს ადგილობრივი და არაადგილობრივი, არაინვაზიური სახეობების მოძიება, კვლევა და საქართველოს პირობებისთვის პერსპექტიული ფორმების შერჩევა.

მარცვლოვანი კულტურების ჯიშთა გამოცდის, ადგილობრივი გენოფონდის მოძიება-კონსერვაციის, ნიადაგურ-კლიმატურ პირობებთან ადაპტაციის, ბიოქიმიური და კომერციული მაჩვენებლების შესწავლის მიზნით განხორციელდა:

- ხორბლის ენდემური სახეობებისა (5) და სახესხვაობების(14) რეგენერაცია და კონსერვაცია;
- ხორბლის აბორიგენული ჯიშ-პოპულაციების(16) გამრავლება;
- ადგილობრივი ჯიშების(8) სუპერელიტური თესლის წარმოება;
- თავთავიანი კულტურების ელიტური სათესლე მასალის მიღება;
- საშემოდგომო ხორბლის საერთაშორისო სანერგეების 470 გენოტიპი, ქერის, შვრიის, ტრიტიკალეს და ჭვავის 40 ჯიშ-ნიმუშის, ასევე, საგაზაფხულო ხორბლისა და ქერის საერთაშორისო სანერგეების 300 გენოტიპის შესწავლა;
- საერთაშორისო სანერგეებიდან გამორჩეულ იქნა ადგილობრივ პირობებთან ადაპტირებული ხორბლის და ქერის 75 პერსპექტიული ფორმა;

- მარცვლის მაღალი ხარისხობრივი და გემური მაჩვენებლების მიხედვით, წარმოებაში გავრცელების მიზნით, ქართული ხორბლის ჯიშების (ახალციხის წითელი დოლი, თეთრი დიკა, შავფხა) გამრავლება;
- საქპატენტის მიერ შვრიის ჯიში „არგო“-ს რეგისტრაცია;
- საკოლექციო სანერგეში 196, თვითდამტვერილი ხაზების სანერგეში 506, საკონტროლო ჯიშთა გამოცდაში 18, წინასწარ ჯიშთაგამოცდაში 26, საკონკურსო ჯიშთაგამოცდაში 41 და საჰიბრიდიზაციო სანერგეში 3 ნომრის შესწავლა;
- სელექციური მიზნით 827 ჰიბრიდისა და ხაზის შესწავლა;
- სიმინდის ადგილობრივი ჯიშების სუპერელიტურისა და ელიტური თესლის მიღება;
- სიმინდის ჰიბრიდული ფორმების მიღების მიზნით, მშობელი ფორმების შერჩევის მეთოდის დამუშავება;
- მესიმენდობის ყველა ზონისათვის 4 ახალი მარტივი ხაზთაშორისი და ერთი სინთეტიკური ჰიბრიდისა და ერთი სახამებლიანი შავი ჯიშის გამოყვანა;
- 2017 წელს, დაპატენტებულია სიმინდის ახალი ჯიში სახამებლიანი შავი (ბიულეტენი #2(42) 2017 წელი);
- ჰიბრიდების მშობელი ხაზების სათესლე სანერგეებიდან მიღებულია 4 ხაზის 156 კგ სუპერელიტური სათესლე მასალა, რომელიც გამოყენებული იქნება ჰიბრიდების F1-ის მისაღებად;
- სტერილურ საფუძველზე მიღებულია ჰიბრიდ წეროვანი1-ის F1 სათესლე მასალა 811 კგ (ტაროში) და ჰიბრიდ ყაზბეგის - 84 კგ.

საქართველოში თანამედროვე ბიოტექნოლოგიური მეთოდების (ინ ვიტრო) გამოყენებით პირველადი მეთესლეობის, ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი კულტურების მაღალ-ხარისხიანი, უვირუსო სათესლე და სარგავი მასალის წარმოების მიზნით მცენარეთა მიკროკლონური (in vitro) გამრავლებისა და უვირუსო სარგავი მასალის კვლევის სამსახურში შემუშავებულია:

- კარტოფილის უვირუსო სათესლე მასალის მიღების ენერგოდამზოგავი ტექნოლოგია;
- გოჯი-ბერის უვირუსო სარგავი მასალის წარმოების ეფექტიანი ტექნოლოგია;
- ქართული ვაზის მცირედ გავრცელებული ჯიშების ინ ვიტრო გამრავლების პირველადი კვლევის დადებითი შედეგები: შემუშავებულია ვაზის ინ ვიტრო გამრავლების მცენარიდან აღებული პირველადი სტერილური ქსოვილის (ექსპლანტის) მიღების ტექნოლოგია;
- მიღებულია: ლურჯი მოცვის, კურკოვანი კულტურების კლონური საძირის - MRS -სა და ბატატის (ტკბილის კარტოფილი) ინ ვიტრო გამრავლების პირველადი კვლევის დადებითი შედეგები: შემუშავებულია პირველადი სტერილური ექსპლანტის მიღების ტექნოლოგია და ყლორტების პროლიფერაციის ოპტიმალური საკვები არეები;
- შემუშავებულია ვაზის ჯიშთა (ციცქა, ქისი, ცოლოკოური, რქანთელი) ყლორტების განვითარებისათვის საჭირო ოპტიმალური საკვები არეები;
- გამორჩეულია CIP-ის კლონებს შორის გვალვისა და დაავადებებისადმი შედარებით გამძლე 30 მაღალმოსავლიანი ახალი კლონი;

თვლადი ინდიკატორები:

კარტოფილის 3 ადგილობრივი და 9 ინტროდუქცირებული ჯიშის, CIP -ის 76 ახალი კლონის 82,000 -მდე SSSE კატეგორიის სათესლე მასალა.

გოჯი-ბერის 300 საბაზისო ნერგი;

ლაბორატორიაში არსებული სადედე მცენარეები.

საქართველოში ბიოაგრონარმოების განვითარებისა და ხელშეწყობის მიზნით :

- გამოკვლეულია ადგილობრივი და უცხოური წარმოების 37 ბიოპრეპარატი მარცვლეულ და ბოსტნეულ კულტურებზე;
- დადგენილია ბიოპრეპარატების მცენარეთა მასტიმულირებელი, განვითარების ხელშეწყობი თვისებები, რის საფუძველზეც, მათი გამოყენება რეკომენდირებულია როგორც ბიო, ასევე ტრადიციულ ინტენსიურ მეურნეობებში;
- 2017 წელს, ბიონაკვეთზე ჩატარებული კვლევების შედეგად, მიღებულია ხარისხოვანი და სტაბილური მოსავალი;
- მიღებული კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით, საქართველოში არსებულ პრეპარატებს ეძლევათ რეკომენდაცია მათი გამოყენების შესაძლებლობებზე.

თესლისა და სარგავი მასალის წარმოების განვითარების მხარდაჭერის მიზნით:

- შეიქმნა: ხორბლის ენდემური სახეობების, სიმინდის და ლობიოს ადგილობრივი ჯიშების ex-situ აქტიური კოლექცია;
- დაიწყო მინდვრის კულტურების თესლის გენბანკის ფუნქციონირება;
- ახალი ჯიშების დაცვის საერთაშორისო გაერთიანების (UPOV) - ის მეთოდიკის საფუძველზე, პირველად საქართველოში მომზადდა ქართული ტექნიკური კითხვარი ხორბლის ენდემური სახეობებისათვის: მახა *Triticum macha* „Makha“; კოლხური ასლი *Triticum georgicum* „Kolkhuri asli“; ზანდური *Triticum timopheevii* „Zanduri“; დიკა *Triticum aestivum* „Dika“;
- სიმინდის (3), ლობიოს (5) ტრადიციული ჯიშები დახასიათებულია ახალი ჯიშების დაცვის საერთაშორისო გაერთიანების (UPOV) - ის მეთოდიკის მიხედვით;
- კატალოგში შესატანად მომზადებულია საქართველოში გასავრცელებლად დაშვებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების: ხორბლის 4 ენდემური სახეობა, სიმინდის 3 ჯიში და სხვა. კატალოგს თან დაერთვება ფოტომასალაც.

- მომზადდა საქართველოს კანონი სავალდებულო სერტიფიცირებისადმი დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების გასავრცელებლად დაშვებისა და მეთესლეობის შესახებ.

მომზადდა კანონქვემდებარე აქტები:

- „სავალდებულო სერტიფიცირებისადმი დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების თესლისა და სარგავი მასალის ეტიკეტირების წესი“;
- სავალდებულო სერტიფიცირებას დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების თესლის და სარგავი მასალის სერტიფიცირების წესი“;
- „ჯიშების სასოფლო-სამეურნეო სარგებლიანობაზე გამოცდის/შემოწმების ორგანიზაციული და მეთოდოლოგიური სქემა“;
- საქართველოს ტერიტორიაზე გასავრცელებლად დაშვებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების ეროვნული კატალოგისა და ეროვნული კატალოგის წარმოების წესი;
- „სავალდებულო სერტიფიცირებისადმი დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ნუსხა“.

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ფარგლებში, საქართველოს აქვს ვალდებულება, აწარმოოს სერტიფიცირებული სათესლე მასალა. ამ მიზნით, შემოწმებულია ხორბლისა და ქერის 140,35ჰა (66,6%), სიმინდის 22ჰა (26%) და სოიას 20 ჰა (7,5%); სერტიფიცირებულმა სათესლე მასალამ, შესაბამისად, შეადგინა: ხორბალი 363,31 ტ. (87%), სიმინდი 16,426 ტ. (4%), ქერი 36.5 ტ. (8,7%) და სოია 752 კგ (0,3%).

2017 წლისათვის, მთლიანობაში, სერტიფიცირებას დაქვემდებარებულმა სათესლე ფართობებმა ხორბლისათვის 68%, სიმინდისათვის 12%, ქერისათვის 8% და სოიასათვის 12% შეადგინა.

ნებაყოფლობითი სერტიფიცირების სისტემის დანერგვის ფარგლებში, სტანდარტებისა და სერტიფიცირების სამსახურის მიერ, 2015-2017 წლების მდგომარეობით, სერტიფიცირებულია ხორბლის და ქერის კულტურების თესლის პარტიები (seed lot):

- 2015 წელი - ხორბალი - 27, ქერი - 0
- 2016 წელი - ხორბალი - 33, ქერი - 1
- 2017 წელი - ხორბალი - 15, ქერი - 3

სერტიფიცირებულია ხორბლის და ქერის კულტურების სათესლე მასალა (ტონა):

- 2015 წელი - ხორბალი - 651.7 ტონა, ქერი - 0
- 2016 წელი - ხორბალი - 770.5 ტონა, ქერი - 25 ტონა
- 2017 წელი - ხორბალი - 363.31 ტონა, ქერი - 36.5 ტონა

სერტიფიცირებული სათესლე ნაკვეთების ხორბლის და ქერის კულტურების ფართობებმა შეადგინა:

- 2015 წელი - ხორბალი - 527 ჰა, ქერი - 0

ჩატარებულია:

- 152 ლაბორატორიული ანალიზი

გაცემულია:

- 34 ჯიშობრივი ხარისხის დამადასტურებელი სერტიფიკატი
- 11566 - მდე სერტიფიცირებული სათესლე მასალის აღმნიშვნელი ეტიკეტი

შეიქმნა:

- ხეხილოვანი და კენკროვანი კულტურების სარგავი მასალის ინსპექტირების აქტის 8 ფორმა
- სანერგე მეურნეობების მდგომარეობის შესწავლის მიზნით, მეურნეობაში ზოგადი მდგომარეობის აღმწერი კითხვარი

შემონმებულია:

- 52 სანერგე მეურნეობა. 49 დააკმაყოფილა კვალიფიციურობის სტატუსი.

მცენარეთა დაცვის ინტეგრირებული სისტემების კვლევისა და შედეგების დანერგვის მიზნით:

- განხორციელდა ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი (ვაზი, თხილი, კურკოვანი) კულტურების მავნე ორგანიზმების შესწავლა და დაავადებებთან კვლევა, შემუშავდა ვაზის მავნე ორგანიზმებთან ბრძოლის ფენოკალენდარული სქემები, მავნე ორგანიზმებისაგან ინტეგრირებული დაცვის ფენოკალენდარული სქემები;
- მცენარეთა ინტეგრირებული დაცვის კვლევის კუთხით, ჩატარებულია რეგიონული კვლევები. შეფასებულია ფიტოსანიტარული მდგომარეობა როგორც თხილის, ციტრუსების, ხეხილისა და ვაზის ნარგაობებში, ასევე ხორბლისა და კარტოფილის ნათესებში; გამოიკვთა დომინანტი დაავადებები, მავნებლები, სარეველები და დაისახა მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები;
- გამოკვლეულია და გაცემულია შესაბამისი რეკომენდაციები რეგიონებიდან მოწოდებული დაავადებული მცენარეების 50-ზე მეტ ნიმუშზე;
- მილანის უნივერსიტეტის პროფესორებთან ერთად, გამოკვლეულია ვაზის, ხეხილისა და კარტოფილის ვირუსული, ფიტოპლაზმური, სოკოვანი დაავადებები;
- პირველად საქართველოში, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ვირუსოლოგიის ლაბორატორიაში, მცენარეთა ფიტოპლაზმური დაავადებების კვლევა განხორციელდა მოლეკულური დიაგნოსტიკის უახლესი მეთოდით: რეალური დროის პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქციით (RT PCR). გამოკვლეულ იქნა ვაზის 5 სხვადასხვა ჯიშის 24 ნიმუში.

საქართველოს ნიადაგის ნაყოფიერების შესწავლის მიზნით:

- საკვლევი პროექტის „ქვემო ალაზნის სარწყავი სისტემის ზონის დამლაშებული ნიადაგების ინვენტარიზაცია და მათი რაციონალური გამოყენება“ ფარგლებში, სიღნაღის მუნიციპალიტეტში (სოფლები: ჯუგანი, ტიბანი და ერისიმედი) გამოკვლეულ და შეფასებულ იქნა ნიადაგის 8 ნიმუში, მათი დამლაშების, გაბიცობების ხარისხი და ნაყოფიერების დონე; აღნიშნულ მუნიციპალიტეტში ნიადაგის აღდგენა-გაუმჯობესება დაგეგმილია საპილოტე პროექტის სახით საერთაშორისო დონორების მიერ დაფინანსებული პროექტის „მინის დეგრადაციისა და სიღარიბის შემცირების

მიზნით სასოფლო ტერიტორიებზე ლანდშაფტისა და მიწის რესურსების მდგრადი მართვის დანერგვა“ ფარგლებში;

- საკვლევი პროექტის „საქართველოს ნიადაგების საერთო მდგომარეობის შესწავლა-ინვენტარიზაცია“ ფარგლებში, მცხეთის, დუშეთისა და კასპის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე მომზადდა ნიმუშების აღების წერტილების განმსაზღვრელი ბადე 20,000 ჰა ფართობისათვის. ბადის შედგენა დაფუძნებულია ევროკავშირის (G. Tóth, A. Jones and L. Montanarella (eds.). LU-CAS Topsoil Survey, methodology, data and results. JRC, EC, Ispra, Italy, 2013) და FAO GSP-ს მეთოდოლოგიაზე (Yusuf Yigini, Rainer Baritz, Ronald R. Vargas (eds.). Soil Organic Carbon Mapping Cookbook. FAO, Rome, Italy, 2017) და შედგენილია გეოსაინფორმაციო სისტემების გამოყენებით;
- დასავლეთ საქართველოს ტენიანი სუბტროპიკული ზონის მუხავე ნიადაგების შესწავლისა და ნაყოფიერების გაუმჯობესების მიზნით, შესწავლილია ნიადაგის 215 ნიმუში; გაცემულია რეკომენდაციები.

„საქართველოში გავრცელებული შინაური ცხოველების, ფრინველების, თევზების და სამეურნეო-სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშების და პოპულაციების აღდგენა-გაუმჯობესებისა და გენეტიკური ბანკის შექმნის“ მიზნით:

- მოძიებულია მეგრული წითელი საქონლის 53 ფური, 2 კურო; შესწავლილია 35 სული ქართული მთის ჯიშის ფშავ-ხევსურული პოპულაციები და შესწავლილია მათი პროდუქტიულობა;
- საქართველოს 28 მუნიციპალიტეტში (მცხეთა, გორი, ხაშური, დუშეთი, თიანეთი, თეთრიწყარო, გარდაბანი, მარნეული, ცაგერი, ლენტეხი, ამბროლაური, ონი, ჩოხატაური, ახალციხე, ახალქალაქი, აბაშა, ჩხოროწყუ, წალენჯიხა, ზესტაფონი, სამტრედია, წყალტუბო, საგარეჯო, თელავი, ახმეტა, გურჯაანი, დედოფლისწყარო, მარტვილი, ხობი) კოპროლოგიურად გამოკვლეულია 1,213 მსხვილფეხა რქოსანი, 211 რთული ნაჯვარი ღორი, 98 კახური და სვანური ღორი; გაცემულია რეკომენდაციები;
- მოძიებულია 400 სული ტიპური თუშური ცხვარი, 30 სული ქართული ნამმატყლიანი ცხვარი, 40 სული ნახევრადნამმატყლიანი ცხვარი, 290 სული იმერული ცხვარი, 300-მდე მეგრული თხა და სვანური ღორი; მოძიებული იქნა გადაშენების და გაქრობის ზღვარზე მყოფი ნახევრად ნამმატყლიანი ცხიმკუდიანი და ნამმატყლიანი ცხიმკუდიანი ცხვრის ჯიშების 17 წერტილი;
- სამეგრელოს რეგიონში შერჩეულია ქართული ფუტკრის მეგრული პოპულაციის ოჯახები;
- ჩატარებულია სასელექციო სამუშაოები ქართული მთის ძროხის ფშავ-ხევსურული პოპულაციის 28 სულ მსხვილფეხა რქოსანზე (მათ შორის, 12 ფური, 2 კურო და 14 მოზარდი);
- შესწავლილია ჰოლშტინური და შვიცური ჯიშის ძროხის პროდუქტიულობა;
- სელექციისა და გამრავლების მიზნით, მოძიებული და მოშენებულია 120 კახური ღორი;
- მეფრინველეობის სანაშენე ბირთვის შექმნის მიზნით, მოძიებული და შესწავლილია ადგილობრივი ქათმის, ჭრელი იხვის და ჯავახური ბატის პოპულაციები;
- მოძიებულია კოლხური ხოხბის კერები და შესწავლილია მათი პროდუქტიულობა; ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის, სოფელ სულდის ტბებში მოძიებულია ფარავნის კობრის პოპულაციის ინდივიდები, რომლებიც შეჯვარებულია რიონის კობრთან;
- სამეგრელოს რეგიონში შერჩეულია ქართული ფუტკრის მეგრული პოპულაციის ოჯახები; შესწავლისა და კვლევების საფუძველზე სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ბაზაზე შექმნილია ქართული ფუტკრის მეგრული პოპულაციის სასელექციო ჯგუფი.
 - აქტიურ სემონზე განისაზღვრა თაფლისა და სხვა პროდუქტების დაგროვების დინამიკა;
 - სანაშენე ფუტკრის ოჯახებიდან გამოწურულ იქნა 156 კგ თაფლი - კვლევისთვის;
 - შედგენილ იქნა 15 ამანათნაყარი;
 - მიღებულ იქნა 1.5 კგ ცვილი;
 - დამატებითი პროდუქტები გადაყვანილ იქნა პირობით თაფლერთეულებში.
- დამუშავებულია თაფლოვანი მცენარეების 22 სახეობის შემადგენლობა - ნაბლი, ცაცხვი, თეთრი

- აკაცია, ნეკერჩხალი, უთხოვარი, კრიპტომერია, ბზა, ბალამნარა, ბალი, პანტა, მსხალი, ტუნგი, ტყემალი, ჭნავი, ხურმა, დიდგულა, მანდარინი, მოცვი, შქერი, წყავი, ჭყორი.
- მოდიებული იქნა ახალი მაღალპროდუქტიული თაფლოვანი მცენარეები - ვარდკანაფა (*Eupatorium cannabinum L.*), ირმისმხალა (*Serratula quinquefolia M.B.*), წვრილყვავილა (*Aesculus parviflora L.*);
- შენარჩუნებულია თუთის აბრეშუმხვევიას 65 საკოლექციო, უცხოური და თანამედროვე ადგილობრივი ჯიშები;
- „საქპატენტში“ დასარეგისტრირებლად გადაცემულია მონაცემები თუთის აბრეშუმხვევიას 4 ჯიშის შესახებ.

სოფლის მეურნეობის პროდუქტთა შენახვა-გადამუშავების თანამედროვე ტექნოლოგიების კვლევისა და შესწავლის მიზნით:

- ჯილაურას ექვერემენტალურ ბაზაზე დამზადდა 104 ქართული ვაზის ჯიშისაგან ღვინის საკვლევი ნიმუში;
- ყურძნის მოსავლიანობის, დამზადებული ღვინოების ფიზიკო-ქიმიური მაჩვენებლების შესწავლითა და ორგანოლექტიური თვისებების მიხედვით, გამოიკვეთა საქართველოს რეგიონებისათვის შესაძლო პერსპექტიული ჯიშები;
- ღვინის სენსორული შესწავლა განხორციელდა, როგორც სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მიერ შემუშავებული მეთოდით, ასევე ღვინის ეროვნულ სააგენტოსთან ერთობლივი პროექტის ფარგლებში, მონვეული იტალიელი სპეციალისტების მონაწილეობით;
- ჩატარდა ვაშლის ძმრისა და სიდრის საკვლევი ნიმუშთა დეგუსტაცია; რეკომენდაციები გაენიათ ფერმერებსა და დაინტერესებულ პირებს.

სურსათის უვნებლობის რისკის შეფასების მიზნით, შეფასებულია :

- სასმელ წყალთან დაკავშირებული რისკები;
- ანტიბიოტიკებით სასურსათო პროდუქციის დაბინძურებასთან დაკავშირებული პოტენციური საფრთხეები;
- მონიტორინგის განხორციელებისა და შედეგების რისკის შეფასების მიზნით გამოყენების შესაძლებლობები და განუსაზღვრელობები;
- სურსათში აკრილამიდის რისკი;
- სურსათში ტყვიის რისკები.

აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით, შემუშავებულია რეკომენდაციების სამუშაო ვერსია რისკის შეფასების მიზნებისთვის, რომლებიც გადაგზავნილია რისკის მმართველებთან შემდგომი კონსულტაციებისა და განხილვებისთვის.

სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების თანამედროვე სამანქანო ტექნოლოგიების კვლევის მიზნით დამუშავებულია:

- ჩაის კულტურის სასხლავ-დამქუცმაცებელი, მინერალური სასუქების შემტანი და ერთდროულად რიგთაშორისებში ნიადაგდამამუშავებელი კომბინირებული აგრეგატის ტექნოლოგიური სქემა;
- თვითმავალ შასზე დააგრეგატებულია და სანარმოო პირობებში გამოცდილია მინერალური სასუქების შემტანი და ნიადაგდამამუშავებელი აგრეგატი;
- ჩაის ბუჩქების ნახევრადმძიმე სასხლავ-დამქუცმაცებელი მონეობილობის ტექნოლოგიური სქემა, დამზადებულია საცდელი ნიმუშის მოდელი;
- ბაზოებზე მარწყვის წარმოების მანქანური ტექნოლოგია და გამოცდილია ყვარლის მუნიციპალიტეტში;
- უვლო მაცვლის წარმოების თანამედროვე სამანქანო ტექნოლოგია და გავრცელებულია გურჯაანის მუნიციპალიტეტის კოოპერატივში „გილე“;
- სუსტ საძირვე ხეხილის წარმოების თანამედროვე სამანქანო ტექნოლოგია და გავრცელებულია ქარელის რაიონის სოფელ ბრეთში (ინდემნარმე გ.თედიაშვილის ნაკვეთი);

- სიმინდის წარმოების მინიმალური ტექნოლოგია (გავრცელებულია სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის წილკნის ბაზაზე);
- შესწავლილი და დადგენილია საქართველოში ჩაის პლანტაციების დღევანდელი მდგომარეობა და პლანტაციების მოვლა-მოყვანისათვის არსებული სამანქანო ტექნოლოგიების მუშაობა და მათი ნაკლოვანებები.

ფერმერთა ცოდნის, გამოცდილების, თანამედროვე ტექნოლოგიების, ახალი ჯიშებისა და ახალი მეთოდების შესახებ ინფორმაციის გაზიარების მიზნით:

- მიზნობრივ სეგმენტზე დარიგებულია 35 დასახელების თემატური ბროშურა, ფენოკალენდარული სქემები და გაცემულია რეკომენდაციები (მათ შორის, სატელეფონო და ონლაინ რეჟიმში);
- საქართველოს მასშტაბით ჩატარებულია თემატური ტრენინგები და მობილური ექსტენცია: მცხეთა-მთიანეთის 14, ქვემო ქართლის 27, შიდა ქართლის 16, კახეთის 22, იმერეთის 15, სამცხე-ჯავახეთის 22, ყაზბეგის 3, მესტიის 5, გურიის 9, რაჭა - ლეჩხუმის 12 და სამეგრელოს 61 სოფელში. სულ 206 სოფელი 11 რეგიონის მასშტაბით;
- ექსტენციის პროგრამის ფარგლებში გადამზადდა 7500-მდე ფერმერი;
- დასრულდა საქართველო-ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის ტექნიკური თანამშრომლობის პროექტის პირველი ფაზა, რომლის ფარგლებშიც, გრძელდებოდა ფერმერების გადამზადება ბოსტნეული კულტურების მოვლა-მოყვანის საკითხებზე. პროექტის ფარგლებში, 2017 წელს, 200-მდე ფერმერი, დაინტერესებულ პირი და აგრარული მიმართულების სტუდენტი გადამზადდა;
- რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონში ჩატარდა სემინარი თემაზე: „მევენახეობა-მელვინეობის ტრადიციები და განვითარების პერსპექტივები რაჭა-ლეჩხუმში“; გადამზადდა და რეკომენდაციები მიეცა 70-მდე ადგილობრივ ფერმერს;
- შიდა ქართლის რეგიონში გაიმართა თემატური სემინარები მევენახეობის, მეხილეობის, მელვინეობის, სერტიფიცირებისა და მეცხოველეობის საკითხებზე; გადამზადდა და რეკომენდაციები მიეცა 50-მდე ფერმერსა და დაინტერესებულ პირებს.

საერთაშორისო თანამშრომლობა

- იტალია, ქ. რომი - მე-16 რეგულარული სესია „ბიომრავალფეროვნების როლი სურსათის წარმოებასა და სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარებისათვის“. სესიაზე განხილულ იქნა მცენარეთა, ტყის, ცხოველთა მიკროორგანიზმთა და უხერხემლოთა გენეტიკური რესურსების, აგრეთვე, წყლისა და ნიადაგური რესურსების დაცვა-განვითარების საკითხები; სესიას გაეროს სურსათის და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) წევრი 178 სახელმწიფოს და ევროკავშირის წარმომადგენელი ესწრებოდა;
- აზერბაიჯანი, ქ. შუვი - შავი და კასპიის ზღვის, ცენტრალური აზიის ქვეყანათა ასოციაციის რიგით მე-8 საერთაშორისო კონფერენცია მეაბრეშუმეობის დარგის მიმართულებით „Change of Climate and Pesticides – New Challenges in Sericulture“. კონფერენციაში მონაწილეობდა 20-მდე ქვეყნის წარმომადგენელი, მათ შორის, ბულგარეთის, რუმინეთის, ჩინეთის, კუბის და სხვა ქვეყნების მეაბრეშუმეები. კონფერენციის მიზანი: მეაბრეშუმეობის დარგის არსებული მდგომარეობა და განვითარების პერსპექტივები;
- იტალია, ვალეკორსა - სამუშაო შეხვედრა „The Globally Important Agricultural Heritage Systems (GIAHS) European Workshop: Ideas and Experience-Sharing on GIAHS in Europe and Central Asia.“ - მსოფლიო მნიშვნელობის მქონე სასოფლო-სამეურნეო მემკვიდრეობის შესახებ (Globally Important Agricultural Heritage Systems (GIAHS) სამუშაო შეხვედრას ევროპისა და აზიის წამყვანი ქვეყნების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ; შეხვედრის მიზანი: აგროტურიზმის მიმართულებები და განვითარების შესაძლო პერსპექტივები მსოფლიოში და, მათ შორის, საქართველოშიც. მიზნობრივ ინფორმაცია საქართველოს აგროლანდშაფტების შესახებ, რომელსაც, შესაძლოა, GIAHS-ის სტატუსი მიენიჭოს, რაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს აგროტურიზმის განვითარებასა და ქართული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ცნობადობის ამაღლებას საერთაშორისო ბაზარზე;

- აზერბაიჯანი, ქ. გაბალა - „მურაბის მე-5 საერთაშორისო ფესტივალი“. 25 ქვეყნის წარმომადგენლებს შორის, საკუთარი სტენდი საქართველომაც წარმოადგინა. ფესტივალის მიზანი: სოფლის მეურნეობის შენახვა-გადამუშავების პროდუქტების გაცნობა-დეგუსტაცია და საუკეთესოს გამოვლენა; 15 ვაცინი საერთაშორისო ჟიურის შეფასებით, ფესტივალის მთავარი ჯილდო (ოქროს გრანპრი) სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევით ცენტრში დამზადებულმა ალუბლის მურაბამ მოიპოვა;
- საქართველო, ქ. თბილისი - NASA-ს (The National Aeronautics and Space Administration) ტყის და მიწის დაფარულობის და გლობალური დაკვირვების სისტემის (GOF/GOLD - Global Observations of Forest and Land Cover Dynamics) პროექტის ფარგლებში გაიმართა საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციები: „კავკასიის ანალოგიური ქსელის დამფუძნებელი კონფერენცია“; „მოქმედი საინფორმაციო ქსელების მსოფლიო სამიტი“. მასპინძელი ორგანიზაცია: სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი; მონაწილე მხარეები: საქართველო და მსოფლიოს 15 ქვეყნის 40-მდე დელეგატი; კონფერენციის მიზანი: საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება, მონაცემთა გაცვლა და გრძელვადიანი მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბების მიზნით, ამ მიმართულებით შესაძლებლობების გაძლიერება;
- საბერძნეთი, ქ. ჰერაკლიონი - 260-ე საერთაშორისო კონფერენცია „გარემო და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები“ (ICENS – International conference of Environment and Natural science); კონფერენციის მიზანი: მეცნიერების და სტუდენტთა მიმდინარე კვლევითი საქმიანობების გაცნობა მეწარმეებსა და ბიზნესსექტორის წარმომადგენლებისათვის; დელეგატთა ახალი იდეების, მოსაზრებებისა და გამოცდილების გაზიარება; სამომავლო თანამშრომლობისათვის ბიზნესპატრნიორული ურთიერთობების დამყარება;
- საქართველო, ქ. თბილისი - კარტოფილის საერთაშორისო ორგანიზაციის წარმომადგენლობითი ოფისის გახსნა საქართველოში და საერთაშორისო ვორქშოპი - „საქართველოში სოფლად საარსებო საშუალებების გაძლიერება: ჯანსაღი თესლის წარმოების ინტეგრირებული მიდგომის დანერგვა კარტოფილის ადგილობრივი თესლწარმოების სისტემაში“; ღონისძიების მიზანი: მეკარტოფილეობა და მისი განვითარების პერსპექტივები საქართველოში, საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება და რეკომენდაციები ფერმერებს. ღონისძიებას ესწრებოდნენ წარმომადგენლები აზიის, აფრიკისა და ლათინური ამერიკის კარტოფილის წარმომადგენლობითი ცენტრებიდან;
- საქართველო, ქ. თბილისი - საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მევენახეობა და მეღვინეობა ევროპის ქვეყნებში, ისტორიული ასპექტები და პერსპექტივები“. ღონისძიებას ადგილობრივი დელეგატების გარდა, საფრანგეთის, იტალიის, რუმინეთის, ესპანეთის, სლოვაკეთის, უკრაინისა და მოლდოვას წარმომადგენლებიც ესწრებოდნენ. კონფერენციის მიზანი: მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარებისათვის ევროპის ქვეყნების და, მათ შორის, საქართველოს სამომავლო პერსპექტივების ჩამოყალიბება, ევროპის და სხვა ქვეყნების მეცნიერების მიერ დარგში მიღწეული ინოვაციური ტექნოლოგიების განზოგადება და დარგის შემდგომი აღმავლობისათვის მეცნიერების და სხვა სპეციალისტების კვლევების და სამეცნიერო მიღწევების კუთხით ურთიერთგაცვლითი ღონისძიებების ჩატარება;
- საქართველო-ჩინეთის ტექნიკური თანამშრომლობის პროექტის ფარგლებში, ბოსტნეული კულტურების მოვლა-მოყვანის თანამედროვე ტექნოლოგიების შესახებ გრძელვადიანი ტრენინგებით (ხუთი 12 დღიანი სემინარი) გადამზადდა 500-მდე ფერმერი და დაინტერესებული პირი;
- საქართველო-ჩინეთის ერთობლივი ტექნიკური თანამშრომლობის პროექტის ფარგლებში, ჩინეთში ქართველმა ფერმერებმა გაიარეს ერთთვიანი სასწავლო კურსი - ბოსტნეულის მოვლა-მოყვანის თანამედროვე ტექნოლოგიების შესახებ. აღნიშნული ტრენინგი სპეციალურად ქართველი ფერმერებისთვის ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის ვაჭრობის სამინისტროს ინიციატივითა და ფინანსური მხარდაჭერით განხორციელდა;
- მეცნიერებისა და ინოვაციების თბილისის ფესტივალის ფარგლებში, ცენტრის მეცნიერ-თანამშრომლებმა საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში ჩაატარეს საჯარო ლექციები მეცხოველეობისა და მემცენარეობის მიმართულებით.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგია და 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმა

შემუშავდა და მთავრობის 2017 წლის 28 დეკემბრის N593 დადგენილებით დამტკიცდა საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგიის 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმა, რომელიც სხვადასხვა დარგობრივი და სექტორული მიმართულების 69 პროგრამას აერთიანებს.

სოფლის განვითარების სტრატეგია და შესაბამისი სამოქმედო გეგმა (2018-2020 წლები) შემუშავებულია საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კოორდინაციით, ყველა შესაბამისი სახელმწიფო უწყების ჩართულობით, გაეროს განვითარების პროგრამასთან (UNDP) აქტიური თანამშრომლობითა და მხარდაჭერით. დოკუმენტის შემუშავების პროცესში უზრუნველყოფილი იყო დაინტერესებულ პირთა ჩართულობა. შეხვედრები ჩატარდა საქართველოს რეგიონების, მათ შორის, მუნიციპალიტეტების, ბიზნესსექტორის, არასამთავრობო ორგანიზაციების და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებთან.

საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წლების სტრატეგიის 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმის ხარჯები ასახულია თითოეული მონაწილე სამინისტროს საშუალოვადიან 2018-2021 წწ სამოქმედო გეგმებში, რომლებიც სრულად შეესაბამება ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების 2018-2021 წლების დოკუმენტს.

სტრატეგია მოიცავს სოფლის განვითარებასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა მიმართულებას, მათ შორის, სოფლის მეურნეობას, გარემოს დაცვას, ტურიზმს, სოფლის ინფრასტრუქტურას, სოფლის ეკონომიკურ განვითარებას და ა.შ. პროცესში ჩართული თითოეული სამთავრობო უწყების პასუხისმგებლობას წარმოადგენს, ადგილობრივი საჭიროებების გათვალისწინებით, ისეთი ღონისძიებებისა და პროგრამების განხორციელება, რომელიც ხელს შეუწყობს სტრატეგიით განსაზღვრული ამოცანების შესრულებას და სოფლის განვითარების მიმართულებით ეფექტიანი პოლიტიკის განხორციელებას.

სტრატეგიის ხედვას წარმოადგენს საქართველოს სოფლის მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის და სოციალური მდგომარეობის მუდმივი ზრდის უზრუნველყოფა, რომელიც დაეფუძნება მრავალფეროვან ეკონომიკურ შესაძლებლობებს, ხელმისაწვდომ სოციალურ სიკეთეებს, მდიდარ კულტურულ ცხოვრებას, გარემოს დაცვასა და ბუნებრივი რესურსების მდგრად მართვას.

სტრატეგიაში განსაზღვრულია სამი ძირითადი პრიორიტეტული მიმართულება, კერძოდ: ეკონომიკა და კონკურენტუნარიანობა, სოციალური პირობები და ცხოვრების დონე, გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა.

სოფლის განვითარების სტრატეგიის განხორციელებას კოორდინაციას უწევს სოფლის განვითარების უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭო, რომელიც საქართველოს მთავრობის N639 დადგენილებით შეიქმნა. საბჭო უზრუნველყოფს ამ პროცესში ყველა შესაბამისი პასუხისმგებელი სახელმწიფო უწყების ჩართულობას. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო არის სოფლის განვითარების სტრატეგიისა და შესაბამისი სამოქმედო გეგმის განხორციელების პროცესში წამყვანი უწყება, რომელიც საკოორდინაციო საბჭოს ხელმძღვანელობს.

სოფლის განვითარების სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის განხორციელების დაფინანსების ძირითადი წყაროს წარმოადგენს სახელმწიფო ბიუჯეტი. სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის ეფექტიანი განხორციელებისათვის, გათვალისწინებულია მჭიდრო თანამშრომლობა საერთაშორისო პარტნიორებთან, საერთაშორისო დონორებთან და საფინანსო ინსტიტუტებთან როგორც რესურსების მობილიზების, ასევე, ტექნიკური მხარდაჭერის მიღების მიმართულებით; ამ მხრივ, პრიორიტეტულია ევროკავშირთან თანამშრომლობა.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2017 წლის 18 ივლისის N2-129 ბრძანებით დამტკიცდა სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შესრულების მონიტორინგის და შეფასების მეთოდოლოგია, რომელიც თავის მხრივ ეყრდნობა საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 30 დეკემბრის N628 დადგენილებას. დამტკიცებული მეთოდოლოგია მიზნად ისახავს შეაფასოს სტრატეგიის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული, როგორც პროგრამების (ვალდებულების) შესრულება, ასევე პროგრამების (ვალდებულების) განხორციელების შედეგად მიღებული შედეგები.

2017 წლის 22 დეკემბერს საქართველოს სოფლის განვითარების უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭოს მიერ მიღებულ იქნა საქართველოს სოფლის განვითარების 2017-2020 წწ. სტრატეგიის 2018-2020 წწ. სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული ამოცანების ინდიკატორები და ამოცანების ინდიკატორების აღწერის ფორმა.

სახელმწიფოს მიერ სოფლის განვითარებისთვის ინიცირებული პროგრამები/პროექტები

ერთიანი აგროპროექტი, რომლის მიზანია სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების გადამამუშავების და შენახვა-რეალიზაციის რგოლების უზრუნველყოფა იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით, აგროსექტორში დაზღვევის განვითარება, სანერგე მეურნეობების მოწყობის და მრავალწლოვანი კულტურების თანამედროვე ბაღების გაშენების ხელშეწყობა, სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსება.

მნიშვნელოვანი ყურადღება ეთმობა ხარისხის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას, რომელიც ხორციელდება „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში. ყველა საწარმო, რომელიც გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროგრამით სარგებლობს, ვალდებულია დანერგოს ISO-22000-ს ან HACCP-ის საერთაშორისო სტანდარტი.

ფერმერთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან აქტიური თანამშრომლობით, ხორციელდება ფერმერთა ექსტენციის სხვადასხვა პროგრამა, შემუშავებულია ექსტენციის სტრატეგია.

ხორციელდება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შესაძლებლობების განვითარებაზე ორიენტირებული პროგრამები.

სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარებზე წვდომისა და მოქნილობის პროექტის (AMMAR) ფარგლებში, ხორციელდება თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი სადემონსტრაციო ნაკვეთების მოწყობა და ფერმერების პრაქტიკული სავლე სწავლება, ფერმერებისთვის გაიცემა მცირე გრანტები.

ხორციელდება პროგრამები, რომელთა საშუალებით ქვეყანაში წლიდან წლამდე იზრდება მელიორირებული (წყალმარეზერვუარული და დრენირებული) მიწების ფართობები, ვითარდება და უმჯობესდება სარწყავი (საირიგაციო) და დამშრობი (სადრენაჟე) სისტემები. ეტაპობრივად ხორციელდება მორწყვის თანამედროვე სისტემების დანერგვა.

მნიშვნელოვანი ყურადღება ეთმობა აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციას ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზრებზე. შემუშავებულია ქართული ღვინისა და ვაზის პოპულარიზაციის მარკეტინგული სტრატეგიული გეგმა, რომლის ძირითადი მიზანია ქართული ღვინის, როგორც კონკურენტუნარიანი კატეგორიის შექმნა და სამიზნე ბაზრებზე დამკვიდრების ხელშეწყობა, რაც ხელს უწყობს საერთაშორისო მასშტაბით ქართული ღვინის ცნობადობის ამაღლებას და სტრატეგიულ ბაზრებზე ექსპორტის ზრდას.

მიმდინარე პროგრამები:

- შეღავათიანი აგროკრედიტი
- აგროდაზღვევის პროგრამა
- „დანერგე მომავალი“
- სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსება
- სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომისა და მოქნილობის პროექტი
- „ქართული ჩაი“
- რძის მწარმოებელი კოოპერატივების ხელშეწყობის პროგრამა
- მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა
- მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა
- მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალურად გამოყენების სახელმწიფო პროგრამა.

2017 წელს შემუშავებული პროგრამები

- მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა. პროგრამა შემუშავდა და განხორციელდა დაიწყო 2017 წელს.

პროგრამით დადგენილი კრიტერიუმების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, კოოპერატივს 100 ტონა ყურძნის პირველადი გადამამუშავებისათვის საჭირო აღჭურვილობა გადაეცემა, ხოლო კოოპერატივმა საწარმოს შენობა-ნაგებობის მოწყობა უნდა უზრუნველყოს.

- მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალურად გამოყენების სახელმწიფო პროგრამა. პროგრამა შემუშავდა და განხორციელდა დაიწყო 2017 წელს.

პროგრამა ხელს შეუწყობს სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას და მათთვის კეთილდღეობის შექმნას. სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში რაციონალურად და სწორად მოხდება სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების გამოყენება. ამ მიზნით, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს, რომლებიც აკმაყოფილებენ პროგრამით დადგენილ კრიტერიუმებს, იჭარით გადაეცემათ სათიბ-საძოვრები და შესაბამისი აღჭურვილობა - ტრაქტორები, სათიბები, ასევე სხვა საჭირო ინვენტარი (გუთანა, როტაციული და სეგმენტური სათიბელა, ფოცხი, მოთიბული მასის დამწეხი და მისაბმელი ტვირთის ტრანსპორტირებისათვის).

პროგრამის გეოგრაფიული არეალი მაღალმთიანი სტატუსის მქონე 21 მუნიციპალიტეტს მოიცავს. პროგრამაში ჩაერთო 29 კოოპერატივი, რომელშიც გაერთიანებულია 851 მეპაიე და მათ საკუთრებაში გააჩნიათ 6,890 ჰექტარი.

პროგრამის ფარგლებში ასევე დაგეგმილია დუშეთის მუნიციპალიტეტში, უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში რძის გადამამუშავებელი საწარმოს აშენება.

- „შეღავათიანი აგროკრედიტის“ მექანიზაციის და აგროლიზინგის ქვეკომპონენტები, რომლებიც დაემატა 2017 წელს.

„შეღავათიანი აგროკრედიტის“ ძირითადი საშუალებებისთვის კომპონენტს 2017 წელს დაემატა ქვეკომპონენტები, კერძოდ: მექანიზაცია, რომელიც გულისხმობს შეღავათიანი აგროკრედიტის გაცემას სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკისა და/ან იმპლემენტის შესაძენად. აგროლიზინგი, რომელიც გულისხმობს შეღავათიანი აგროლიზინგის გაცემას სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკისა ან/და იმპლემენტის დასაფინანსებლად.

- სოფლად ახალგაზრდა მენარმეების მხარდაჭერის პროგრამა „ახალგაზრდა მენარმე“. პროგრამა შემუშავდა 2017 წელს და განხორციელება დაიწყება 2018 წლიდან

საქართველოს მოქალაქეობის მქონე ახალგაზრდებისთვის, რომელთაც სურთ საქართველოში ბიზნეს საქმიანობის განხორციელება საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით და დანიის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (DANIDA) დაფინანსებით 2018 წლიდან იწყება სოფლად ახალგაზრდა მენარმეების მხარდაჭერის პროგრამა „ახალგაზრდა მენარმე“. პროგრამის ძირითად ამოცანას ახალგაზრდებისთვის ფინანსური და ტექნიკური დახმარების გაწევის გზით რეგიონებში ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობა და სიღარიბის შემცირება, ხოლო ძირითად მიზანს რეგიონებში კერძო სექტორის განვითარება, ახალგაზრდების ბიზნესში ჩართულობის ხელშეწყობა და სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება-რეალიზაციის ჯაჭვში ინვესტიციების განხორციელება წარმოადგენს. პროგრამის ფარგლებში 2 წლის განმავლობაში დაფინანსდება 250 ახალგაზრდა მენარმე, ხოლო მთლიანი ბიუჯეტი შეადგენს 9.5 მლნ. ლარს.

პროგრამა ითვალისწინებს, როგორც სასოფლო-სამეურნეო ისე არა სასოფლო-სამეურნეო ბიზნეს მიმართულების დაფინანსებას. არა სასოფლო-სამეურნეო ბიზნეს საქმიანობის წილი მთლიან დაფინანსების პორტფელში არ უნდა აღემატებოდეს 20 %-ს.

- სასათბურე კლასტერი - პროგრამა შემუშავდა 2017 წელს და განხორციელება დაიწყება 2018 წლიდან.

პროექტი ითვალისწინებს იმერეთის რეგიონში აგრობონის შექმნას, სადაც, სახელმწიფოს მხარდაჭერით, მსხვილი სასათბურე კლასტერი აშენდება. პროექტის განსახორციელებლად დაგეგმილია 100 მილიონი ლარის ინვესტიცია.

პროექტი მიზნად ისახავს დასავლეთ საქართველოს ტრადიციული საექსპორტო დარგის, კერძოდ, სასათბურე მწვანილისა და ბოსტნეულის საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენების სტიმულირებას და ახალ ბაზრებზე წვდომის ხელშეწყობას.

- კენკროვანი კულტურების განვითარების პროგრამა. პროგრამა შემუშავდა 2017 წელს და განხორციელება დაიწყება 2018 წლიდან.

საექსპორტო პოტენციალის ამაღლების მიმართულებით დაგეგმილია კენკროვანი კულტურების განვითარების პროექტის განხორციელება. პროექტი მიზნად ისახავს ზემო იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმი ქვემო სვანეთის, გურიის და ნაწილობრივ სამეგრელო - ზემო სვანეთის რეგიონებში კენკროვანი კულტურების მრავალწლოვანი ბაღების გაშენების ხელშეწყობას. სავარაუდოდ პროექტის განხორციელების შედეგად, 850 ჰექტარი კენკროვანი კულტურების თანამედროვე ბაღები გაშენდება;

LEADER-ის მიდგომის დანერგვის ხელშეწყობა - ადგილობრივი სამოქმედო ჯგუფების (Local Action Group) ჩამოყალიბება მუნიციპალიტეტების დონეზე

ევროკავშირის ინიციატივა - სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამა (ENPARD) - საქართველოში 2013 წლიდან ხორციელდება. იგი მიზნად ისახავს საქართველოს სოფლის განვითარებას და სოფლის მეურნეობის სექტორის გაძლიერებას ხელისუფლებას, სამოქალაქო საზოგადოებასა და სოფლად მცხოვრებ მოსახლეობას შორის მრავალმხრივი თანამშრომლობის პირობებში. პროგრამის ერთ-ერთ მიმართულებას წარმოადგენს LEADER-ის მიდგომის დანერგვის ხელშეწყობა. LEADER-ის პრინციპის თანახმად, ყოველ სოფელს განსაკუთრებული შესაძლებლობები და გამოწვევები გააჩნია, რის შესახებაც ყველაზე კარგად ადგილობრივი მოსახლეობისთვისაა ცნობილი. LEADER-ის პრინციპი გადანაცვლებების მიღების პროცესში ე.წ. „ქვემოდან-ზევით“ პრაქტიკის დანერგვას გულისხმობს.

LEADER-ის პრინციპზე დაყრდნობით, ბენეფიციარების უშუალო ჩართულობით, ხდება ეკონომიკის განვითარებისთვის საჭირო საპროექტო წინადადების შემუშავება და შემდგომ მათი დაფინანსება. პროცესის უზრუნველყოფისათვის, LEADER-ის პრინციპი ითვალისწინებს ე.წ. ადგილობრივი სამოქმედო ჯგუფების (Local Action Group) ჩამოყალიბებას მუნიციპალიტეტების დონეზე.

LAG არის საკონსულტაციო ჯგუფი, რომლის წევრებიც არიან საჯარო მოხელეები, ადგილობრივი თემების წარმომადგენელი იურიდიული/კერძო პირები, ფერმერები, მწარმეები, ნებისმიერი დაინტერესებული პირი.

ENPARD-ის პროგრამის ფარგლებში, ადგილობრივი განვითარების 8 ჯგუფი (LAG) ჩამოყალიბდა შემდეგ მუნიციპალიტეტებში: ბორჯომი, ყაზბეგი, ლაგოდეხი, ახალქალაქი, დედოფლისწყარო, თეთრიწყარო, ქედა და ხულო.

აღნიშნული ჯგუფები იყენებენ ადგილობრივ რესურსებს, აყალიბებენ ადგილობრივი განვითარების სტრატეგიებს, განსაზღვრავენ პრიორიტეტებს და საჭიროებებს, ახდენენ თემების მობილიზაციას და მათი მონაწილეობით შემუშავებენ საპროექტო განაცხადებს დაფინანსებისთვის. ადგილობრივი განვითარების ჯგუფების მართვის, ტექნიკურ და ფინანსურ მხარდაჭერას უზრუნველყოფენ საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციები.

ლაგოდეხის ადგილობრივი განვითარების ჯგუფი (LAG), პროექტის ბანმხორციელებელი ორგანიზაცია - CARE International Caucasus

საანგარიში პერიოდში, საგრანტო კონკურსი გამოცხადდა ორ ფაზად. პირველი ფაზის ფარგლებში შეირჩა და დაფინანსდა 8 პროექტი. მეორე ფაზის ფარგლებში მიღებულ იქნა 104 საპროექტო წინადადება. აქედან, 55 შეირჩა შემდგომი განხილვისათვის. საბოლოო ეტაპზე გავიდა 44 საპროექტო წინადადება. პროექტები ფოკუსირებული იყო სოფლის მეურნეობის კომერციულ და არაკომერციულ ღონისძიებებზე, სოციალურ საკითხებსა და სოციალური ინფრასტრუქტურის განვითარების თემებზე.

ორივე ფაზაში გამოცხადებული საგრანტო კონკურსის ფარგლებში, სულ 31 პროექტი დაფინანსდა. კონკურსების ბენეფიციარების რაოდენობამ 8,216 ინდივიდი შეადგინა. დამატებით, დაფინანსებული პროექტების ფარგლებში, 89 ადამიანი (49 მამაკაცი, 40 ქალი, აქედან, 6 მამაკაცი და 1 ქალი წარმოადგენენ ეროვნულ უმცირესობებს, 4 მამაკაცი და 3 ქალი - ახალგაზრდებს, 1 მამაკაცი არის შემღვდელი შესაძლებლობების მქონე პირი) დასაქმდა.

ყაზბეგის ადგილობრივი განვითარების ჯგუფი (LAG), პროექტის ბანმხორციელებელი ორგანიზაცია - People In Need (PIN)

გამოცხადებული საგრანტო კონკურსის ფარგლებში დაფინანსდა 63 პროექტი ტურიზმის, ტურისტული და სხვა სერვისების განვითარების, სოფლის მეურნეობის, ახალგაზრდობის და სპორტის განვითარების კუთხით. პროექტების ბენეფიციარების რაოდენობამ შეადგინა 3 480 პირდაპირი ბენეფიციარი, 17 577 არაპირდაპირი ბენეფიციარი.

დასაქმდა 133 ადამიანი (77 მამაკაცი და 56 ქალი, აქედან, 42 ახალგაზრდა ასაკის (30 წლამდე)), სემონურად (6-9 თვე) დასაქმებულია 81 ადამიანი, მუდმივად - 52 ადამიანი.

ჩატარდა LAG-ის წარმომადგენლებისთვის შესაძლებლობათა გაძლიერების ტრენინგები საპროექტო წინადადების შემუშავების, ფინანსების მოზიდვის, ბუღალტერიისა და ფინანსური აღრიცხვიანობის, საკითხებზე, ასევე, სურსათის უვნებლობის, ევრორეგულაციების, კომუნიკაციის, ვიდეორგოლების გადაღების, ფოტოგრაფიის და სხვა მიმართულებებით.

ბორჯომის ადგილობრივი განვითარების ჯგუფი (LAG), პროექტის განმხორციელებელი ორგანიზაცია - Mercy Corps

საანგარიში პერიოდში, საგრანტო კონკურსი გამოცხადდა ორ ფაზად. პროექტის პირველ ფაზაში, 2016 წელს ჩატარებულ საგრანტო კონკურსში, ბორჯომის განვითარების ჯგუფის მიერ შეირჩა და წარმატებით განხორციელდა 28 ქვეპროექტი. ჩატარდა ტრენინგები სხვადასხვა თემაზე, მათ შორის, აპლიკანტებისათვის საპროექტო წინადადების შემუშავება, საინფორმაციო შეხვედრები კონკურსში გამარჯვებულებთან და ექსპერტებთან.

თეთრიწყაროს ადგილობრივი განვითარების ჯგუფი (LAG), პროექტის განმხორციელებელი ორგანიზაცია - Association Rural Development for Future Georgia (RDFG)

თეთრიწყაროს LAG ჩამოყალიბდა 2017 წლის აგვისტოში. ამჟამად, მიმდინარეობს მუშაობა თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის განვითარების სტრატეგიაზე. პროექტის განმხორციელებელ ორგანიზაციას (RDFG) 2018 წელს დაგეგმილი აქვს საპროექტო წინადადებებზე საგრანტო კონკურსის გამოცხადება.

ახალქალაქის ადგილობრივი განვითარების ჯგუფი (LAG), პროექტის განმხორციელებელი ორგანიზაცია - საქართველოს საზოგადოებრივი საქმეთა ინსტიტუტი (GIPA)

ახალქალაქის LAG ჩამოყალიბდა 2017 წლის ივნისში. მასში გაერთიანებულია 30 წევრი. მომზადდა მუნიციპალიტეტის საბაზისო კვლევა, გამოვლინდა ძირითადი საჭიროებები, ჩატარდა შესაძლებლობების განვითარების ტრენინგები LEADER მეთოდოლოგიის, სტრატეგიული დაგეგმარების და ანალიზის შესახებ. თემატური ჯგუფების მიერ მომზადდა 14 სფეროს პროფილი და SWOT ანალიზი. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს მუშაობა ახალქალაქის განვითარების სტრატეგიის საბოლოო დოკუმენტზე.

დედოფლისწყაროს ადგილობრივი განვითარების ჯგუფი (LAG), პროექტის განმხორციელებელი ორგანიზაცია - HEKS/EPER Georgia

შემუშავდა დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის განვითარების სტრატეგია. გამოცხადდა საპროექტო წინადადებების მიღების საგრანტო კონკურსი.

ხულოს ადგილობრივი განვითარების ჯგუფი (LAG), პროექტის განმხორციელებელი ორგანიზაცია - CARITAS Czech Republic

ხულოს ადგილობრივ სამოქმედო ჯგუფში გაწევრიანებულია 111 ადამიანი (86 მამაკაცი, 25 ქალი, აქედან 18 ახალგაზრდა ასაკის). წევრთა სექტორული გადანაწილება შემდეგნაირად გამოიყურება: 24.1 % კერძო სექტორი, 49.1 % სამოქალაქო სექტორი და 26.8 % საჯარო სექტორი.

მმართველი ჯგუფის შემადგენლობა განისაზღვრა 15 წევრით, საიდანაც 10 წევრის არჩევა მოხდა ფარული კენჭისყრით. მმართველ ჯგუფში წარმოდგენილია რაიონის მერიის ერთი წარმომადგენელი, საკრებულოს ერთი და ლაგების 2 წარმომადგენელი. მმართველი ჯგუფის არჩევნებზე მონაწილეობა მიიღო LAG-ის 99 წევრმა (საერთო რაოდენობის 88.3 %).

ქედას ადგილობრივი განვითარების ჯგუფი (LAG), პროექტის განმხორციელებელი ორგანიზაცია - CENN

ქედას LAG-ში გაწევრიანებულია 266 ადამიანი, მათგან 40 % ქალია. რაც შეეხება სექტორებს, პროცენტული მაჩვენებელი შემდეგნაირად არის განაწილებული: საჯარო სექტორი 36 %, სამოქალაქო სექტორი 14 %, ხოლო კერძო კი - 50 %. ადგილობრივი განვითარების ჯგუფში წარმოდგენილია ქედის მუნიციპალიტეტის ცხრავე თემის წარმომადგენელი. შემუშავების პროცესშია ქედას მუნიციპალიტეტის განვითარების სტრატეგია.

საქართველოში მოსახურება

2013 წლიდან, მთელი საქართველოს მასშტაბით, ყველა მუნიციპალიტეტში სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები ფუნქციონირებს, რომელთა საქმიანობის ძირითად მიზანს წარმოადგენს ფერმერთა ცოდნის ამაღლება ნიადაგის დამუშავების, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოვლა-მოყვანის, ცხოველთა მოვლის, თანამედროვე ტექნიკისა და ტექნოლოგიების გამოყენების მიმართულებებით.

საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები ფერმერებს/გლეხებს და ყველა დაინტერესებულ პირს ოპერატიულად აწვდიან ინფორმაციას საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ გატარებული იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც აგარული დარგის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით ხორციელდება, გასცემენ აგარული მიმართულების კვალიფიციურ კონსულტაციებს (სამსახურების ოფისებში, ჯგუფური შეხვედრების ფორმატით, სავლელე პირობებში, სატელეფონო ზარებით, მობილური ექსტენციის ავტომატური საშუალებით), ავრცელებენ თემურ ბეჭდურ და ვიდეომასალებს.

I. მობილური ექსტენციის პროექტი

სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ მობილური ექსტენციის პროექტის აქტიური განხორციელება 2016 წელს დაიწყო. რეგიონებთან კოორდინაციის დეპარტამენტის ორგანიზებით, 2017 წელს, 54 მუნიციპალიტეტის 300 სოფელში, ფერმერების ინტერესის გათვალისწინებით, სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მეცნიერ-თანამშრომლებთან და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის წარმომადგენლებთან ერთად, სავლელე შეხვედრები გაიმართა. შეხვედრებზე არსებული პრობლემები და მათი გადაჭრის შესაძლებლობები განხილვობოდა, გაიცემოდა კვალიფიციური რჩევები და რეკომენდაციები.

II. ფერმერთა საკონსულტაციო საბჭოების შექმნის პროექტი

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყველა რეგიონულ სამმართველოსა და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურში ფუნქციონირებს ფერმერთა საკონსულტაციო საბჭოები. აღნიშნული საბჭოების შემადგენლობაში გაერთიანებული არიან მუნიციპალიტეტებში და რეგიონებში მოქმედი წარმატებული ფერმერები და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის თანამშრომლები. საბჭოს შეკრებებზე საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები ფერმერებისგან იღებენ ინფორმაციას აგარული დარგის მიმართულებით რეგიონში/მუნიციპალიტეტში არსებული ვითარების, პრობლემების და საჭიროებების შესახებ; ერთობლივად იხილავენ გადაჭრის გზებს და მსჯელობენ დარგის განვითარებისთვის აუცილებელ ღონისძიებებზე, რომელიც განსახილველად და შემდგომი რეაგირებისთვის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს რეგიონებთან კოორდინაციის დეპარტამენტს ეგზავნება.

III. სოფლებში არსებული პრობლემების დეტალური შესწავლის და იდენტიფიცირების პროექტი

პროექტის ფარგლებში, რეგიონული სამმართველოებისა და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის თანამშრომლებმა საქართველოს მასშტაბით ყველა მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ ერთეულსა და სოფელში (სულ 3500) დეტალურად შეისწავლეს აგარულ დარგთან დაკავშირებული პრობლემები. შემდგომ ეტაპზე მოხდა არსებული პრობლემების იდენტიფიცირება და სისტემატიზაცია რეგიონული, მუნიციპალური და ადმინისტრაციული ერთეულების ჭრილში.

IV. ყოველკვირეული ფასების შეგროვების პროექტი

აღნიშნული პროექტის ფარგლებში, რეგიონული და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის თანამშრომლები მუნიციპალიტეტებში არსებულ აგარულ ბაზრებში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების პროდუქციის საბითუმო და საცალო ფასების მონიტორინგს ახორციელებენ. მონიტორინგის შედეგები სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პოლიტიკისა და ანალიტიკის დეპარტამენტში იგზავნება ფასების ცვლილების ანალიზის მიზნით.

V. მუნიციპალიტეტის გამგეობების მონიტორებით აღჭურვის პროექტი

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს რეგიონებთან კოორდინაციის დეპარტამენტის ორგანიზებით, ქვეყნის ყველა მუნიციპალიტეტის გამგეობების შენობებში მონიტორები დამონტაჟდა. მონიტორების საშუალებით, ადგილობრივ ფერმერებს მიწოდებათ ინფორმაცია მუნიციპალიტეტში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების პროდუქციის ყოველკვირეული როგორც საცალო, ასევე საბითუმო საბაზრო ფასების, ასევე, თანამედროვე ტექნოლოგიების, სახელმწიფო პროგრამების, კონკრეტული აგრარული პროდუქციის ადგილობრივ და საექსპორტო ბაზრებზე წვდომის შესაძლებლობების შესახებ.

VI. თანამშრომლების ონლაინ მეთოდით შეფასების პროგრამა

ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) პროექტის „ექსტენციისა და საკონსულტაციო მომსახურების გაძლიერება საქართველოში“ ფარგლებში, აგრარულ უნივერსიტეტთან და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევით ცენტრთან ერთად, შემუშავდა პროგრამული მეთოდოლოგია, რომლის საფუძველზეც ონლაინ რეჟიმში შესაძლებელია ყველა საინფორმაციო-საკონსულტაციო თანამშრომლის პროფესიული მომზადების დონის შეფასება. აღნიშნული პროგრამის მთავარ მიზანს წარმოადგენს აგროექსტენციის მიმართულებით მომუშავე სპეციალისტების პროფესიული შესაძლებლობების შეფასების და განვითარების მექანიზმის შექმნა.

VII. მონაცემთა ერთიანი ბაზის ელექტრონული ფორმირების პროექტი

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს რეგიონებთან კოორდინაციის დეპარტამენტის ორგანიზებით, რეგიონული სამმართველოების და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების მიერ, შემუშავდა 2012-2017 წლების სტატისტიკურ მონაცემთა ერთიანი ოპერატიული ბაზა.

VII. ბეჭდური და ვიდეო მასალებით უზრუნველყოფის პროექტი

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს რეგიონებთან კოორდინაციის დეპარტამენტის ორგანიზებით, ხორციელდება სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში შემავალ უწყებებში, მეცნიერებათა აკადემიაში, საერთაშორისო არასამთავრობო და დონორი ორგანიზაციებში მომზადებული თემატური საინფორმაციო მასალების და ექსტენციის პაკეტების მიწოდება რეგიონული სამმართველოებისა და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურებისთვის. აღნიშნული მასალა გადაეცემათ ფერმერებს/ გლეხებს და ყველა დაინტერესებულ იურიდიულ/ფიზიკურ პირს.

IX. სწავლებები, ტრენინგები

რეგიონული სამმართველოების და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის თანამშრომლები რეგულარულად გადიან სხვადასხვა სასწავლო კურსს თანამედროვე ტექნოლოგიების, დარგის განვითარების ხელშეწყობის მეთოდებისა და მიდგომების შესახებ. აღნიშნულ პროცესში სახელმწიფოს დიდ დახმარებას უწევს როგორც დონორი ორგანიზაციები, ასევე ადგილობრივი და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციები (UNDP, FAO, USAID-REAP, GIZ, CARE, MercyCorp, „ელკანა“). 2017 წელს, საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის ყველა თანამშრომელმა 15 თემატურ საკითხზე 200-მდე ტრენინგი გაიარა, როგორც საქართველოში, ასევე საზღვარგარეთ.

X. სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის შემუშავება და დამტკიცება

2017 წელს დამტკიცდა სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის სტრატეგია. სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის სტრატეგია მიღებული და დამტკიცებულია იმ პრობლემათა გადასაჭრელად, რომლებიც ფერმერებს ხვდებათ ცოდნის მიღების გზაზე, რაც აფერხებს დარგის კონკურენტუნარიანობის შემდგომ ამაღლებას.

ექსტენციის სტრატეგიის მიზანია, არსებული საინფორმაციო-საკონსულტაციო სისტემის გარდაქმნა ფერმერთა რეალურ საჭიროებებზე ორიენტირებულ ექსტენციის სამსახურად. საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის უმთავრეს გამოწვევას წარმოადგენს ქვეყნის სოფლის მეურნეობის კონკურენტუნარიანობის ამაღლება, ფერმერთათვის ახალი ტექნოლოგიების გაცნობისა და ცოდნის გადაცემის გზით

XI. საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების სრული ინტერნეტიზაცია და ერთიანი საქმისწარმოების პროექტი

თითქმის სრულად დასრულდა სამინისტროს რეგიონული სამმართველოების და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების სრული ინტერნეტიზაციის პროექტი და, შესაბამისად, ყველა სამსახურის ჩაერთო სამინისტროს საქმისწარმოების ერთიან სისტემაში. აღნიშნული სიახლის დანერგვამ ხელი შეუწყო სამსახურების უფრო ეფექტიან ფუნქციონირებას.

პროფესიული განათლება და გადამზადება

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, გაეროს განვითარების ფონდთან (UNDP) და შვეიცარიის განვითარების სააგენტოსთან თანამშრომლობით, განხორციელდა პროექტი „საქართველოში სოფლის მეურნეობის სფეროში პროფესიული განათლებისა და გადამზადების საკონსულტაციო მომსახურების სისტემების მოდერნიზაცია“, რომელიც ითვალისწინებს სოფლის მეურნეობის მიმართულებით პროფესიული სტანდარტების შემუშავებას და მოდულური პროგრამების პილოტირებას სამუშაოზე დაფუძნებული სწავლებით. პროექტის ფარგლებში, სოფლის მეურნეობის სამინისტრო აქტიურად თანამშრომლობდა ექსტენციის სისტემის გაძლიერების მიმართულებით. პროექტის სამიზნე რეგიონები იყო რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთი, სამეგრელო-ზემო სვანეთი და სამცხე-ჯავახეთი.

ამავე თანამშრომლობის ფარგლებში, 2018 წლიდან იგეგმება ახალი პროექტის განხორციელება, რომელიც მნიშვნელოვან მხარდაჭერას ითვალისწინებს რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის რეგიონში ექსტენციის ეროვნული სტრატეგიით გათვალისწინებული საპილოტე ღონისძიებების განხორციელებაში.

სასწავლო ცენტრი

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს ბაზაზე, 2017 წლის ბოლოს შეიქმნა და ფუნქციონირება დაიწყო სასწავლო ცენტრმა.

სასწავლო ცენტრის ძირითადი ფუნქციაა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ცენტრალური აპარატის და, მოთხოვნის საფუძველზე, მის სისტემაში შემავალი უწყებების თანამშრომლებისთვის, კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით, სატრენინგო თემების შერჩევა, ტესტების შემუშავება და ტესტირების პროცესის ორგანიზება; ასევე, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს უფლებამოსილი პირებისა და სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყებების თანამშრომლების მოთხოვნის საფუძველზე, სახელმწიფო პროგრამებისა და პროექტების ბენეფიციარებისთვის ტრენინგების დაგეგმვა და ჩატარების ორგანიზება, ტრენინგთა შერჩევის პროცესში მონაწილეობის მიღება.

2017 წელს, სასწავლო ცენტრში ჩატარდა შემდეგი ტრენინგები:

- სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული (SPS) ზომების შემუშავება და სასოფლო-სამეურნეო ვაჭრობის შესაძლებლობების განვითარება საქართველოში, 2017 წლის 7-9 ივნისი, მონაწილეთა რაოდენობა - 25
- საქართველოში სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული (SPS) ზომების შემუშავება და სასოფლო-სამეურნეო ვაჭრობის ხელშეწყობა, 2017 წლის 5-7 სექტემბერი, მონაწილეთა რაოდენობა - 25
- მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის (WTO) შეთანხმების ფარგლებში სოფლის მეურნეობის შესახებ შიდა წესებისა და პროცედურების შემუშავება, მონაწილეთა რაოდენობა - 21
- ქართული წარმოების აგროსასურსათო პროდუქტებისთვის სავაჭრო წესებისა და ბაზარზე ხელმისაწვდომობის შესახებ ეროვნული სასწავლო სემინარი, 2017 წლის 5-7 დეკემბერი (მონაწილეთა რაოდენობა - 20)
- ზედა და შუა რგოლის ხელმძღვანელი პირებისთვის პროექტების მართვის საკითხები, 2017 წლის 22-27 დეკემბერი, მონაწილეთა რაოდენობა -16.

სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარების შესახებ ცნობიერების ამაღლება

2017 წლის 19 ოქტომბრის N2-189 ბრძანებით, დამტკიცდა „მდგრადი სოფლის მეურნეობის შესახებ ცნობიერების ამაღლების პროგრამა“. პროგრამა მოიცავს 2017-2018 წლებს და ითვალისწინებს შემდეგი აქტივობების განხორციელებას: სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარების შესახებ მასალების თავმოყრა, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიურ გაზეთში „ჩვენი სოფელი“ მასალების გამოქვეყნება, სატელევიზიო და რადიო გადაცემების მომზადება, ტრენინგების დაგეგმვა და ჩატარება, საცნობარო მასალების დაბეჭდვა და გავრცელება, სადემონსტრაციო ნაკვეთებზე პრაქტიკული საქმიანობის დემონსტრირება.

პროგრამის შესაბამისად, პირველ ეტაპზე, განხორციელდა მდგრადი განვითარების ხელშეწყობის მიმართულებით შემუშავებული თემატური მასალების თავმოყრა. ბეჭდურ მასალებში წარმოდგენილია სხვადასხვა სასოფლო-სამეურნეო კულტურის თანამედროვე წარმოების ტექნოლოგიები, მცენარეთა და ცხოველთა დაავადებები და მათთან ბრძოლის/პრევენციის მეთოდები, ინფორმაციები სამინისტროს მიერ ინიცირებული და მიმდინარე პროექტებისა და პროგრამების შესახებ და სხვა. საანგარიშო პერიოდში დაბეჭდილი და გავრცელებულია 80-მდე დარგობრივი თემატიკის საინფორმაციო მასალა და სხვადასხვა სახის ბროშურა. რეგიონული სამმართველოებისა და საინფორმაციო საკონსულტაციო სამსახურების თანამშრომლებისათვის ჩატარებულია 15-მდე თემატური ტრენინგი.

მობილური ექსტენციის სისტემის საშუალებით, გურიის რეგიონის 9 სოფელში გადამზადდა 500- მდე ფერმერი და დაინტერესებული პირი თემამე „სუბტროპიკული კულტურები და მათი მოვლა-მოყვანა“. ზუგდიდსა და სენაკში, თხილის დაავადებების მიმართულებით, გადამზადდა 200-მდე ფერმერი. გორის მუნიციპალიტეტში 50-მდე ფერმერი გადამზადდა მარცვლეული კულტურების მოვლა-მოყვანის და დაავადებებთან ბრძოლის მეთოდების, სათესლე და სარგავი მასალის სერტიფიცირების, ინსპექტირების, კანონმდებლობის, რეგიონში მეცხოველობისა და მეხილეობის დარგის განვითარების მიმართულებით. რუსთავსა და მარნეულში, ჩინურ კომპანიასთან - „ჰუნანის სოფლის მეურნეობის ჯგუფი“ - ერთობლივი მასშტაბური პროექტის „სასათბურე ბოსტნეულის წარმოება“ ფარგლებში, გადამზადდა 35 ფერმერი. ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში კონფერენცია გაიმართა თემამე „რაჭა-ლეჩხუმის მევენახეობა-მეღვინეობის ტრადიციები და განვითარების პერსპექტივები“, სადაც კონსულტაცია გაენია 70-მდე ფერმერს.

ფერმერებისა და დაინტერესებული პირების ინოვაციურ ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობის, ასევე სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარების მნიშვნელობის შესახებ ინფორმირებულობის გაზრდის მიზნით, რეგულარულად ქვეყნდებოდა მიზნობრივი მასალები სამინისტროს ყოველთვიურ გაზეთში „ჩვენი სოფელი“. საანგარიშო პერიოდში გამოქვეყნებულია ინფორმაცია კვიის, ხურმის, დაფნის, კენკროვანი კულტურების თანამედროვე აგროტექნიკური ღონისძიებების თაობაზე.

ინოვაციურ ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობისა და სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარების საკითხების განხილვა, ეტაპობრივად განხორციელდა სხვადასხვა სატელევიზიო და რადიო თემატურ გადაცემაში.

სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომის და მოქნილობის პროექტის ფარგლებში (AM-MAR), რომელიც ხორციელდება სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო ფონდის (IFAD) და გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) დაფინანსებით, 2017 წელს მომზადდა სასწავლო მასალები შემდეგი მიმართულებებით: „ატმის გაშენება და მოვლა“, „ბიომეურნეობა“, „დაფნის კულტურა“, „ვაშლის გაშენება და მოვლა“, „თესლბრუნვა“, „კვიის კულტურა“, „საწარმოო ჯაჭვი“, „სუბტროპიკული ხურმის წარმოების ტექნოლოგიები“, „ჩითილი“, „საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორის ეკონომიკური პრობლემები“, „ფერმერული სისტემები“, „ნიადაგის მოვლა-დამუშავება“, „ნიადაგის ეროზიის საინჟინერო ღონისძიებები“, „მავნებლებთან ბრძოლის ინტეგრირებული მეთოდები“, „ნიადაგის მულჩირება“, „ირიგაციის მეთოდები“, „ორგანული სასუქები და მათი ეფექტიანი გამოყენება“, „ნაკვლის უტილიზაცია, დასაწყობება და გამოყენება“, „სასუქების გამოყენება და გარემოს დაცვის პრობლემები“. აღნიშნული ტრენინგების სამიზნე ჯგუფებს წარმოადგენდა ადგილობრივი თვითმმართველობების წარმომადგენლები, ფერმერები, ადგილობრივი აგრობიზნესის წარმომადგენლები და სხვა. ჯამში, სხვადასხვა მიმართულებით, ტრენინგი გაიარა 50-მა ტრენერმა და 1,149 ფერმერმა.

გაეროს სურსათის და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მიერ განხორციელებული პროექტის „სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაძლებლობების განვითარება“ ფარგლებში, შემუშავდა სანიმუშო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის სახელმძღვანელო ხუთ სასოფლო-სამეურნეო კულტურაზე, კერძოდ: ვაშლი, ხურმა, მანდარინი, თხილი და ატამი. მოწყობილი ხუთი სადემონსტრაციო ნაკვეთი და ჩატარდა პრაქტიკული მეცადინეობები, შეიქმნა საგანმანათლებლო ვიდეომასალები, დარიგდა 2,000 სანიმუშო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის სახელმძღვანელო, 50 ფერმერმა გაიარა დეტალური ტრენინგი სადემონსტრაციო ნაკვეთებში, 14,000-მდე დაინტერესებული პირი გაეცნო ვიდეო მასალებს.

ბაზრის საინფორმაციო სისტემა

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ბაზრის საინფორმაციო სისტემის არსებობა ქვეყანაში მოქმედი ფერმერების, მენარმეების და ექსპორტიორების კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას უწყობს ხელს.

2015 წლიდან, ყოველკვირეული საბაზრო ფასების შესახებ ინფორმაციის მოპოვება სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ტერიტორიული ორგანოების - საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების - თანამშრომელთა მიერ ხორციელდება.

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციისა (FAO) და ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარებისათვის (ENPARD) პროექტების ფარგლებში, შემუშავდა ფასების შეგროვების მეთოდოლოგია და ჩატარდა შესამაბისი ტრენინგები; მონაცემთა უნიფიცირებული სისტემის შექმნის მიზნით, შემუშავდა სპეციალური ელექტრონული პროგრამა.

სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის საბაზრო და საბითუმო ფასების შესახებ ყოველკვირეულად განახლებული ინფორმაციის გავრცელება საქართველოს მუნიციპალიტეტებში, გამგეობის შენობაში დამონტაჟებული მონიტორების საშუალებით ხდება. 2017 წელს შემუშავდა სპეციალური ინსტრუმენტალი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ფასების შესახებ ინფორმაციის ვებგვერდზე განსათავსებლად. აღნიშნული ვებგვერდის საშუალებით, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ფასების შესახებ ინფორმაცია კიდევ უფრო ხელმისაწვდომი გახდა.

სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსავლიანობის პრობნოზირება

სოფლის მეურნეობის სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავების პროცესში, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულება სურსათზე მოთხოვნისა და მიწოდების ეკონომიკური ანალიზია. აღნიშნული ანალიზისთვის აუცილებელია ქვეყანაში სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსავლიანობის შესახებ სანდო და ოპერატიული მონაცემების არსებობა.

აღნიშნულის გათვალისწინებით, ამერიკის შეერთებული შტატების სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი (USDA), ქართველ ექსპერტებთან და სოფლის მეურნეობის სპეციალისტებთან ერთად, მოსავლიანობის პროგნოზირების კვლევებს ახორციელებს. კვლევები „საქართველოს სოფლის მეურნეობის პოლიტიკის ინიციატივის“ ოთხწლიანი პროექტის ფარგლებში ტარდება და ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მიერ არის დაფინანსებული. პროექტი მოიცავს შემდეგი კულტურების მოსავლიანობის განსაზღვრას: სიმინდი, ხორბალი, ვაშლი და მანდარინი.

2017 წელს, მოსავლიანობის პროგნოზირების მიზნით, ჩატარდა სიმინდის, ხორბლის, ვაშლისა და მანდარინის შერჩევითი გამოკვლევები; სავლელ სამუშაოები განხორციელდა: სიმინდის შემთხვევაში - იმერეთის, გურიის, კახეთისა და სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონებში, ხორბლის შემთხვევაში - კახეთისა და შიდა ქართლის რეგიონებში; ვაშლის შემთხვევაში - შიდა ქართლის რეგიონში, ხოლო მანდარინის შემთხვევაში - აჭარის რეგიონში.

2017 წელს, აღნიშნული პროექტის ფარგლებში, ხორბლისა და სიმინდის მოსავლიანობის კვლევებისათვის, კახეთის (ლაგოდეხისა და დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტები), შიდა ქართლის (ქარელის მუნიციპალიტეტი), სამეგრელო-ზემო სვანეთის (ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი), იმერეთის (სამტრედიის მუნიციპალიტეტი) და გურიის (ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი) რეგიონების საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები ლაბორატორიული ანალიზისათვის საჭირო ტექნიკა-მონაცემებით აღიჭურვა.

განახლდა ოთხივე (სიმინდი, ხორბალი, ვაშლი, მანდარინი) კულტურისათვის შექმნილი პროგრამული უზრუნველყოფა. განხორციელდა მონაცემების ჩანერა, დამუშავება და ანალიზი. სიმინდის, ხორბლის, ვაშლისა და მანდარინის საკვებტარო მოსავლიანობის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება სამინისტროს ვებგვერდის საშუალებით ხორციელდება.

დარბობრივი მანვიტორება

დარბობრივი განვითარების ხელშეწყობის მიზნით, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებში მნიშვნელოვანი ღონისძიებები ხორციელდება, მათ შორის:

- მიმდინარეობს მესაქონლეობის, ბიონარმოების, მეთამბაქოეობის, მეკარტოფილეობის, კენკროვანი კულტურების წარმოების, მეაბრეშუმეობის, მებოსტნეობის, მეთევზეობის, მეთხილეობის, მეფრინველეობის, მეფუტკრეობის, მეღორეობის, მეციტრუსეობის, მეცხვარეობის, მწვანე ნილის წარმოების, საკვებწარმოების, მეჩაიეობის, მემარცვლეობის და შაქრის ჭარხლის წარმოების მიმართულებებით მინისტრის ბრძანებებით შექმნილი სამუშაო ჯგუფების მიერ მომზადებული შემოაღნიშნული დარბების განვითარების ანალიტიკური დოკუმენტების განახლება;
- შესწავლილ იქნა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ყველა მუნიციპალიტეტში, ასევე, ოზურგეთის (გურია), დედოფლისწყაროს და ახმეტის (კახეთი) მუნიციპალიტეტებში მეცხოველეობის ფერმებში არსებული მდგომარეობა და ხელოვნური განაყოფიერების პროცესი;
- დანყებულია მუშაობა საქართველოში მესაქონლეობის დაბალი პროდუქტიულობის პრობლემაზე და მის ამადლებაში ხელოვნური განაყოფიერების როლის მნიშვნელობაზე;
- მზადდება წინადადებები საძოვრების რაციონალურ გამოყენებასთან დაკავშირებით;
- ამერიკის შეერთებული შტატების სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის (USDA) პროექტის ფარგლებში, ხორციელდება საქართველოში სიმინდის, ხორბლის, ვაშლის, ციტრუსის მოსავლიანობის პროგნოზირების განსაზღვრა;
- მიმდინარეობს ვაშლის, ატმის, მანდარინის, თხილის, ვენახის, მეთისხილის, ჩაის, კენკროვანი

კულტურების, ნუშის, ქლიავის, ტყემლის, კაკლის, ხურმის, გაშენება/მოვლა; ასევე, სატაცურის სოფლის მეურნეობის ტექნოლოგიური პროცესების ეკონომიკური შეფასება;

- მიმდინარეობს მერძეული მესაქონლეობის ტექნოლოგიური პროცესების ეკონომიკური შეფასება;
- ხორციელდება საქართველოში დაუმუშავებელი ფართობების შესახებ ინფორმაციის მოძიება/ანალიზი.
- ბელარუსული ქარხნის „GOMSELMASH“ სპეციალისტებთან ერთად, განხორციელდა საქართველოს ნიადაგობრივ პირობებთან ადაპტირებული, კარტოფილის ამომყრელ-დამტვირთველი მოდერნიზებული მანქანის ტექნიკური დოკუმენტაციისა და სამუშაო ნახაზების შემუშავება, რის საფუძველზეც, ქარხანამ დაიწყო აღნიშნული მანქანის დამზადება, რომლის საწარმოო გამოცდა იგეგმება 2018 წელს, კარტოფილის მოსავლის აღების დროს;
- სახელმწიფო პროგრამით „მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალური გამოყენება“ გათვალისწინებული შესასყიდი სხვადასხვა ტექნიკისთვის (ტრაქტორები და სასოფლო-სამეურნეო მანქანა იარაღები) შემუშავდა სპეციფიკაციები;
- მიმდინარეობს ქვეყანაში არსებული მაღალტექნოლოგიური ხილისა და ბოსტნეულის შესანახი სამაცივრე საწყობების შესახებ ინფორმაციის მოძიება და ანალიზი;
- მიმდინარეობს სამუშაოები „საქართველოს თევზსამეურნეო კადასტრის“ და ინფორმაციის აკუმულირების სისტემის ჩამოსაყალიბებლად;
- მიმდინარეობს ქართველ და უცხოელ ინვესტორებთან/დაინტერესებულ პირებთან შეხვედრები და მათი კონსულტირება;
- გრძელდება სამუშაოები თევზის მეურნეობის დარგის ნორმატიულ-სამართლებრივი ბაზის გასაუმჯობესებლად;
- გრძელდება სამუშაოები მეთევზეობის დარგში პროფესიული მომზადების/ გადამზადების, ფერმერების ექსტენციის და ცოდნის ამაღლების პროგრამების და შესაბამისი სახელმძღვანელო მასალების მოსამზადებლად;
- გრძელდება სამუშაოები მეთევზეობის დარგის მენარმეებისათვის აკვაკულტურის წარმოების საგზაო რუკის შესამუშავებლად.
- ევროკავშირის დაფინანსებითა და სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) პროექტის „სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაძლებლობათა განვითარების“ ფარგლებში, ვაშლის, მანდარინის, ხურმის, ატმის და ნექტარინის სანიმუშო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის სახელმძღვანელოს შესაქმნელად მომზადდა შენიშვნები და წინადადებები.

სხვა აქტივობები

- საქართველოში სურსათთან დაკავშირებული ხარისხის სქემების განვითარების, პროდუქტის ბრენდინგის, მარკეტინგის საერთაშორისო პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობის, მათი დაცვის სამართლებრივი და ინსტიტუციური მექანიზმების სრულყოფის, ხარისხის ნიშნის მიხედვით ნიშანდებული სურსათის პოპულარიზაციის და საქართველოში წარმოებული სურსათის მიმართ მომხმარებელთა ნდობის ამაღლების მიზნით, შექმნილია მარკეტინგული საბჭო. მიმდინარეობს ხარისხის ნიშნის გამოყენების უფლების მინიჭების წესის პროექტის შემუშავება, რომლითაც განისაზღვრა „დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნა“, „დაცული ადგილწარმოების დასახელება“, „ტრადიციული პროდუქტი“, „ქართული ხარისხი“, „ბალახით ნაკვები“, „ხელით დამზადებული“, „ტყეში ნაკვები“ და სხვა ხარისხის ნიშნების, ასევე, მათი აღმნიშვნელი ლოგოების გამოყენების უფლების მინიჭების პროცედურები და მასთან დაკავშირებული ურთიერთობები;
- მიმდინარეობს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის და ევროპის სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების სამეზობლო პროგრამის ფარგლებში, პროექტის

„მერძვეობის სექტორში მდგრადი ღირებულებათა ჯაჭვის მხარდაჭერა გეოგრაფიული აღნიშვნები განვითარების მეშვეობით“ ფარგლებში, „საქართველოში გეოგრაფიული აღნიშვნებისათვის სათანადო სამართლებრივი და ინსტიტუციონალური ბაზის, მათ შორის, სერტიფიცირებისა და კონტროლის სისტემის აღწერა“ დოკუმენტის განხილვა და წინადადებების მომზადება;

- სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კომპეტენციის ფარგლებში, მომზადდა ასოცირების შესახებ შეთანხმებისა და ასოცირების დღის წესრიგის განხორციელების 2017 წლის ეროვნული სამოქმედო გეგმის CBRN (ქიმიური, ბიოლოგიური, რადიაციული, ბირთვული) აქტივობების შესრულების ანგარიში;
- მომზადდა ღორის აფრიკულ ცხელებასთან ბრძოლის სამოქმედო გეგმა და მიზნობრივი პროგრამა;
- შესაბამის სამსახურებთან ერთად, განხორციელდა ღორის აფრიკულ ცხელებასთან დაკავშირებული ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანია (ამბროლაური, ონი, გურჯაანი, ყვარელი, თელავი, საგარეჯო, ოზურგეთი, ჩოხატაური, ლანჩხუთი, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკა);
- აგრარული დარგის აქტუალურ საკითხებზე სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფებისთვის ჩატარდა ტრენინგები.

ეკონომიკური პოლიტიკა

გასულ წელს სრულად შესრულდა ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმებისა და ასოცირების დღის წესრიგის განხორციელების 2017 წლის ეროვნული სამოქმედო გეგმა.

ასევე სრულად შესრულდა „ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ“ (DCFTA) შეთანხმებით გათვალისწინებული საკანონმდებლო დაახლოების პროგრამა. კერძოდ, საქართველოს კანონმდებლობა სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში დაახლოებულია ევროკავშირის 19 სამართლებრივ აქტთან.

2017 წლის ივნისში, ევროკავშირმა საქართველო იმ მესამე ქვეყნების ჩამონათვალში შეიყვანა, საიდანაც შესაძლებელია ევროკავშირში შავი ზღვის თევზისა და თევზის პროდუქტების ექსპორტი. საქართველომ ასევე მოიპოვა ადგილობრივი დამუშავებული ცხოველის ტყავის ევროკავშირში ექსპორტის უფლებაც.

საერთაშორისო ვიზიტები, შეხვედრები

2017 წელს, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ბაზრების დივერსიფიკაციის, საქართველოს სოფლის მეურნეობის დარგში არსებული საინვესტიციო პოტენციალის გაცნობისა და ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეწყობის მიზნით, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყებების ხელმძღვანელი პირები შეხვედრებს მართავდნენ შესაბამისი უწყებების ხელმძღვანელებთან როგორც საქართველოში, ასევე სხვა ქვეყნებში ოფიციალური ვიზიტების ფარგლებში.

საქართველოში ვიზიტით იმყოფებოდნენ:

- **სომხეთის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მინისტრი, იგნატი არაკელიანი**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი სომხეთის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მინისტრს, იგნატი არაკელიანს შეხვდა, რომელიც საქართველოში პირველი ოფიციალური ვიზიტით იმყოფებოდა.

- **გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის სურსათისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო მდივანი, პიტერ ბლეზერი**

სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე ნოდარ კერესელიძე გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის სურსათისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო მდივანს, პიტერ ბლეზერს და ოფიციალური დელეგაციის წევრებს შეხვდა. შეხვედრაზე მხარეებმა ორ ქვეყანას შორის სამოვალე თანამშრომლობის საკითხებზე იმსჯელეს. ვიზიტის ფარგლებში გაიმართა ბიზნესფორუმიც.

სომხეთის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მინისტრის ვიზიტი

სომხეთის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მინისტრის ვიზიტი

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის დელეგაციის ოფიციალური ვიზიტი

ირანის ისლამური რესპუბლიკის დელეგაციის ვიზიტი

მაკედონიის დელეგაციის ვიზიტი

იტალიის დელეგაციის ვიზიტი

ლატვიის რესპუბლიკის ქალაქ ვალკას მერის ვიზიტი

ავსტრიის რესპუბლიკის დელეგაციის ვიზიტი

საფრანგეთში კონიაკის მწარმოებელი უმსხვილესი კომპანიის „Distillerie Tessendier&Fils“ დირექტორთან, ურომ ტესანდიესთან შეხვედრა

თურქეთის საერთაშორისო ტექნიკურ-საკონსულტაციო ბიზნესსაბჭოს დელეგაციის წევრების ვიზიტი

ისრაელის სახელმწიფოს დელეგაციის ვიზიტი

შეხვედრა იაპონური სავაჭრო კომპანიის „აგრი“ პრეზიდენტთან

ფრანგული კოოპერატივის „AXEREA“ წარმომადგენლებთან შეხვედრა

- **ირანის ისლამური რესპუბლიკის კოოპერატივების, შრომისა და სოციალური კეთილდღეობის მინისტრი, ალი რაბიეი**

საქართველოსა და ირანის რესპუბლიკას შორის სასოფლო-სამეურნეო კუთხით თანამშრომლობა და ინვესტიციების განხორციელება განიხილეს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა და ირანის ისლამური რესპუბლიკის კოოპერატივების, შრომისა და სოციალური კეთილდღეობის მინისტრმა, ალი რაბიეიმ.

- **ყოფილი იუგოსლავიის რესპუბლიკა - მაკედონიის სოფლის მეურნეობის, სატყეო მეურნეობისა და წყლის რესურსების მინისტრი, ლუპჩო ნიკოლოვსკი**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა შეხვედრა გამართა ყოფილი იუგოსლავიის რესპუბლიკა - მაკედონიის სოფლის მეურნეობის, სატყეო მეურნეობისა და წყლის რესურსების მინისტრთან, ლუპჩო ნიკოლოვსკისთან. შეხვედრაზე მხარეებმა ორი ქვეყნის დარგობრივი განვითარების მიმართულებით გატარებული რეფორმების საკითხები განიხილეს.

- **სლოვენიის რესპუბლიკის ეკონომიკური განვითარებისა და ტექნოლოგიების სამინისტროს სახელმწიფო მდივანი, ალექსანდრე კანტარუტი**

სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი სლოვენიის რესპუბლიკის ეკონომიკური განვითარებისა და ტექნოლოგიების სამინისტროს სახელმწიფო მდივანს, ალექსანდრე კანტარუტის და სლოვენიის სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წარმომადგენლებს შეხვდა. ლევან დავითაშვილმა დელეგაციის წევრებს აგრარული დარგის სტრატეგიულ მიმართულებებზე სახელმწიფოს ხედვა და არსებული ვითარება გააცნო.

- **იტალიის ეკონომიკური განვითარების მინისტრის მოადგილე, ივან სკალფაროტი**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა იტალიის ეკონომიკური განვითარების მინისტრის მოადგილეს, იან სკალფაროტის აგრარულ დარგში არსებული ვითარების, მათ შორის, მიღწევებისა და გამოწვევების შესახებ მიაწოდა ინფორმაცია. აღსანიშნავია, რომ იტალიის ეკონომიკური განვითარების მინისტრის მოადგილის, ივან სკალფაროტოს და იტალიელ ბიზნესმენთა საქართველოში ვიზიტის ფარგლებში, ქართულ-იტალიური ბიზნესფორუმი გაიმართა.

- **ლატვიის რესპუბლიკის ქალაქ ვალკას მერი, ვენტს არმანდს კრაუკლი**

სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი ლატვიის რესპუბლიკის ქალაქ ვალკას მერს, ვენტს არმანდს კრაუკლისს შეხვდა. შეხვედრაზე მხარეებმა ლატვიაში ქართული წარმოების ალკოჰოლური სასმელების, მათ შორის, ღვინის, და სხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების ექსპორტის შესაძლებლობების ზრდის საკითხები განიხილეს.

- **ავსტრიის რესპუბლიკის ევროპის, ინტეგრაციისა და საგარეო საქმეთა ფედერალური სამინისტროს თანამშრომლობის განვითარების დეპარტამენტის გენერალური დირექტორი, პიტერ ლაუნსკი ტიფენტალი**

სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი ავსტრიის რესპუბლიკის ევროპის, ინტეგრაციისა და საგარეო საქმეთა ფედერალური სამინისტროს თანამშრომლობის განვითარების დეპარტამენტის გენერალურ დირექტორს, პიტერ ლაუნსკი ტიფენტალს შეხვდა.

- **საფრანგეთში კონიაკის მწარმოებელი ერთ-ერთი უმსხვილესი კომპანიის „Distillerie Tessendier&Fils“ დირექტორი, ჟერომ ტესანდიე**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი საფრანგეთის ელჩს საქართველოში, პასკალ მენიეს და საფრანგეთში კონიაკის მწარმოებელი ერთ-ერთი უმსხვილესი კომპანიის „Distillerie Tessendier&Fils“ დირექტორს, ჟერომ ტესანდიეს შეხვდა.

- **თურქეთის საერთაშორისო ტექნიკურ-საკონსულტაციო ბიზნესსაბჭოს დელეგაციის წევრები**

სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე ნოდარ ვერესელიძე თურქეთის საერთაშორისო ტექნიკურ-საკონსულტაციო ბიზნესსაბჭოს დელეგაციის წევრებს შეხვდა. დელეგაციას თურქეთის ეკონომიკის სამინისტროს თავისუფალი ზონის, უცხოური ინვესტიციებისა და მომსახურების დეპარტამენტის გენერალური დირექტორი უგურ ოზთურქი ხელმძღვანელობდა. შეხვედრაზე მინისტრის პირველმა მოადგილემ საექსპორტო პოტენციალის მქონე პროდუქტებზე (თხილი, ღვინო, ცოცხალი პირუტყვი, ხორცი, წყალი), ბაზრების დივერსიფიკაციის მნიშვნელობასა და ამ მიმართულებით მიღწეულ შედეგებზე ისაუბრა.

- **ისრაელის სახელმწიფოს მუნიციპალიტეტის რიშონ ლეციონის მერის მოადგილე, იოსი ჰამამი**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე გიორგი ხანიშვილი ისრაელის სახელმწიფოს მუნიციპალიტეტის რიშონ ლეციონის მერის მოადგილეს, იოსი ჰამამის, საქართველო-ისრაელის ბიზნესპალატის პრეზიდენტს, იციკ მოშეს და ისრაელის სახელმწიფოს ბიზნესდელეგაციის წარმომადგენლებს შეხვდა.

- **იაპონური სავაჭრო კომპანიის „აგრი“ პრეზიდენტი, ტეტსუია საკამოტო**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა იაპონური სავაჭრო კომპანიის „აგრი“ პრეზიდენტთან, ტეტსუია საკამოტოსთან და ქართული კვივის მწარმოებელი კომპანიის „ნერგეტა“ თანადამფუძნებელთან, კონსტანტინე ვეკუასთან შეხვედრაზე იაპონიაში ქართული კვივის ექსპორტის მზარდი ტენდენციის საკითხი განიხილა.

- **ფრანგული კოლპერატივის „AXEREA“ აგრარული განვითარების მენეჯერი, ჟან-ფრანსუა ბერგერი**

სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე გიორგი ხანიშვილი ფრანგული კოლპერატივის „AXEREA“ აგრარული განვითარების მენეჯერს, ჟან-ფრანსუა ბერგერს შეხვდა. შეხვედრაზე მხარეებმა საქართველოში მარცვლეული კულტურების თესლის წარმოებისა და მეფრინველეობის დარგში ბიონარმოების განვითარების შესაძლებლობები განიხილეს.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყებების ხელმძღვანელი პირები ოფიციალური და სამუშაო ვიზიტებით იმყოფებოდნენ:

- **გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა, ქ. ბერლინი**

სურსათის, სოფლის მეურნეობისა და მებაღეობის საერთაშორისო გამოფენის „Grüne Woche 2017“ ფარგლებში, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა საქართველოს სტენდზე გერმანიის, ესტონეთის, ლატვიის, ლიტვის, სლოვენის, მოლდოვას და სომხეთის სოფლის მეურნეობის მინისტრებს უმასპინძლა.

აღნიშნულ გამოფენაზე, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მხარდაჭერით, საქართველოს სტენდზე 17 ქართული კომპანია იყო წარმოდგენილი. საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა გერმანიის სოფლის მეურნეობის მინისტრთან, კრისტოფერ შმიდტთან გამართულ შეხვედრაზე აღნიშნა, რომ ევროკავშირთან თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებით (DCFTA) აღებული ვალდებულებების შესრულების, ასევე, სოფლის მეურნეობის განვითარების კუთხით გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის გამოცდილების გაზიარება და მხარდაჭერა მნიშვნელოვანია.

„Grüne Woche 2017“-ის ფარგლებში გაიმართა მინისტრიალური, რომელსაც საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი დაესწრო.

საერთაშორისო გამოფენის „მწვანე კვირეული“ ფარგლებში, ქალაქ ბერლინში სურსათისა და სოფლის მეურნეობის გლობალური ფორუმი გაიმართა, რომელშიც საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა მიიღო მონაწილეობა. ფორუმის დასასრულს, მონაწილეებმა მიიღეს კომუნიკე, რომელიც წყლის რესურსების სწორი გამოყენებით სოფლის მეურნეობის ეფექტიან და მდგრად განვითარებას ეხება.

• **არაბთა გაერთიანებული საამიროები, ქ. დუბაი**

სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი დუბაიში, აგროგამოფენის „გალფუდი 2017“ გახსნას დაესწრო, სადაც სახელმწიფოს ხელშეწყობით შექმნილმა 13-მა ქართულმა კომპანიამ ქართული აგროსასურსათო პროდუქცია პირველად წარადგინა საქართველოს სტენდზე. საქართველოს სტენდზე ასევე წარმოდგენილი იყო საერთაშორისო საკონსულტაციო კომპანია Channel Georgia FZC, რომელიც არაბთა გაერთიანებულ საამიროებშია დაფუძნებული და მის ძირითად საქმიანობას წარმოადგენს ბიზნესტკუფების კონსულტირება და საქართველოს საინვესტიციო პოტენციალის გაცნობა ტურიზმის, სოფლის მეურნეობის, ენერჯეტიკის, სამშენებლო ინდუსტრიისა და სხვა მიმართულებებით. ლევან დავითაშვილმა საქართველოს სტენდზე დუბაის ეკონომიკის მინისტრის მოადგილეს, მის უმაღლესობა აბდულ აჰმას უმასპინძლა.

• **საუდის არაბეთი, ქ.რეადი**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დელეგაცია, მინისტრის, ლევან დავითაშვილის ხელმძღვანელობით, ოფიციალური ვიზიტით საუდის არაბეთში იმყოფებოდა.

საუდის არაბეთის სამეფოს გარემოს დაცვის, წყლისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრთან, მის აღმატებულება აბდულ რაჰმან აბდულ მოჰმენ ალ-ფადისთან გამართულ შეხვედრაზე, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა საუდის არაბეთთან სოფლის მეურნეობის მიმართულებით თანამშრომლობის გააქტიურებაზე ისაუბრა, რაც ორ ქვეყანას შორის სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავებას შეუწყობს ხელს. ლევან დავითაშვილმა კოლეგას ქვეყანაში აგრარული მიმართულებით განხორციელებული რეფორმების შესახებ მიაწოდა ინფორმაცია და ყურადღება რეგიონში თავისუფალი სავაჭრო რეჟიმების ამოქმედებაზე გაამახვილა, რაც საქართველოს საშუალებას აძლევს იყოს რეგიონული ჰაბი და ხელი შეუწყოს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ტვირთბრუნვის გაუმჯობესებას. შეხვედრაზე საუდის არაბეთის მინისტრი საქართველოდან საუდის არაბეთში ცოცხალი ცხოველის ექსპორტის, ასევე ხორცის, მშრალი ხილის, თაფლის და სასმელი წყლის ექსპორტის განხორციელებით დაინტერესდა.

• **თურქეთის რესპუბლიკა, ქ. სტამბოლი**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი თურქეთის რესპუბლიკაში, ქალაქ სტამბოლში გამართულ შავი ზღვის ეკონომიკური თანამშრომლობის ორგანიზაციის (BSEC) წევრი ქვეყნების მინისტრთა დეპუტატების სიტყვით გამოვიდა. მინისტრიალის მთავარი თემა სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარება და წევრ ქვეყნებს შორის ეკონომიკური თანამშრომლობის გაღრმავება იყო. შავი ზღვის ეკონომიკური თანამშრომლობის ორგანიზაციის წევრმა ქვეყნებმა სტამბოლის სამიტზე საერთო დეკლარაცია მიიღეს, რომელიც ხელს შეუწყობს შავი ზღვის აუზის ქვეყნებს შორის სავაჭრო ურთიერთობების კიდევ უფრო მეტად წახალისებას, სასოფლო-სამეურნეო დარგში ბარიერების მოხსნას და თანამშრომლობას გამოცდილების გაზიარების კუთხით.

მინისტრიალის ფარგლებში, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ორმხრივი შეხვედრები გამართა კოლეგებთან. საგამოფენო სივრცეში მოწყობილ ქართულ კუთხესთან, სადაც ქართული პროდუქცია იყო წარმოდგენილი, ლევან დავითაშვილმა თურქ კოლეგას, ფარუქ ჩელიქს უმასპინძლა. აღსანიშნავია, რომ თურქეთის მხარემ გამოთქვა მზადყოფნა ხელი შეუწყოს თურქეთის ბაზარზე ქართული პროდუქციის ექსპორტის ზრდას.

• **საფრანგეთის რესპუბლიკა, ქ. ბორდო**

სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი ღვინის საერთაშორისო გამოფენის „ვინექსპო ბორდო 2017“ (Vinexpo Bordeaux 2017) გახსნას დაესწრო. ქ. ბორდოში 2017 წელი საქართველოს, როგორც ღვინის სამშობლოსა და უძველესი ტრადიციების მქონე ქვეყნის წლად გამოცხადდა. სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, გამოფენაზე საკუთარი პროდუქცია წარმოადგინა ქართული ღვინის მწარმოებელმა 24 კომპანიამ.

მინისტრი ლევან დავითაშვილი გამოფენის ფარგლებში გამართულ ქართული ღვინის დეგუსტაციას „საქართველო - ღვინის სამშობლო“ დაესწრო. ბორდოს გამოფენის ფარგლებში გამართულ კონკურსზე Citadelles Du Vin ოთხმა ქართულმა ღვინომ მიიღო სხვადასხვა დასახელების ჯილდო, მათ შორის, ერთი უმაღლესი ჯილდო, ერთი ოქროს მედალი, ორი ვერცხლის მედალი.

• **ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკა**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის ნეჯინგის პროვინციის ქალაქ იუს ცენტრში, ქართული ღვინის მუზეუმი „სარკმელი საქართველოსკენ“ გახსნა. ანალოგიური ტიპის ქართული ღვინის მუზეუმების გახსნა იგეგმება ჩინეთის ქალაქებში – შანხაისა და პეკინში.

• **საფრანგეთის რესპუბლიკა**

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დელეგაცია, მინისტრის მოადგილის, გიორგი ჩხეიძის ხელმძღვანელობით, სამუშაო ვიზიტით საფრანგეთში იმყოფებოდა. მინისტრის მოადგილემ სამუშაო შეხვედრები გამართა საფრანგეთის სოფლის მეურნეობის, კვების მრეწველობისა და ტყის სამინისტროში, სადაც სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ასევე, სასოფლო-სამეურნეო წარმოებით ეკონომიკური ღირებულების შექმნის და სოფლის მეურნეობის სექტორის გაძლიერების საკითხები განიხილეს. ვიზიტის ფარგლებში, სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, გიორგი ჩხეიძემ სამუშაო შეხვედრები გამართა საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს ხელმძღვანელებთან, საფრანგეთში არსებული პროფესიული ორგანიზაციების და ასოციაციების წარმომადგენლებთან, საფრანგეთის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების სააგენტოს, მიწის მონყობისა და სასოფლო დანესხეულებების სააგენტოს ხელმძღვანელებთან. შეხვედრებზე, საფრანგეთის გამოცდილების გათვალისწინებით, ფერმერთა ტრენინგების, ექსტენციის, მინათსარგებლობის, სარწყავი სისტემით სარგებლობის, ასევე, სერვისების განვითარების საკითხები განიხილეს.

საფრანგეთის რესპუბლიკა, ქ. ბორდო

არაბთა გაერთიანებული საამიროები, ქ. დუბაი

არაბთა გაერთიანებული საამიროები, ქ. დუბაი

თურქეთის რესპუბლიკა, ქ. სტამბოლი

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა, ქ. ბერლინი

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკა

აზერბაიჯანის რესპუბლიკა, ქ. ბაქო

• **უნგრეთი**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დელეგაცია, მინისტრის მოადგილის, რევაზ ასათიანის ხელმძღვანელობით, სამუშაო ვიზიტით უნგრეთში იმყოფებოდა. ვიზიტის ფარგლებში, დელეგაციის წევრებმა გაეროს სურსათის და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციაში (FAO) სურსათის უსაფრთხოებისა და სურსათის დანაკარგების საკითხები განიხილეს. FAO-ს ექსპერტებმა ქართველ სტუმრებს სურსათის უსაფრთხოების, ხელმისაწვდომობისა და უვნებლობის შესახებ პრეზენტაციები წარუდგინეს და სურსათის სფეროში არსებული გამოწვევები და თანამედროვე მიდგომები გააცნეს.

უნგრეთში ვიზიტის ფარგლებში, საქართველოს დელეგაციის წევრებმა შეხვედრები გამართეს უნგრეთის პრემიერ-მინისტრის აპარატის, ასევე სამინისტროს წარმომადგენლებთან.

• **აზერბაიჯანის რესპუბლიკა, ქ. ბაქო**

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე გიორგი ჩხეიძე აზერბაიჯანის რესპუბლიკაში, ქალაქ ბაქოში აგროსამრეწველო სექტორის საერთაშორისო გამოფენის „Caspian Agro 2017“ გახსნას დაესწრო. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ორგანიზებით, ქართულ სტენდზე 11 ქართული კომპანიის პროდუქცია იყო წარმოდგენილი. ქართული სტენდი აზერბაიჯანის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა, ილჰამ ალიევმა, აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ვიცე-პრეზიდენტმა, მეჰრიბან ალიევამ და აზერბაიჯანის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ჰეიდარ ასადოვმა დაათვალიერეს.

ბაქოში ვიზიტის ფარგლებში, სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე აზერბაიჯანელ კოლეგას, ილჰამ გულიევს და კომპანიის „აგროლიზინგი“ წარმომადგენლებს შეხვდა. სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ შეხვედრა გამართა კომპანიის „აგრომოლი“ წარმომადგენლებთანაც. მხარეებმა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის საქართველოდან აზერბაიჯანში ექსპორტის მიმართულებით სამომავლო თანამშრომლობის პერსპექტივები განიხილეს. კომპანიის წარმომადგენლებს სურვილი აქვთ, ქართული ნაწარმი სავაჭრო ქსელში „აგრომოლი“ გაიყიდოს.

საერთაშორისო ხელშეკრულებები, შეთანხმებები

2017 წელს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ, სოფლის მეურნეობის სფეროში საერთაშორისო დონეზე თანამშრომლობის გადმავების მიზნით, ორი ხელშეკრულება და შეთანხმება გააფორმა:

- 2017 წლის 22 მარტს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და ირანის ისლამური რესპუბლიკის ჯაჰადის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შორის სოფლის მეურნეობის სფეროში ურთიერთგაგების მემორანდუმი გაფორმდა;
- 2017 წლის 4 მაისს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსა და ამერიკის შეერთებული შტატების დაავადებათა კონტროლისა და პრევენციის ცენტრს შორის ურთიერთგაგების მემორანდუმი გაფორმდა.

ქართული აბროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ხელშეწყობით, როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ბაზრებზე, ქართულ დვინოსთან ერთად, სხვა ქართული პროდუქციის პოპულარიზაცია და მათი საექსპორტო შესაძლებლობების წარმოჩენა ხორციელდება.

2017 წელს, ქართული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გამოფენა/დეგუსტაცია მოეწყო ისეთ მნიშვნელოვან ღონისძიებებზე, როგორიცაა:

- სურსათის, სოფლის მეურნეობისა და მებაღეობის ყველაზე მასშტაბური და პრესტიჟული საერთაშორისო გამოფენა „მწვანე კვირეული 2017“ (გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა, ქ. ბერლინი);
- არაბთა გაერთიანებული საამიროები, ქალაქი დუბაი, აგროგამოფენა „გალფუდი 2017“ (GULFOOD 2017). საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, სააგენტოს „აწარმოე საქართველოში“ და აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის აღდგენის პროექტის (USAID/REAP) მხარდაჭერით, სახელმწიფოს ხელშეწყობით შექმნილმა სანარმოებმა ქართული აგროსასურსათო პროდუქცია 2017 წელს გამოფენაზე პირველად წარადგინეს;
- ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის საგაზაფხულო სესიის ფარგლებში, ქართულმა მხარემ კულტურულ ღონისძიებებს უმასპინძლა; გაიმართა ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის გამოფენა/დეგუსტაცია (საფრანგეთის რესპუბლიკა, ქ. სტრასბურგი);
- აგროსამრეწველო სექტორის საერთაშორისო გამოფენაზე „World Food Azerbaijan/Caspian Agro 2017“ (აზერბაიჯანის რესპუბლიკა, ქ. ბაქო), ქართული სტენდი აზერბაიჯანის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა, ილჰამ ალიევმა მოინახულა;
- საერთაშორისო გამოფენაზე „ბელაგრო 2017“ (ბელარუსის რესპუბლიკა ქ.მინსკი), წარმოდგენილი იყო ქართული კომპანიები; გამოფენაზე ოფიციალური მიწვევით იმყოფებოდა საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დელეგაცია;
- აგროსამრეწველო სექტორის საერთაშორისო გამოფენაზე „Riga Food 2017“ (ლატვიის რესპუბლიკა, ქ. რიგა), ქართული კუთხე ლატვიის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა, რაიმონდს ვეიონისმა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, იანის დუკლავსმა დაათვალიერეს. გამოფენაში წარმატებით მონაწილეობისთვის, ქართულ სტენდს სერტიფიკატი გადაეცა. ქართულმა კომპანიებმა მონაწილეობა მიიღეს გამოფენის ფარგლებში ორგანიზებულ კონკურსშიც (შეფუთვის/ბრენდინგის კონკურსი); რამდენიმე მათგანი დაჯილდოვდა;
- თბილისში, მთანმინდის პარკში ჩაის საერთაშორისო ფესტივალი სახელწოდებით „თბილისის ჩაის ფესტივალი“ გაიმართა. ფესტივალში მონაწილეობა ქართული და საერთაშორისო ჩაის მწარმოებელმა კომპანიებმა მიიღეს. თბილისის ჩაის ფესტივალი მთანმინდის პარკისა და საქართველოს ჩაის მწარმოებელთა ასოციაციის ორგანიზებითა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მხარდაჭერით ჩატარდა;
- 26 მაისი - საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიებების ფარგლებში, სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ სტენდი როგორც დედაქალაქში, რუსთაველის გამზირზე, ასევე, ქალაქ მცხეთაშიც წარმოადგინა. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სტენდზე წარმოდგენილი იყო სახელმწიფო პროექტების ფარგლებში დაფინანსებული აგრარული მიმართულებების სანარმოების მიერ წარმოებული პროდუქცია;
- ყველის ფესტივალი 2017 (ქ. თბილისი, ვარდების მოედანი). ფესტივალი საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და საქართველოს ყველის მწარმოებელთა გილდიის ორგანიზებით ყოველწლიურად ტარდება. ყველის ფესტივალი ქართული ყველის პოპულარიზაციას და საუკუნეების მანძილზე დაკარგული სახეობების აღდგენას ემსახურება. ფესტივალზე საკუთარი პროდუქცია ყველის მწარმოებელმა 50-მა კომპანიამ და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივმა (საქართველოს ყველა რეგიონიდან) წარმოადგინა. 2017 წელს, ქართული ყველის ფესტივალის ფარგლებში, ყველის წარმოების ოსტატებმა დამთვალიერებელს ყველის ამოყვანის მეთოდები, ასევე, დამზალ ხაჭოს, მუჩლისა და ყველის სხვა სახეობების დამზადების პროცესი გააცნეს. ღონისძიების ფარგლებში, საკუთარი პროდუქცია წარმოადგინეს ქართული ღვინისა და თაფლის მწარმოებელმა კომპანიებმაც.

საერთაშორისო და დონორი ორგანიზაციები

საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტის ორგანიზებით, 2017 წლის ოქტომბერში, ჩატარდა დონორთა საკოორდინაციო საბჭოს მესამე შეხვედრა, სადაც, სხვა საკითხებთან ერთად, ძირითად საკითხად გამოიკვეთა საქართველოში გავრცელებული მავნებლის, აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ გასატარებელი ღონისძიებები. შეხვედრის ფარგლებში, დონორი და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს წარედგინათ ყველა ის საჭიროება, რომელიც სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და მისი საქვეუწყებო დაწესებულებების წინაშე დგას.

დონორი ორგანიზაციების ტექნიკური დახმარების პროექტების ფარგლებში, განვიხილეთ თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება, სასწავლო კურსები და სემინარები.

2016 წელს, ხელი მოეწერა „ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლისა და სოფლის განვითარებისათვის“ ENPARD II-ის შეთანხმებას, რაც გულისხმობს სოფლად განვითარების ინიციატივების დაფინანსებისთვის, დამატებითი, 50 მილიონი ევროს მობილიზებას. ENPARD II-ის ფარგლებში, უკვე დაიწყო საპილოტე პროექტების განხორციელება ლაგოდეხის, ყაზბეგის, ბორჯომის, ქედას, ხულოს, თიანეთის დედოფლისწყაროს და თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტებში. აღნიშნულ მუნიციპალიტეტებში შეიქმნა ადგილობრივი სამოქმედო ჯგუფები, რომელთა შემადგენლობაში მუნიციპალიტეტის, კერძო სექტორისა და თემის წარმომადგენლები არიან გაერთიანებული. აღნიშნული ჯგუფები აქტიურად არიან ჩართული ადგილობრივი საჭიროებების განსაზღვრაში და დაგეგმილი აქტივობების განხორციელებაში, რაც მიზნად ისახავს სოფლად განვითარების ახალი პროექტების, ინიციატივებისა და პროგრამების ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობით შემუშავებას.

2017 წელს ხელი მოეწერა „ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლისა და სოფლის განვითარებისათვის“ ENPARD III-ის შეთანხმებას, რაც გულისხმობს სოფლად განვითარების ინიციატივების დაფინანსებისთვის დამატებითი 77.5 მილიონი ევროს მობილიზებას. პროგრამის ძირითად მიზანს წარმოადგენს სოფლის მეურნეობის გაუმჯობესებული კონკურენტუნარიანობა და სოფლის განვითარება.

სამინისტროს კოორდინაციით და საერთაშორისო და დონორი ორგანიზაციების აქტიური თანამშრომლობითა და მხარდაჭერით, 2017 წლის 25 დეკემბერს, მინისტრის ბრძანებით, დამტკიცდა სოფლის მეურნეობის ექსტენციის სტრატეგია 2018-2019 წლებისთვის.

2017 წელს, ჩეხეთის სოფლის მეურნეობის ზედამხედველობისა და კვლევითი ინსტიტუტის (ÚKZÚZ) მიერ დაიწყო 4-წლიანი პროექტი სურსათის ეროვნული სააგენტოს მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტის შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით, რომლის ბიუჯეტი 1,000,000 აშშ დოლარია; ხოლო ვეტერინარიის კუთხით, მიმდინარეობს 3-წლიანი პროექტი „კანის ფიბრინული დაზიანებებით მიმდინარე ზოონოზური ინფექციების შემთხვევების გამოვლენისა და დიაგნოსტიკის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“.

2017 წელს, დაიწყო მუშაობა აზიური ფაროსანას საწინააღმდეგო ღონისძიებების შესახებ სტრატეგიის დამტკიცების თაობაზე.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- 2017 წელს, ხელი მოეწერა ურთიერთგაგების მემორანდუმს „საქართველოში ეროვნული ფიტოსანიტარიული კონტროლის სისტემის ჩამოყალიბება“ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ჩეხეთის განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) შორის, რომლის ფარგლებშიც მოხდება საქართველოში მცენარეთა ჯანმრთელობის მონიტორინგისა და იდენტიფიკაციის სისტემის შემუშავება და განხორციელება; ლაბორატორიის პირობებში ფიტოსანიტარიული ანალიზისთვის ევროკავშირის სტანდარტებისა და მეთოდების დანერგვა და პესტიციდების და სასუქების გამოყენების რეგულაციების განხორციელება.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, 2012 წლიდან, აგრარული დარგის განვითარების ხელშეწყობისათვის არაერთ პროექტს აფინანსებენ და ახორციელებენ შემდეგი საერთაშორისო ორგანიზაციები:

- ✓ გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (UN FAO)
- ✓ სოფლის მეურნეობის და სოფლად განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამა (ENPARD)
- ✓ ყოვლისმომცველი ინსტიტუციური განვითარების პროგრამა (CIB Program)
- ✓ აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID/ZRDA).

• **პროექტი „ზრდა“**

პროექტის დაწყების და დასრულების თარიღი: 2016 წლის მარტი - 2021 წლის მარტი

პროექტის ბიუჯეტი: 14,747,479 აშშ დოლარი

პროექტის მიმოხილვა:

2016 წელს ხელი მოეწერა მემორანდუმს სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს პროექტის „ზრდა“ შორის, რომელიც ითვალისწინებს მცირე და საშუალო ფერმერული მეურნეობების განვითარებას, სამუშაო ადგილების შექმნას და სოფლად შემოსავლებს ზრდას.

„ზრდა“ არის ხუთწლიანი პროგრამა, რომელიც მიზნად ისახავს ეკონომიკურ ზრდას საზღვრისპირა სოფლებში მცირე და საშუალო ფერმერული მეურნეობების ხელშეწყობით. პროექტის ფარგლებში, მოხდება ფერმერთა დახმარება გრანტების, სასწავლო პროგრამების და ტექნიკური დახმარების მეშვეობით.

პროექტის „ზრდა“ ფარგლებში, ხორციელდება ადამიანური რესურსების განვითარება, რომელიც უზრუნველყოფს სოფლის მეურნეობისა და სხვა დარგებში წარმოების ახალ და გაუმჯობესებულ ტექნოლოგიებზე წვდომას. პროგრამა ითვალისწინებს ტექნიკურ დახმარებასა და პრაქტიკულ კურსს. აგრარული წარმოების გაუმჯობესებული მეთოდებისა და ტექნოლოგიების გამოყენების შედეგად, გაიზრდება მოსავლიანობა და შემოსავლები, ხოლო ბაზარზე მოთხოვნადი პროდუქტების შესატყვისი უნარ-ჩვევების განვითარება ხელს შეუწყობს სოფლად მცხოვრები ოჯახების შემოსავლის წყაროების დივერსიფიკაციას და გაზრდის მათი დასაქმების შესაძლებლობებს.

პროგრამის ძირითადი საქმიანობა მოიცავს მცირე და საშუალო სანარმოების განვითარებას ისეთ პრიორიტეტულ სექტორებში, როგორცაა: ხეხილის ბაღები, კენკრის წარმოება, ბოსტნეულის წარმოება, მეფუტკრეობა, ტურიზმი და მომსახურების დარგი (მათ შორის, ინფორმაციული ტექნოლოგიები). მენარმეობისა და ახალი სანარმოების საყოველთაო მხარდაჭერა ხელს შეუწყობს მოწყვლადი ოჯახებისათვის შემოსავლების მრავალმხრივი შესაძლებლობების გაჩენას.

■ **აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID/REAP) - საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის აღდგენის პროექტი**

პროექტის დაწყების და დასრულების თარიღი: 2013 წლის სექტემბერი - 2018 წლის სექტემბერი

პროექტის ბიუჯეტი: 19.5 მილიონი აშშ დოლარი

პროექტის მიმოხილვა:

აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის აღდგენის პროექტი (REAP) წარმოადგენს ხუთწლიან პროგრამას. პროგრამის მიზანია სოფლად შემოსავლების ზრდა და სამუშაო ადგილების შექმნა, აგრობიზნესში ინვესტიციების მოზიდვა და ტექნიკური დახმარების უზრუნველყოფა. კერძოდ, გათვალისწინებულია მექანიზაციისა და ფერმერთა მომსახურების ცენტრების, სასაწყობო მეურნეობის, დამახარისხებელი, მცირე და საშუალო ზომის გადამამუშავებელი სანარმოების დახმარება, რის შედეგადაც ამაღლდება სოფლის მეურნეობის დარგში არსებული მომსახურების ხარისხი. პროექტი ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობის დარგში ინვესტიციების მოზიდვას, შეამცირებს სოფლად მცირე და საშუალო სანარმოებისა და მენარმეთათვის არსებულ რისკფაქტორებს, გააძლიერებს მდგრად კომერციულ კავშირებს მომსახურების ცენტრებს,

მწარმოებლებს, სასაწყობო საწარმოებსა და ადგილობრივ ბიზნესსაკონსულტაციო კომპანიებს შორის. პროგრამა უზრუნველყოფს ტექნიკურ დახმარებას გრანტის მიმღებ მცირე და საშუალო ზომის საწარმოებისათვის, რაც ხელს შეუწყობს სოფლად დასაქმების მაჩვენებლის ზრდას.

პროექტის კომპონენტები: საგრანტო კომპონენტი და ტექნიკური დახმარების კომპონენტი

პროექტის მისია:

საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო სექტორის კონკურენტუნარიანობის ამაღლება; ფერმერული მეურნეობების და აგრომეწარმეების შემოსავლების ზრდა და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა ფინანსური და ტექნიკური დახმარების გზით.

მოსალოდნელი შედეგები:

6 მილიონი დოლარის საგრანტო დაფინანსებას მიიღებს ფერმერთა მომსახურების და მექანიზაციის ცენტრები, პირველადი მწარმოებელი, მომსახურების/ინფორმაციის მომწოდებელი, გადამამუშავებელი და შესაფუთი საწარმო, მათ შორის, 15 % მენარმე ქალი. თანადაფინანსების ფარგლებში, კერძო სექტორიდან მოზიდული იქნება 14 მილიონი დოლარი.

აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს დაფინანსებით, ასევე ხორციელდება შემდეგ პროექტები: ფერმერი ფერმერისთვის და ქართული თხილის განვითარების პროექტი.

■ ამერიკის შეერთებული შტატების სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტი (USDA) - ცხოველთა ჯანმრთელობის ეროვნული პროგრამა

პროექტის დანების და დასრულების თარიღები: 2008 წელი, დასრულების თარიღი განსაზღვრული არ არის

პროექტის ბიუჯეტი: 345,000 აშშ დოლარი წლიურად

პროექტის მიმოხილვა:

ცხოველთა ჯანმრთელობის ეროვნული პროგრამა ითვალისწინებს ცხოველთა ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის უწყვეტი გაუმჯობესების უზრუნველყოფას, რომელიც აკმაყოფილებს ყველა დაინტერესებული მხარის საჭიროებებს, ხელს უწყობს უვნებელი სურსათის წარმოებას, აუმჯობესებს საზოგადოებრივ ჯანდაცვასა და განაპირობებს სოფლის მეურნეობის ეკონომიკის მდგრადობას.

პროგრამის ძირითადი მიზანია რეგიონებში კერძო ვეტერინარული სექტორის განვითარების ხელშეწყობა შესაბამისი სტიმულირებით. პროგრამის ძირითადი მიზანია რეგიონებში კერძო ვეტერინარული სექტორის განვითარება, რაც, თავის მხრივ, წარმოადგენს ცხოველთა ჯანმრთელობის ეროვნული პროგრამის ექვსი სტრატეგიული ამოცანიდან ერთ-ერთს.

ექვსი სტრატეგიული ამოცანა:

- სტიმულირებული და ძლიერი კერძო ვეტერინარული სექტორი;
- ვეტერინარული მომსახურების მიმწოდებელი პროფესიონალი, კომპეტენტური სამუშაო ძალა;
- შესაბამისი ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობა სასაკლაოების ჩათვლით;
- იდენტიფიცირებული და მიკვლევადი ცხოველები ფერმაში;
- დაავადებათა შეტყობინებისა და რეაგირების ეფექტიანი სისტემა;
- დაავადებათა აღმოფხვრისა და კონტროლის შეთანხმებული გრძელვადიანი გეგმები, რომელიც დაავადებათა ზედამხედველობის სტრატეგიას და კონტროლის სათადარიგო გეგმას მოიცავს.

ცხოველთა ჯანმრთელობის ეროვნული პროგრამის მნიშვნელოვანი შედეგია ვეტერინართა რეგიონული ასოციაციების ჩამოყალიბება, რომლებმაც 200-ზე მეტი კერძო პრაქტიკოსი ვეტერინარი გააერთიანა.

ამერიკის შეერთებული შტატების სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის (USDA) დაფინანსებით ასევე ხორციელდება სოფლის მეურნეობის სტატისტიკის განვითარების პროექტი.

- **ADA/SDC** ავსტრიის განვითარების სააგენტოსა და შვეიცარიის განვითარების სააგენტოს დაფინანსებით, ხორციელდება რამდენიმე პროექტი, მათ შორის, ცხოველთა იდენტიფიკაციის, რეგისტრაციის და მიკვლევადობის სისტემების დანერგვის მხარდაჭერის ტექნიკური დახმარების პროექტი.

პროექტის დაწყების და დასრულების თარიღი: 2016 წლის დეკემბერი - 2020 წლის ნოემბერი

პროექტის ბიუჯეტი: 5,410,750 აშშ დოლარი

პროექტის მიმოხილვა:

პროექტის ძირითად მიზანს წარმოადგენს საქართველოში ცხოველთა იდენტიფიკაციის, რეგისტრაციის და მიკვლევადობის ევროპული სტანდარტის სისტემის ჩამოყალიბება, რომლის შედეგადაც ქვეყანაში გაუმჯობესდება სურსათის უვნებლობა და ცხოველთა ჯანმრთელობა. ასევე, გაუმჯობესდება და გაადვილდება საერთაშორისო და რეგიონულ ბაზრებზე ცოცხალი ცხოველების და ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების ექსპორტი.

- **მსოფლიო ბანკი (WB) - საქართველოს ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი**

პროექტის დაწყების და დასრულების თარიღი: 2014 წლის მარტი - 2019 წლის მარტი

პროექტის ბიუჯეტი: 50 მილიონი აშშ დოლარი

პროგრამის მიმოხილვა:

პროექტის მიზანია შერჩეულ ტერიტორიებზე საირიგაციო მომსახურების მიწოდების გაუმჯობესება. პროექტის ფარგლებში განხორციელდება 26 ათასი ჰა სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთის დამუშავება 31 000 ფერმერული შინა მეურნეობისათვის.

პირველი კომპონენტი - ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების განვითარება.

პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია საირიგაციო სისტემების რეაბილიტაცია და შპს საქართველოს მელიორაციისათვის ინსტიტუციონალური მხარდაჭერა.

პირველ ეტაპზე, რეაბილიტაცია ჩაუტარდება სამ საირიგაციო სისტემას, ესენია: ქვემო სამგორის, ზედა რუსა და ტბისი-კუმისის საირიგაციო სისტემები.

აღნიშნულ სამუშაოებზე საერთაშორისო ტენდერი გამოცხადდა.

პროექტის ფარგლებში, მომზადდა ირიგაციის სექტორის განვითარების სტრატეგია; ამჟამად, მიმდინარეობს სტრატეგიის დამუშავების საბოლოო პროცესი.

- **სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდი (IFAD) სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზრებზე წვდომისა და მდგრადობის პროექტი (AMMAR)**

პროექტის დაწყების და დასრულების თარიღი: 2015 წლის აპრილი - 2019 წლის აპრილი

პროექტის ბიუჯეტი: 19 მილიონი აშშ დოლარი (5.8 მილიონი გრანტის სახით)

პროგრამის მიმოხილვა:

პროექტის ძირითადი მიზანია ინვესტიციების სტიმულირება კლიმატზე ადაპტირებული სოფლის მეურნეობის ღირებულებათა ჯაჭვის განვითარება, რომელიც გაზრდის შემოსავლებს და ხელს შეუწყობს მცირე ფერმერებს.

პროექტი ითვალისწინებს სოფლის მეურნეობის არსებული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას, რაც, ძირითადად, გულისხმობს საირიგაციო/სადრენაჟო სისტემების შიდა ქსელების რეაბილიტაციას მცხეთა-მთიანეთის, შიდა ქართლის, ქვემო ქართლის, სამცხე-ჯავახეთის, კახეთის, იმერეთის, რაჭისა და აჭარის რეგიონებში.

პროექტი ასევე ითვალისწინებს გრანტების გაცემას მცირე ფერმერთათვის და ფერმერთა ჯგუფებისათვის. პროექტის ფარგლებში, გრანტის ოდენობა განსაზღვრულია: ფერმერისთვის, მაქსიმუმ, 1,500 აშშ დოლარი, ხოლო ფერმერთა ჯგუფისათვის - 15,000 აშშ დოლარი.

სხვა მნიშვნელოვანი პარტნიორები:

- იაპონიის საერთაშორისო თანამშრომლობის სააგენტო (JICA);
- „ქეა საერთაშორისო“ (Care International), „მერსი კორპს“ (Mercy Corps), „ადამიანი გაჭირვებაში“ (People in Need), ოქსფამ დიდი ბრიტანეთი (OXFAM GB);
- გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ);
- გერმანიის განვითარების ბანკი (KfW);
- AFD - საფრანგეთის განვითარების სააგენტო;
- Caucas Environmental NGO Network (CENN).

სოციალური თანადგომა

- სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და მის სისტემაში შემავალი უწყებების თანამშრომლების მიერ ყოველთვიურად ირიცხება თანხა სოლიდარობის ფონდში, რომელიც მთავრობის დადგენილებით 2014 წელს შეიქმნა და რომლის მიზანაც მძიმე სენით დაავადებული ან შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვებისა და მათი ოჯახების დახმარებაა;
- სოფლის მეურნეობის სამინისტრო აქტიურად თანამშრომლობს სისხლის გადასხმის საქალაქო სადგურთან. სამინისტროსა და სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყებების თანამშრომლები ჩართულნი არიან სისხლის უანგარო დონაციის აქციაში.

ინფრასტრუქტურული პროექტები

- დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით, 2017 წელს, კახეთის რეგიონში (სიღნაღის, დედოფლისწყაროს და თელავის მუნიციპალიტეტები) ცხოველთა გადასარეკ ტრასაზე აშენდა და ამოქმედდა 3 ვეტერინარული ზედამხედველობის პუნქტი (ბიოუსაფრთხოების პუნქტი). ქვეყნის მასშტაბით, სულ 5 ბიოუსაფრთხოების პუნქტი (3 კახეთის (სიღნაღის, დედოფლისწყაროს და თელავის მუნიციპალიტეტები) და 2 ქვემო ქართლის (რუსთავის და მარნეულის მუნიციპალიტეტები) რეგიონში) ფუნქციონირებს.

2017 წელს დასრულდა:

- სოფელ მუხურში (ჩხორწყის მუნიციპალიტეტი) მეფუტკრეობის სანაშენე სადგურის სარემონტო სამუშაოები, მისი თანამედროვე ლაბორატორიული და სხვა საჭირო მოწყობილობებით აღჭურვა;
- სოფელ წილკანში (მცხეთის მუნიციპალიტეტი) თესლისა და სარგავი მასალის სერტიფიცირებისა და სტანდარტების ლაბორატორიის აღჭურვა;
- სოფელ წილკანში (მცხეთის მუნიციპალიტეტი) ნიადაგის კვლევის და დნმ-ის მოლეკულური მარკირების საერთაშორისო სტანდარტების მრავალფუნქციური ლაბორატორიის თანამედროვე აპარატურითა და დიაგნოსტიკური მოწყობილობებით აღჭურვა;
- სოფელ შულავერში (მარნეულის მუნიციპალიტეტი) საქართველო-ჩინეთის ტექნიკური თანამშრომლობის პროექტის პირველი ფაზა, რომლის ფარგლებშიც, სამეცნიერო-კვლევით ცენტრს მფლობელობაში 32 სათბურე გადაეცა.

მიმდინარე პროექტები:

- სოფელ განთიადში (დმანისის მუნიციპალიტეტი) მეცხოველეობის სანაშენე სადგურის სამშენებლო სამუშაოები მიმდინარეობს. სასელექციო-სანაშენე სადგურში, ადგილობრივი გენოფონდის აღდგენის მიზნით, ხარისხობრივი კვლევები განხორციელდება;
- დაბა ანასეულში (ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი), ნიადაგისა და სურსათის დიაგნოსტიკური ცენტრის აღდგენის სარემონტო-სარეაბილიტაციო სამუშაოების ბოლო ეტაპი მიმდინარეობს.

საკანონმდებლო საქმიანობა

ევროკავშირთან „ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებით“ (DCFTA) გათვალისწინებული ვალდებულებების თანახმად, საქართველოში სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული სფეროების მარეგულირებელი კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოება უნდა განხორციელდეს. შესაბამისად, DCFTA-ის ძალაში შესვლის შემდგომ, საქართველოს მხრიდან, შესაბამისი სამსახურების მიერ მომზადდა და შესათანხმებლად ევროკავშირის წარედგინა იმ რეგულაციების და დირექტივების ჩამონათვალი, რომლებსაც საქართველოს კანონმდებლობა ეტაპობრივად დაუახლოვდება.

გემოაღნიშნულიდან გამომდინარე და ასევე, სოფლის მეურნეობის დარგის მარეგულირებელი ნორმატიული ბაზის სრულყოფის მიზნით:

მომზადდა საქართველოს 5 კანონის პროექტი:

1. „სავალდებულო სერტიფიცირებისადმი დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების გასავრცელებლად დაშვებისა და მეთესლეობის შესახებ“ საქართველოს კანონი N1646-რს 07/12/2017;
2. „ვაზისა და ღვინის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს კანონი N972-ილ 15/06/2017;
3. „ვაზისა და ღვინის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს კანონი N1642-რს 07/12/2017;
4. „საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს კანონი N1755-ილ 15/12/2017;
5. „საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს კანონი 973-ილ 15/06/2017.

ასევე, მომზადდა:

- ✓ საქართველოს მთავრობის 61 დადგენილება
- ✓ საქართველოს მთავრობის 47 განკარგულება
- ✓ საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის 14 კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტი
- ✓ საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის 53 ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი.

საქართველოს სოფლის მეურნეობა
2017 წლის ანგარიში